

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De civitate dei

Augustinus, Aurelius

[Freiburg im Breisgau], 1494

[Liber XVIII]

[urn:nbn:de:bsz:31-313420](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313420)

nunciandū qđ op^o erat: vel ad corripieda peccata p̄cipiedāq; iusticiā. Nā z illic z si longe minus q̄ in israel: tñ exiterūt reges q̄ suis impietatib^o deū grauit̄ offenderēt: z moderatis flagellis cū p̄p̄o sibi plecterēt. P̄ioz sane regū merita tñ p̄ua laudā. In israel aut̄ reges alios magi: alios minus: oēs tñ reprobos legimus. Ultraq; igit̄ p̄s sic iubebat dīna prouidētia vel sinebat: varijs z erigebat̄ p̄spiratib^o: z aduersitatib^o p̄mebat̄: z sic affligebat̄: nō solū externis verū etiā inter se ciuilib^o bellis: vt certis existētib^o causis: misericordia dei v̄sira patefceret donec ei^o indignatiōe crescēte vniūsa gens illa a chaldeis debellātib^o nō solū subūteret̄ i sedib^o suis: s̄ etiā ex maxima sui p̄te trāsferret̄ in terras assyrioz: p̄us illa p̄ q̄ vocabat̄ israel in tribub^o decē: postea v̄o etiā iudas euerfa hierl̄m z templo illo nobilissimo: in q̄b^o terris p̄ annos lxx captiuū egit̄ ocū: post q̄s inde dimissa tēplum qđ euerfum fuerat instaurauit: z q̄uis plurimi ei^o i alienigenaz degerēt terris: n̄ hūit tñ deinceps duas regni p̄tes z duos diuersos in singulis p̄tibus reges: s̄ in hierl̄m p̄nceps eoz vnus eoz erat: atq; ad dei templū qđ ibi erat oēs v̄ndiq; v̄bicūq; eēt z v̄ndecunq; possent p̄ certa t̄pa veniebāt. Sz nec tūc eis hostes ex alijs gentib^o expugnatores defuerūt. Nā etiā romanoz iā tributarios eos xp̄s inuenit. **La. XXIII**
 Oto aut̄ illo t̄pe ex quo redierunt de babilonia: post malachiā aggeū z zachariā q̄ tūc p̄phetauerūt z esdrā nō habuerūt p̄phetas vsq; ad saluatoris aduentū nisi aliū zachariā patrem ioannis z helisabeth eius vxorem: xp̄i natiuitate iā p̄tima: z co iam nato symeonē senē: z annam viduā iāq; grandeuā: z ip̄m ioannē nouissimū q̄ iuuenis iā iuuentē xp̄m nō quidē futurū p̄dixit: s̄ tñ incognitū p̄phetica cognitiōe monstrauit: p̄pter qđ ip̄e dñs ait. **Lex z p̄phete vsq; ad ioannē.** Sed istoz q̄nq; p̄phetatio ex euāgelio nob̄ nota est vbi z ip̄a virgo mater dñi aū ioannē p̄phetasse i uenit. Sz hāc istoz p̄phetiā iudei reprobi n̄ accipiūt. acceperūt at̄ q̄ ex eis innūerabiles euāgelio crediderūt. Tūc em̄ vere israel diuisus ē in duo: diuisiōe illa q̄ p̄ samuelem p̄phetā fauli regi est imutabilis p̄nunciata: malachiā vero aggeū zachariā z esdrā: etiā iudei reprobi i auctoritatē canonicā receptos nouissimos habent: Sunt ei z sc̄pta eoz sicut alioz q̄ i magna multitudine p̄phetarū per pauci z scripserūt q̄ autem canonis obtinerent. De quoz p̄dictis q̄ ad xp̄m ecclesiāq; ei^o p̄tinent: nōnulla mibi in hoc ope video esse ponenda: qđ cōmodius fiet adiuuāte dño seq̄nti libro: ne hunc taz prolizū v̄lteri^o oneremus.

Explicitus ē liber decimusseptimus.
 Incipiūt capti libri decimioctau.

- i De his que v̄c̄q; ad t̄pa saluatoris. x. et vii. voluminibus disputata sunt.
- ii De terrene ciuitatis regibus atq; temporibus: quibus ab exortu abrae sanctorū tēpa supputata conueniunt.
- iii Quib^o regnātib^o ap̄d assyrios atq; sicyonios abrae cētenario isaac d̄ p̄missi one sit nat^o: vel ip̄i isaac sexagenario esau z iacob genit̄ d̄ rebecca sint editi.
- iiii De tēpibus iacob z filij eius ioseph.
- v De api rege argiuoz: quē egyptij serapin noiatū dīno honore coluerunt.
- vi Quo regnate ap̄d argiuos quo v̄e ap̄d assyrios iacob in egypto mortuus sit.
- vii Quoz regum tēpore ioseph in egypto defunctus est.
- viii Quoz regū erate moyses natus sit. et quoz demū iudei xp̄i sit oriā religio.
- ix Qui atheniensiu; ciuitas sit condita: et quā cām nois ei^o varro perhibeat.
- x Quid varro tradat de nūcupatione ariopagi z de diluuiōe deucalionis.
- xi Quo t̄pe moyses p̄plm dei d̄ egypto eduxerit z iesu naue qui eidem successit quoz regū erate sit mortuus.
- xii De sacris falloz deo: q̄ reges grecie illis tēpibus instruerūt: que ab exitu israel de egypto vsq; ab obitu iesu naue dinumerantur.
- xiii Qualiū fabularū figmenta exorta sint eo t̄pe q̄ hebreis iudices p̄ce ceperūt.
- xiiii De theologis poetis.
- xv De occasu regni argiuoz: quo t̄pe apud laurentes picus saturni filius regnū patris p̄mus accepit.
- xvi De diomede post troie excidiū in deos relato cuius socij traditi sunt in volucres esse conuersi.
- xvii De incredibilibus hominū cōmutatiōibus qđ varro crediderit.
- xviii Quid credēdū sit d̄ trāsformatiōib^o qua arte demonū hoib^o vident̄ accidere.
- xix De eo t̄pe enneas in italiā venerit quo lapidoth iudex p̄sidebat hebreis.
- xx De successiōe ordinis regni apud israelitas post iudices.
- xxi De regibus latij: quoz p̄mus enneas z duodecim^o auentini^o dij facti sunt.
- xxii De eo t̄pe roma sit cōdita q̄ regnū assyrioz intercidit quo ezechias regnauit in iudea. 3 3

ucc. 2.
 dat. ff.

Liber

- xxiii De sibylla erythrea: que inter alias sibyllas cognoscit de xpo euidētia multa cecinisse.
- xxiiii De regnante romulo septē sapiētes clauerint: quo tpe decē tribus q̄ israel dicebat in captiuitate a chaldeis ducte sunt: idēq; romulus mortuus dino honore donatus est.
- xxv Qui p̄bi enituerit regnate ap̄ romāos tarq̄nio p̄isco: ap̄ hebreos se dechia cū hierlm̄ capta ē tēplūq; subuersū.
- xxvi De eo tpe q̄ ipletis lxx. ānis iudeoz ē resoluta captiuitas: romani q̄ a dñatu sūt regio liberati.
- xxvii De t̄pibus p̄phaz quoz oracula habentur in libris: q̄q; tūc de uocatiōe gētiū multa cecinerūt: q̄si romanoz regnāz cepit: assyriozq; defecit.
- xxviii De his que ad euangeliū xpi p̄tinēt q̄d osee et amos p̄phetauerint.
- xxix Que ab elia de xpo et ecclesia sint p̄dicta.
- xxx Que micheas et ionas et iobcl nouo testamento p̄gruentia p̄phetauerunt.
- xxxi Que in abdā in naum et abachuc de salute mūdi in xpo p̄nunciata reperit̄.
- xxxii De p̄phetia q̄ in oratiōe abachuc et cantico continetur.
- xxxiii De xpo et uocatiōe gētiū q̄ heremias et sophonias p̄pheticis spiritu sūt p̄fati.
- xxxiiii De p̄phetia danielis et ezechielis que in xpm̄ ecclesiamq; p̄cordat.
- xxxv De triū p̄phetaz varicinio: id ē aggei: zacharie et malachie.
- xxxvi De esdra et machabeoz libris.
- xxxvii De p̄phetica auctoritas et origine gentilis p̄bie inueniatur antiquoz.
- xxxviii De quedā sanctorū septa ecclesiasticus canon p̄pter nimia nō receperit uerū statē: ne p̄occasionez eoz falsa ueris ihererentur.
- xxxix De hebraicis litteris que nūq; in sue lingue p̄prietate non fuerunt.
- xl De egyptioz mendacissima uanitate: q̄ antiquitati scientie sue centūz milia ascribit annoz.
- xli De philosophicarū opinionum dissensionibus: et canonicarū apud eccliaz concordia scripturaz.
- xlii Qua dispensatiōe prudentie dei sc̄pture sacre ueteris testam̄enti ex hebreo in grecū eloquiū trāslate sint: ut unius gentibus innotescerent.
- xliii De auctoritate lxx. interpretarū: que saluo honore hebraice lingue oibus sit interpretibus preferendā.
- xliii Quid intelligendū sit de nintuitarū ex cido: cuius denūciatio in hebreo xlvierū spacio tenditur: in lxx. autē tridui breuitate concludit̄.
- xlv De post instaurationē templi p̄phetas iudei habere destiterunt: et exinde vsq; ad natiuitatē xpi cōtinuis adūstis tribus sint afflictivi: p̄bare alteri tēpli edificatiōe p̄pheticis uocib⁹ fuisse promissam.
- xlvj De ortu saluatoris n̄si fm̄ q̄d uerbū caro factū ē: et de dispersiōe iudeoz per omnes gentes sicut fuerat p̄phetatū.
- xlvj An ante t̄pā xpi aliqui fuerint extra israeliticū genus: qui ad celestis ciuitatis consortiū p̄tinerēt.
- xlvij Prop̄hetia aggei qua dixit maiorē futuram gloriā domus dei q̄ p̄mū fuisset: nō in reedificatiōe tēpli sed in ecclesia christi esse completam.
- xlix De incerta multiplicatiōe ecclesie: qua in h̄sc̄o multi reprobi miscent electi.
- l De p̄dicatiōe euangeliū: q̄ p̄passiōes p̄dicatiū clarior et potētiō facta est.
- li De etiam per hereticoz dissensiones fides catholica roboretur.
- lii An credendū sit q̄d quidā putant ipletis x. p̄secutiōib⁹ q̄ fuerit: nullā sup̄ ē p̄ter v̄ndecimā: q̄ i ip̄o ān̄ xpi tpe sit fu.
- liij De tpe nouissime p̄secutiōis occulto (tura
- liiij De stultissimo mendatio paganoz quo xp̄ianā religionē nō uita trecentoz lxx. q̄nos annoz mensuram spaciū cē finerunt.

Incipit liber decimus octauus. Ca. 1

Incipit liber decimus octauus. Ca. 1
E ciuitatū duarū quaz dei est priua
vna: seculi hui⁹ est altera: in re p̄gressū
qua nunc est q̄ntū ad hoim duarū cu
genus p̄tinet etiā ista pegri tarum vsq;
na exortu et pro cursu et ad incarna debi nonēz xpi
tis finibus me scripturaz esse ponēs sūt p
pm̄issi: cū p̄us inimicos ciuitatis dei q̄ cōditoz p̄benas de
eius xpo deos suos p̄ferunt: et liuore sibi p̄nicio xpo et ecclia
sissimo atrocit̄ inuidēt xp̄ianis: q̄ntū me adiuua a. Nūm
ret ei gra refellissem: q̄d volumi nib⁹ decē p̄oz ergo tē. de
bus feci. De hac rō mea quā mō cōm̄oz qui t̄ri panis regi delo et nino

s assyrio
dicitur est
pna libro
ca. iij.
bno eos
rvij.
Erat au
n tempo
illo re.
ora de re
o sicyoni
a de mar
yarrone
non soli
rbus di
nis sed et
e origine
omane ge
s quasi a
scipio scri
lit.
farca
ar etiam
Salusti
s in carli
ario.
Uscq
d libye sv
es re. scz
ue est pro
incta afri
cortua
ie.
Semi
amo vro:
us re. de
mirami
scribit tu
inus i ab
cuatorie
oga pom
ej libro p
io. q. nri
um defici
nem a se
bcm egy
n o. pug
abar teru
gite inre
p ricto fi
o impube
r vro: se
ramide.
ve negs b
aturo fi
o aufa tra
re imperi
m. nec ip
tractare
mular se
o vro: re
ucq. mri

ptira pmissione: decimū sequētibz quattuor li
bris ambar est digestus exo: tus. Deinde pro
cursus ab homie p̄movsq; ad diluūū libro vno
q̄ ē hui⁹ opis quintusdecim⁹: atq; inde vsq; ad
abraā: rursus abe sicut in tpibus. ita r in nostris
lis cucurrerūt. Sza p̄fe abraā vsq; ad regum
sp̄s israelitar: vbi. xvj. volumē absolvimus: r
inde vsq; ad ip̄ius in carne saluatoris aduētū
q̄ usq; decimusseptimus liber tēdit: sola videt̄
in medio stilo cucurrisse dei ciuitas: cū in h̄ se
culo n̄ sola cucurrerit: s̄ abe vtiq; i genere hu
māo sic ab initio simul suo p̄cursu tpa variaue
rit. Verū h̄iō feci: vt p̄t̄ ex q̄ aptiores dei p̄
missiones esse ceperūt vsq; ad ei⁹ ex virgīe ma
ritatē: in q̄ fuerāt q̄ p̄mo p̄mittēbant̄ implē
da: sine interpolatiōe a p̄trario alteri⁹ ciuitat̄
ista q̄ dei ē p̄currēs distinct⁹ appareret: q̄uis
vsq; ad reuelationē testam̄ti noui: nō in lumie
s̄ in ymbra cucurrerit. Hūc q̄ qd̄ intermiscraz
video esse faciēdū: vt ex abrae t̄pib⁹ quō etiā
illa cucurrerit quātū sat̄ videt̄ attingā: vt am
be inter se possunt p̄sideratiōe legentiuz com
parari. La. II.

Societas igit vsq; q̄q; mortaliū diffusa p
fras: r i loq; quān̄slibet diuersitatib⁹
vni⁹ tū eiusdēq; nāe: quadā cōmuniōe distin
ctas: vtilitates r cupiditates suas quib⁹ sectā
ribus dū id qd̄ appetit: aut nemini: aut nō om̄i
bus sufficit: q; nō ē idip̄m aduersū seip̄am ple
rūq; diuidit: r p̄grē q̄ p̄ualet opprim̄t. Vici
ci em̄ victa succūbit: d̄tationi. s. vel etiā lib̄tati
qualēcūq; pacē p̄ferēs ac salutē: ita vt magne
fuerint admirationi: q̄ p̄ire q̄ seruire maluc̄t
Hā i oibus fere gētib⁹ quodā mō vox nāe ista
psonit: vt subiugari victorib⁹ mallēt: quibus
contigit vinci: q̄ bellica omnifaria vastatione
deleri. h̄inc factuz ē vt nō sine dei p̄uidētia in
cui⁹ ptate ē vt q̄q; bello aut subiuges: aut sub
iuger: quidā essent regnis p̄dit̄: quidā regnā
ribus s̄dit̄: s̄ in̄ plura regna fraz in q̄ terre
ne vtilitat̄ vsq; cupiditat̄ ē diuisa societas: quā
ciuitatē mūdi hui⁹ vniuersali vocabulo nun
cupamus: duo regna cernim⁹ longe ceteris p̄
uenisse clarioza: assyrioz p̄mū deinde romāo
rū: vt t̄pib⁹ ita locis inter se ordinata atq; di
stincta. Nam quo modo illud p̄us: hoc postē
rius: eo modo: illud in oriente: hoc in occidē
te surrexit. Deniq; in illius sine hui⁹ initiū p̄se
sum fuit. Regna cetera ceterosq; reges velut
appendices istoz dixerim⁹. Primus ḡiaz secūd⁹
rex erat assyrioz: q̄ patri suo belo successerat
regni illius p̄mo regi: quando in terra chalde
ozum natus ē abraā. Erat aut̄ t̄pe illo regnū
sicyoniōz admodū puū: a quo ille yndecunq;

doctissimus marcus varro scribens de gente
populi romani: velut antiquo tempore exor
sus est: Ab his est sicyoniorum regibus ad a
thenienses pe: uenit: a quibus ad latinos: in
de ad romanos. Sed ante conditā romam in
comparatione regni assyriorum per exigua
ista memorantur Quis athenienses in gre
cia plurimum claruisse fateatur etiam salusti
us romanus historicus: plus tamen fama q̄
re ip̄a. Nam loquens de illis atheniensium in
quit res geste sicuti ego existimo satis ample
magnificeq; fuerunt. Verum aliquanto mio
res tamen q̄ fama feruntur. Sed quia proue
nere ibi scriptozum magna ingenia per terra
rum orbem atheniensium facta pro maximis
celebrantur. Ita eozum qui fecere virtus tan
ta habetur: quantum eam verbis potuere ex
tollere preclara ingenia. Accedit huic ciuita
ti non parua etiam litteris r philosophis glo
ria: quod ibi potissimum talia studia viguerūt
Nam quantum ad imperium: nullam
maius primis temporibus q̄ assyriozum fuit:
nec tam longe lateq; diffusum. Quippe vbi ni
nus rex bel̄ filius vniuersam asiaz que totius
orbis ad numerum pertinet tertia dicitur: ad
magnitudinem vero dimidia reperitur: vsq;
q; ad libye fines subegisse tra ditur. Solis q̄p
pe in dis in partibus orientis non dominaba
tur. Quos tamen eo defuncto semiramis vx
or eius est aggressa bellando. Ita factum est:
vt quicumq; in illis terris populi siue reges e
rant: assyriozum regno ditioniq; parerent: et
quicquid imperaretur efficerent. Abraaz igit
in eo regno apud chaldeos: nini temporibus
natus est. Sed quoniā res grece historie mul
to sunt nobis q̄ assyrie notiores: r per grecos
ad latinos: ac deinde ad romanos qui etiam
ipsi latini sunt: temporum seriem deduxerunt
qui gentem populi romani in originē dei⁹ an
tiquitate rimati sunt: ob hoc debem⁹ vbi op
est assyrios mēozare reges: vt appareat quē
admodum babylonia quasi prima roma: cuz
peregrina in hoc mundo dei ciuitate procur
rat. Res autem quas propter comparationē
ciuitat̄ vtriusq; terre scilicet r celestis huic
operi oportet inferere: magnis ex grecis r la
tinis: vbi ip̄a roma quasi secunda babylonia ē
debemus assumere. Quando ergo natus est
abraaz secundi reges erant: apud assyrios ni
nus: apud sicyonios cecrops. Primi autem:
illic belus: hic agialeus fuerunt. Cum vero e
gresso abraam de babylonia promisit ei deus:
ex illo magnā gentē futurā: et in ei⁹ semie oim
gentiū benedictionē: assyriū q̄rtū regē hēbāt

p semina fi
lum naz r
starura me
diocris et
vor gulis
pariter et
lineamēro
rū qualitas
mris r filij
siml. Sic
p̄mis inuē
scrum pu
er mentita
credita est.
bis non cō
tenta exqu
sitos p̄ vu
rum regni
terminos tu
eri. erbiopi
am quoz ē
perio addi
dit. india
bellum in
tulit. quo p̄
ter illam ce
alexandruz
magnuz ne
mo itrauit.
Magnas
etiam res
alias gessit
quaruz am
plitudie vs
q; ad india
superatam
esse putari
que sic fate
tur. quoniā
am que ha
eren⁹ silas
set seip̄am
prodebat.
nec hoc illē
dignitatem
regni odes
mit. sed ad
mirationes
aurit q̄ mu
lier nō mor
do feminas
strute. s̄ ē
virof an̄tz
f Assyriū
q̄rtū regem
habebāt scz
ninū vel ni
niā filiā nu
niz semira
midis p̄ter
tio em̄ rege
comparat̄
semiramis

g Sicyonij dñtū 2c. Europi em̄ regi scdo successit
 tertius telcrlm. q̄rr̄ ap̄is. dñr̄ telcrlon. vt p̄z infra
b Que ab illo interfecta 2c. Refert iustinus. vbi su
 p̄a ḡ semiramis ad postremū cū ꝑcubitu filij percussit
 ab eodē interfe
 cta ē. duos. xxx
 ānos regno po
 titā ē. vñ vt h̄d̄
 a filio infecta ꝑ
 bibet̄ aulā filij
 icestare ꝑcubitu
i Hāc putant
 nōnulli 2c. pura
 iustin⁹ q̄ libro ꝑ
 mo sic ait. semi
 ramis babiloni
 am ꝑdidit. mur
 q̄vbi cocto late
 re circūdedit.
k Ut cū defun
 ctus 2c. Qd̄ aut̄
 hic d̄ de morte
 telcrlonis 2 dei
 ficandē ei⁹ a var
 rone puto accē
 ptus quē dixi su
 p̄a scripsisse de
 regno sicyonior̄
 2 de regibus.
 La. iij.

Gene. 2j

a Tuis tpi
b h̄ 2c. ubi
 tunc 2c. assy
 r̄is dñr̄ erat ara
 bus. puto vno
 scriptor̄ sic scri
 ptum sic scrip̄ū
 nō ei arabus q̄n
 tus rex erat. sed
 arius cuius an
 no decimo nat⁹
 ē isaac vt p̄z ex
 chronica euseb̄ij
 Regnavit autēz
 arius ānis. xix.
 cui successit rex
 fertus arab⁹ re
 gnās ānis. xl. c̄
 āno dñro ante
 isaac. xlv. ānoꝝ
 tēptant̄ deus a
 braā. hūc ar̄ suo
 cessit. vi. rex per
 res cui⁹ tpe mor
 tuus ē abraas vt
 dicitur hic.
b Et ap̄d sicy
 onios 2c. De re
 gib⁹ sicyonior̄z
 nota ḡ telcrlon.
 q̄ erat rex quintus successit egypto. 2 ex sex. cui successit
 thyrimach⁹ rex. vii. vt h̄d̄. cui⁹ āno. xix. p̄ctis h̄o
 ry. mortu⁹ ē abraā. c̄ Regnū aut̄ arguorū simul
 cū abrac nepotibus. s. iacob 2 esau erorū ē isaac sexa
g sicyonij quintū. Apud illos
 em̄ regnabat fili⁹ nini post ma
 trē semiramidē que ab illo in
 terfecta ꝑbibet̄. aulā filij ma
 ter incestare ꝑcubitu h̄ac pu
 tar̄ nōnulli cōdidisse babilo
 nem. quā qdē potuit instaura
 rare. Qñ aut̄ vel quō cōdita
 fuerit: in sextodecimo libro di
 xim⁹. Filiū porronini et semi
 ramidis q̄ matri successit i reg
 nū: qdā etiā ipm̄ ninū: qdaz
 x̄o deriuato a p̄re vocabulo
 ninū vocat̄. Sycinior̄ aut̄ re
 gnū tūc tenebat telcrlō. quo
 regnāte vsq̄ adeo ibi mitia 2
 h̄ lera tpa fuerūt. vt cū defūctū
 velut deū coleret sacrificādo
 2 ludos celebrando: q̄s ei pri
 mit⁹ institutos ferūt. La. iij.
 Tuis tpi etiā isa
b ac ex pmissiōe dei na
 tus ē cētenario p̄ri fi
 lius abrac de sara ꝑiuge q̄ ster
 rilis 2 anus iā spem plis am
 serat. Tūc 2c assyrijs quintus
 erat rex arabus. Ipsi d̄o isaac
 sexagenario nati s̄ filij gemi
 ni esau 2 iacob: q̄s ei rebecca
 vxor pepit auo eoz abraā ad
 huc viuēte: 2 centū sexaginta
 etat⁹ ānos agēte. Qui exple
 tis cētū. lxxv. ānis defunct⁹ ē
 regnātib⁹ ap̄d assyrios xxx
 illo antiq̄ore: q̄ etiā bale⁹ vo
 cabat̄: vt apud sicyonios thi
 riacho quē qdā thyrimachuz
 scribūt septis regib⁹. c̄ regnū
 ar̄ arguor̄ simul cū abrac ne
 potibus ortū ē vbi ipm̄ regna
 uit inachus. Sane qd̄ p̄terē
 dū nō fuit. etiā ap̄d sepulcrū
 septimi sui regis thyriachi sa
 crificare sicyonios solere var
 ro refert. Regnātibus porro
 octauis regib⁹ armamitre as
 syrioz: leucippo sicyonior̄: 2c
 prio arguor̄ inacho: de locu
 tus est ad isaac: atq̄ ipi q̄s ea
 dē q̄ p̄ri ei⁹ duo illa p̄misit: se
 mini. s. ei⁹ frā chanaā: 2 in ei⁹
 semie benedictionē cū ctaruz
 gentiū: h̄ ipa p̄missa sūt etiaz
 filio ei⁹ nepoti abrac: q̄ ē apel
 lat⁹ p̄mo iacob post israel: cū f
 iā bellon⁹ rex nonus assyrijs:
 2 p̄horone⁹ inachi fili⁹ sc̄dus
 regnaret arguis: leucippo ad
 huc ap̄d sicyonios p̄manente
 h̄is t̄pibus grecia sub p̄horro
 neo argolico rege legū 2 iudi
 cior̄ q̄buldā clarior̄ facta ē in
 stitutus: p̄begous tū fr̄as hu
 ius p̄horonei iunior̄: cuz esset
 mortu⁹ ad ei⁹ sepulcrū tēpluz
 ē p̄stitutū in q̄ coleret vt deus
 2 ei boues imolaret. Lredo
 honore tāto iō dignū putarūt
 q̄ in regni sui tpe pater q̄ppe
 loca ambob⁹ distribuerat: i q̄
 bus eo viuēte regnarent: iste
 sacella p̄stituerat ad colēdos
 deos 2 docuerat ob seruari tē
 pora ꝑ menses atq̄ ānos: qd̄
 eoz q̄ten⁹ metirent atq̄ nūe
 rant. Hec in eo noua mirā
 tes rudes adhuc homines mor
 te subira deum esse factum si
 ne opinati sunt: siue voluerūt
 h̄ā 2 Jo. filia inachi fuisse ꝑ
 hibetur: que postea isis apel
 lata: vt magna dea culta est i
 egypto: q̄uis alij scribant eā
 ex ethiopia in egyptū venisse
 reginam: 2 q̄ late iuste q̄ im
 perauerit: eisq̄ multa cōmo
 da 2 litteras instituerit: hūc
 honorem illi habituz esse diui
 num: postea q̄s ibi mortua est:
 2 tantū honore vt capitali cri
 mine reus existeret: si q̄s eaz
 fuisse boiem diceret. La. iij.

genario exite. vbi p̄mo regnavit inach⁹. a q̄ flou⁹ an
 giuorū credit inach⁹ appellatus. Regnavit aut̄ ānis
 q̄nquaginta. d̄ Etiā ap̄d sepulcrū 2c. de sacrificiō
 ad sepulchrū thyrimachi hic expresse allegat yarronē
 Armamitre
 2c. Nota ḡ ar
 mamitres post
 xxx en regit an
 nis. xxxvii. cui⁹
 āno decimo. p̄i
 mo h̄o āno leu
 cipi regis q̄ reg
 navit ānis. lxx
 sicyonios inachi
 h̄o regis argivo
 rū. xl. isaac iā ē
 tēsimū annū agē
 re locut⁹ ē deus
 ad isaac.
 f Lū iābel. 2c.
 nota ḡ bellonū
 regni ut assyrijs
 ānis. xxxv. an
 no. iij. p̄horonei
 q̄s filij inachi re
 gis arguor̄. xlv
 leucipi h̄o regis
 sicyonior̄. xxx.
 facta ē p̄missio
 dei ad iacob. in
 via h̄i⁹ mesopo
 tamā cū esset an
 no. iij. lxx.
 g Et p̄horone⁹
 2c. p̄horonei tpe
 grecia legos 2 iu
 dicior̄ q̄buldāz
 clarior̄ facta in
 stitutus. Dicit aut̄
 magister i d̄isto
 r̄is q̄ p̄horone⁹
 filij inachi rudi
 bus grecia p̄mul
 leges dedit: sub
 i iudice cās agi
 stituit. locūz in
 dicit delinatum
 for̄ a suo nomine
 appellauit.
 b P̄bego⁹ 2c.
 Qd̄ hic d̄ p̄be
 goo fratre p̄ho
 ronei q̄ ad ei⁹ dei
 ficandū videt̄
 sūptū a yarrōe.
 i H̄ā 2 Jo. De
 istā Jo filia ma
 chi fuit r̄ferma
 gister ḡ in egypto
 prum nauiga
 uit 2 q̄sdā fr̄az apices egyptū d̄dit. d̄ agriculfac̄ cos
 m̄tra docuit. vñ io. cū dicit ab eo deū ē isis qd̄ i ligna
 eoz s̄at fr̄ā. d̄ d̄ificatōe ex for̄a simlacti ei⁹ ac si p̄ca si
 q̄s eā boiz dicit qd̄ b̄d̄: sūptū s̄io d̄ yarrōe r̄j p̄cedit

Ca. III

Egnantibus
r. In hoc ca
pi. nota q

bellono assyrioz
regi nono succes
sit bale. r. regis
lij. anis. anno
xviij. mesapi so
noni regis sicyo
nioz q regnavit
anis. xlvij. anno
xxvij. decimo ho
apis regis argi
uoz q regnavit
anis. xxxv. mox
tuus est isaac.

10.35

11.37

11.41

Egnantibus assyrio
rum decimo rege ba
leo: r sicyoniorum no
no mesappo qui etiam ce
phisos a quibusdam traditur
sitamen duum nominum ho
mo vnus fuit: ac non potius
alterum pro altero putave
runt fuisse hominem: qui in
suis posuerunt scriptis alte
rum nomen: cuz rex argiuo
rum tertius apis esset: mox
tuus est isaac annorum cen
tum octuaginta: et reliquit
geminos suos annorum cen
tum r viginti: quozuz minor
iacob pertinens ad ciuitatez

dei de qua scribimus: maiore vtiq; reprobo
habebat duodecim filios: quozum illum qui vo
cabatur ioseph mercatoribus in egyptum tra
seuntibus fratres eius adhuc isaac aue eoz vi
uente vendiderant. Stetit autē ante pharao
nez ioseph qm ex humilitate quam ptulit subli
matus est cum triginta esset annoz: quoniam
somnia regis diuine interpretatus: pnunciauit
septem vbertatis annos futuros: quoz abun
dantiam prepollentem consequens alij septez
steriles fuerant cōsumpturi: r ob hoc eum rex
prefecerat egypto: de carcere libera tū quo eū
coniecerat integritas castitatis: quaz fortiter
seruans male amanti dñe: r male credulo dño
mentiture: veste etiam derelicta: de manibus
atrabentis aufugiens: nō consensit ad stuprū
Secundo autē anno septē annoz steriliū: iacob
in egyptū cum suis omnibus venit ad filiū: agēs
ānos centum r triginta: sicut interroganti re
gi ipse rñdit: cū ioseph ageret triginta nouē: ad
triginta scilicet quos agebat qm a rege honorat
est additis septē vbertatē anis et duob⁹ famis.

Ca. V

Isa. r. In hoc
ca. qd de
serapi dicitur. vti
dicit a varrone ac
ceptū. de apiboz
ue egypti o r fere
plini qd testat se
eū vidisse q erat
qdā taur⁹ q ex i
prouiso egredie
bat de flumie nū
li hñs in dextro
būero signū can
didū in modū lu
ne comiculare.
ad quē cū statim

serapi dicitur. vti
dicit a varrone ac
ceptū. de apiboz
ue egypti o r fere
plini qd testat se
eū vidisse q erat
qdā taur⁹ q ex i
prouiso egredie
bat de flumie nū
li hñs in dextro
būero signū can
didū in modū lu
ne comiculare.
ad quē cū statim

Argiuorum rex
argiuorum apis na
ubus transuect⁹ in
egyptū cuz ibi mortu⁹ fuisse
fact⁹ ē serapis oim maximus
egyptioz de⁹. Hois autē hui⁹
cur nou apis etiam post mortem
serapis appellat⁹ sit: fa
cillimā rōnez varro reddidit:
qz cū arca in qua mortu⁹ po
nitur q oēs iā sarcophagū vo
cāt: foroz dicitur grece: r ibi eū ve
nerari sepultū ceperūt pūsq;
templū ei⁹ eēt extractū velut
foro sapia. vel serapis pūo: de
inde yna lra vt fieri assolet cō

mutata serapis dicit⁹ ē. Lōsti
tutū ē etiā de illo vt dñs eum
hoiem dixisset fuisse capitalez
penderet penā Et qm fere in
oibus templis vbi colebantur
illa r serapis: erat etiā simula
chrū qd digito labijs impresso
admouere videret⁹ r silentiū
fieret hoc significare idē var
ro existimat: vt homies eos fuisse tacere. Ille
ār bos quē mirabili varietate decepta egypt⁹
in honore eius delitijs affluētib⁹ alebat: qm eū
sine sarcophago viuū venerabant: apis non se
rapis vocabat. Quo boue mortuo qm quere
bat r regiebat vitul⁹ coloris eius dē: h ē albis q
busdā maculis sūter insignit⁹: mirū r qdā di
uinit⁹ sibi pcuratū eē credebāt. rō em magnū
erat demonib⁹ ad eos decipientes pharasiā
talis tauri quā sola cerneēt ostētare vacce cō
cipienti arq; pgnanti vū libido matr⁹ atrabes
ret qd in eius fetu iā cō: paliter appareret: sicut
iacob de virgis variatis vt oues r capre varie
nascerent effect. Qd em hoies colorib⁹ et cor
poribus veris: h demōes figur⁹ fictis facillime
pnt aialib⁹ pceptib⁹ exhibere.

pluerēt egyptū
cū oī gñe multico
rū psallētes. elc
uabat i aera sup
eos. r tāq; balā
ferebat. r ad mo
tum r stationē
ipm mouebantur
in fra sacerdotē
vel stabant.

Ca. VI

Argiuorum rex
argiuorum apis na
ubus transuect⁹ in
egyptū cuz ibi mortu⁹ fuisse
fact⁹ ē serapis oim maximus
egyptioz de⁹. Hois autē hui⁹
cur nou apis etiam post mortem
serapis appellat⁹ sit: fa
cillimā rōnez varro reddidit:
qz cū arca in qua mortu⁹ po
nitur q oēs iā sarcophagū vo
cāt: foroz dicitur grece: r ibi eū ve
nerari sepultū ceperūt pūsq;
templū ei⁹ eēt extractū velut
foro sapia. vel serapis pūo: de
inde yna lra vt fieri assolet cō

Ca. VI

Argiuorum rex
argiuorum apis na
ubus transuect⁹ in
egyptū cuz ibi mortu⁹ fuisse
fact⁹ ē serapis oim maximus
egyptioz de⁹. Hois autē hui⁹
cur nou apis etiam post mortem
serapis appellat⁹ sit: fa
cillimā rōnez varro reddidit:
qz cū arca in qua mortu⁹ po
nitur q oēs iā sarcophagū vo
cāt: foroz dicitur grece: r ibi eū ve
nerari sepultū ceperūt pūsq;
templū ei⁹ eēt extractū velut
foro sapia. vel serapis pūo: de
inde yna lra vt fieri assolet cō

Gene. 30

Gen. 49

b

a Regnans
r 2c. In b ca
pt. nota q
baleo regi assyri
oni successit alch
adostij. regis xxij
annis. alcbadi. xj
regi assyrioz suc
cessit. xij. herma
scus regnas an
nis. xxx. cuius an
no. xiiij. pleni
nei regis sicroni
oni. xj. q regnavit
annis. xl. ano. xv.
argi vo regi. argi
uoni de q pdem
e ano. lviij. mortu
us e ioseph. ex
annotum.

a Um g reg
c rerc. In b
ca. nota q
hermasco. xij. ro
gi assyrioz succes
sit mathele. xij
regnas ante. xxx
Narbaleo ve
ro successit rex sa
phrus. vel sper
vt in chronis an
notat regnas an
tis. xx. cuius ano
xviij. sicroni
orthopoli duo
decimi q regna
uit annis. lxiij.
ano. xxxj. criasi
vero q qnt erat
argiuoz regna
uit annis. lviij. cui
ano. xliij. nat est
moyses. Nota re
gnans meozas
regib fuisse pne
theu. in in chro
nicis iuent pro
mortheu fuisse re
pore alcbade re
gis assyrioz. alch
as vo circa tpa
vltia manucei
regis assyriozum
b In qb criasi
regis 2c. Qd at
b d: de deificati
one melancomi
ce vxoris criasi z
pbo: bereg z ia
si filij triope et
steneli nomi reg
credo sicut in p
cedentib acceptu
a Varrone.

a Um ergo regnaret
c assyris quartus deci
mus saphrus et sicro
nijs duodecimus orthopol
et criasus quintus argiuis:
natus est in egypto moyses
per quez populus dei de ser
uitute egyptia liberatus est
in qua eum ad desiderandu
sui creatoris auxilium sic ex
erceri oportebat. Regnan
tibus memoratis regibus:
fuisse a quibusdam creditur
prometheus quem prophea
ferunt de luto formasse ho
mines: quia optimus sapie
tie doctor: fuisse perhibetur:
nec tam ostenditur qui ei
temporibus fuerint sapien
tes. Frater eius atlas: ma
gnus fuisse astrologus dicit
Unde occasionem fabula i
uenit: vt eum celum porta
re confingeret: quis mons
eius nomine nuncupetur:
cuius altitudine potius celi
portatio in opinionez vulgi
venisse videat. Multa quo

c Et pbo:bas

Capitulum VII.
r Regnantibus assyri
onibus duodecimo her
masco z vndecimo si
cyoniorum plinico et ar
gis adhuc manente argo mor
tuus est ioseph in egypto an
noru centum et decez. Post
cuius mortem populus dei
mirabiliter cresco: mansit
in egypto centum quadra
gintaquinque annos tranql
le prius donec morerentur
quibus ioseph notus fuit. De
inde quia iudebatur incre
mentis eius eratq suspect
quousq inde liberaretur:
persecutionibus affligebat
innumeris inter quas tamē
diuinitus secundata multi
plicatione crescebat et labo
ribus premebatur intolerabi
lis seruitutis. In assyria
vero et grecia per idem te
pus regna eadem permane
bant. **Ca. VIII.**

a Um ergo regnaret
c assyris quartus deci
mus saphrus et sicro
nijs duodecimus orthopol
et criasus quintus argiuis:
natus est in egypto moyses
per quez populus dei de ser
uitute egyptia liberatus est
in qua eum ad desiderandu
sui creatoris auxilium sic ex
erceri oportebat. Regnan
tibus memoratis regibus:
fuisse a quibusdam creditur
prometheus quem prophea
ferunt de luto formasse ho
mines: quia optimus sapie
tie doctor: fuisse perhibetur:
nec tam ostenditur qui ei
temporibus fuerint sapien
tes. Frater eius atlas: ma
gnus fuisse astrologus dicit
Unde occasionem fabula i
uenit: vt eum celum porta
re confingeret: quis mons
eius nomine nuncupetur:
cuius altitudine potius celi
portatio in opinionez vulgi
venisse videat. Multa quo

q alia ex illis in grecia tem
poribus cofingi fabulosa ce
perunt: sed vsq ad cecropē
regem atbeniensiu: quo re
gnante eadem ciuitas etiaz
tale nomen accepit: et quo
regnante deus per moysen
eduxit ex egypto populum
suu: relati sunt in deoz nūe
rum aliqui mortui ceca z va
na consuetudine: ac supsti
tione grecoz. In quib cri
asi regis conuix melancomi
ce: et pbo:bas filius eozu q
post patrem rex argiuozuz
sextus fuit: et septimi regis
triope filius iasus: z rex no
nus stenelas siue steneleus
siue stenelus: varie quippe i
diuersis auctoribus inuenif
his tps etiam mercurius
fuisse perhibetur nepos ar
lantis ex maia filia eius qd
vulgatiores etiam littere p
sonat. Multaz aut artiu pi
tus claruit: qz et hoib tradi
dit: q merito eu post morte
deu esse voluerit: siue etiaz
crediderunt. Posterior: fuis
se hercules dicit: ad ca m te
pora pines argiuoz: quis
nonnulli eu mercurio prese
rant tpe: qz falli existimo: sz
quolibet tempe nati sint: sz
stat inter historicos graues
qui bec antiqua litteris ma
dauerunt ambos homines
fuisse: et quod mortalibus
ad ista vita comodi ducen
da beneficia multa ptulerit
honores ab eis meruisse di
uinos. Adinertus vo longe
his antiquior. Ra: tpb ogy
gij ad locu q tritionis dicit:
virginali fertur apparuisse
etate: vñ z tritionis nūcupa
ta est: multozum sane operu
inuentrix: z tato pcliu dea
credita: quato minus origo
eius innotuit. Qd em de ca
pite iouis nata canitur: poe
tis z fabulis: non historie re
busq gestis est aplicanduz
qz ogygius ipse quado sus

2c. Nota q post
criasuz pbo:bas
rex. vj. regnavit
argiuus. xxxv. an
nis. post que tri
opas rex septi
mus. xlvj. cui suc
cessit cecropus
argiuoz rex. viij
q regnavit annis
xxj. q vñ dicitur
fuit. sz iasus fil
triope n fuit rex
sz cecropus suc
cessit rex non ste
leno. Annis. xj. regna
uit Mercurius.
2c. nota q mer
curius de q b loqf
fuit tpe pbo:be
regis argiuozuz
fm chronicas co
munes.
c Posteriorē
hercules vt ano
not in chronicas
claruit tpe tri
ope septimi regis
argiuoz. Hbercu
les cu anteo rege
libye. politra d
ecras cu pcepit
fer eu qnticunq
fre appropiaret
fortiore rēturz.
suspius a fra te
nis necant.
f Adinertus
Na fuit tpe ogy
gij. de tpe alr
ferit vno. alr ca
sebo. z alr boro
vt far. p. j. Tbi
no qst varro vt
b d: posuit dilu
uius ogygi. ecc
ants anq post
ab casbio. scilicet
q illd diluuiū sz
varrone fuit tpe
nini reg assyrioz
pōt ei b diluuiū
sz casbio fuisse
xlviij. ano pbo:
nei reg argiuoni
q. q fuit. ccl. an.
tne erat q cepit
a nativitate aboe.
vt at bant. ecc.
ant addedi se. al.
ant ad nativitate
aboe. q icapit
putari a. m. ano
num reg. c. xlvij.
ano nat. aboe.

Exod. 2.

erit cuius t[em]p[or]e etiam diluuium magnū factum ē
 nō illō maximū in quo nulli homines euaserunt
 nisi qui in arca esse potuerūt: qđ gentium nec
 greca nec latina nouit historia: sed tñ mai[or] qđ
 postea tempe deucalionis fuit: inter scriptores
 historie nō conuenit: Nam varro inde exorsus
 ē librum: cuius mentionem superius feci: et nō
 hil sibi ex quo ueniat ad res romanas propo-
 nit antiquius qđ ogygi diluuiū: hoc est ogygi
 factum t[em]p[or]ibus. Nostri autē qui chronicam scri-
 pserunt: prius eusebius post hieronymus: qui
 ne secuti sunt: post annos amplius qđ trecentos
 iā scđo arguorū phoroneo rege regnāte: ogy-
 gi diluuiū fuisse cōmemorant. Sed quolibet
 tempe fuerit: iam tñ minerua tanqđ dea coleba-
 tur. Regnante atheniēsis cecrope: sub quo
 rege etiam ipam vel instauratā scrūt: vel cōdi-
 tam ciuitatem.

La. IX.

Am vt athene vocarent: qđ certe no-
 men a minerua est que grece athena di-
 citur: hanc causam varro indicat: Cum
 aperuisset illic repente oliue arbor: et alio loco
 aqua erupisset: regem prodigia ista mouerunt
 Et misit ad apollinem delphicū sciscitarū qđ
 intelligēdū esset: quidue faciēdū. Ille respon-
 dit: qđ olea minerua significaret: vnde neptu-
 num: et qđ esset in ciuitate: ex cuius no-
 mine potius duorū deorū quorū signa illa cōtē-
 uitas vocaret. Isto cecrops oraculo accepto:
 ciues oēs vtriusq; sexus: mos em̄ eis tūc in eis-
 dem locis erat vt etiam femine publicis cōsul-
 rationibus interessent: ad ferendum suffragiū
 conuocauit. Consulta igitur multitudie mares
 pro neptuno: femine pro minerua tulere sentē-
 tias. Et quia vna plus est inuenta feminarū: mi-
 nerua vicit. Tunc neptunus irat[us] marinis flu-
 ctibus exestuans terras atheniensū popu-
 latus est: qñ spargere lati[us] quolibet aquas dis-
 ficile demonibus nō ē. Cuius vt iracūdia pla-
 caretur: triplici supplicio dicit idem auctor: ab a-
 theniensibus affectas ē mulieres: vt nulla vl-
 terius ferrent suffragia: vt nullus nascentium
 masculinū nomē acciperet: vt ne qđ eas ateneas
 vocaret. Ita illa ciuitas masculinū liberati-
 uum doctrinarum: et tot tantorūq; philosopho-
 rum: qua nihil habuit grecia clarius atq; nobi-
 lius: ludificātib[us] demonibus de lite deorū suo-
 rum maris et femine: et de victoria per feminas
 femine athenas nomen accepit: et a victo lesa:
 ipam victricis victoriam punire compulsā est:
 pl[ur] aquas neptuni qđ minerue arma formidās
 Nam in mulieribus que sic punite sunt: et mi-
 nerua que vicerat victa ē: nec affuit suffraga-

tricius suis: vt suffragiorū deiceps per dita po-
 testate: et alienatis filiis a noib[us] matrū athene-
 as saltē vocari liceret: et eius dec mereri voca-
 bulum quam viridei victricem fecerant feren-
 do suffragium: de quo satis apparet que et quā-
 ta hinc dici possent: nisi sermo ad alia pperaret
 Capitulum X.

Et tamen marcus varro non vult fabu-
 losis aduersus deos fidem adhibere: si-
 gmentis: ne de maiestatis eorū dignita-
 te indignum aliquid sentiat. Et ideo nec areo-
 pagon vbi cum atheniensibus paulus aposto-
 lus disputauit: ex quo loco areopagite appella-
 ti sunt curiales vrbis eiusdem: vult inde acce-
 pisse nomē: qđ mars qui grece areo dicitur: cū ho-
 micidij crimine reus fieret: iudicātib[us] duode-
 cum dijs in eo pago sex sententijs absolutus ē:
 et quia vbi paris numeri sentētie fuissent: pre-
 poni absolutio damnationi solebat. Sed cōtra
 istam que multo est amplius celebrata opinio-
 nem aliam quandā de obscurarū noticia ifarū
 causam nomis huius conatur astruere: ne areo-
 pagon athenienses de nomine martis et pagi-
 quasi martis pagū nomiasse credantur: in inu-
 riam videlicet numinum a quibus litigia vlti-
 dia existimat aliena: non minus hoc quod de
 marte dicitur falsum esse asseuerans: qđ illd qđ
 de tribus deabus iunone scilicet et minerua et
 venere: que p malo aureo adipiscendo apud
 iudicem paridem de pulchritudinis excellen-
 tia certasse narrantur: et ad placādos ludis de-
 os qui delectant: seu veris seu falsis istis crimi-
 nibus suis: inter theatricos plausus cantant
 atq; saltantur. Hec varro non credidit: ne deo-
 rum nature seu moribus credat incongrua: et
 tñ non fabulosam: sed historicam rationem de
 athenarum vocabulo reddens tantam neptu-
 ni et minerue litem suis litteris inserit. Cui
 nomine potius illa ciuitas vocaretur: vt cū p-
 digiorum ostentatione contenderent: inf[er] eos
 iudicare nec apollo consultus auderet: si a deo-
 rum iurgium finiendum: sicut memoratarum
 trium dearum ad paridem iuppiter. ita et iste
 ad homines mitteret: vbi vinceret minerua
 suffragijs: et in pena suarum suffragatricū vin-
 ceretur: que in aduersarijs suis viris obtinere
 athenas potuit: et amicas suas feminas athe-
 neas habere non potuit. His tēporibus vt var-
 ro scripsit regnante atheniensibus cranao suc-
 cessorē cecropis: vt autem nostri eusebius et
 hieronymus adhuc eodem cecrope permanē-
 te diluuium fuit: quod appellatū ē deucalionis
 eo qđ ipse regnabat in eaz[us] t[em]p[or]ib[us] vbi maxime
 factū ē. Hoc autē diluuiū neq; ad egyptū neq;

Act. 17.

La. X.

a. 2. m.

a. mar.

e. var.

ro. 2. dicit

q. varro d.

noie areo

pagi nō af

sentit cau

se quā affi

gnat b. Tu

gu. q. fabu

losa ē. s. co

na. assigna

re alia quā

tñ nō po

nit.

b. Dicit

bus de ab.

2. 3. d. 1.

re. 2. d. 1.

ra. p. p. 1.

aureo. 2. 1.

dicio. 1. 1.

dig. nota. 1.

li. j. ca. 1.

c. Diluui

um fuit. 2.

de diluui

deucaliois

qđ fm. 1.

biū fuit. 1.

no. cecro.

pis. 1. 1.

qđ varro

ponit suis

le. tpe. suc.

cessiois. 1.

Liber

La. XI

Duxit g
a c moyses.
2c. In b
capi. notat qd ce/
rops regnavit
arbensis. l.
cuius ano. xl. edu/
xit moyses pplm
de egypto. viij.
ho ano astaradis
regis assyriorum. q
xvii. rex regnavit
anis. xl. ano ho
xvii. Maratire
gis sicyoniorum q
rex. xiiij. regna
uit anis. xx. ano
ho triope argiuo
rum regis. xv. de h
rege dicitur est su
pra. ca. viij.

1. Coz. 15

Aut cu pplm
2c. In eo q dicit
iosue reuise po
pulu. xxvij. anis
scilicet ensebius. ho
dauo no attribu
it nisi. xxvij. cui
cam posuim. eli
as in chronice.

Deu. 34

Aniura 2c.
astarade regi as
syriorum successit
xvii. aniura re
gnas anis. xij.
cuius ano. xxiiij.
mortuus e iosue

Josue. 1.

Corace ho regis
sicyoniorum q succe
dens et hiepo re
gnauit anis. xxx.
ano. xx. danai re
gis argiuorum de
cimo q succedens
secundo regnavit

Josu. 24

erichthonij vero
regis arbeniensiu
qra succedens am
phyriorum regna
uit. l. anis anno
xliij.

La. XII

Er bectē
a p poza 2c. h
agit de sacris lu
peroz institutis
in memorā dilu
uū sub deucaliōe
Sūt aut lugē sa
cerdores pantio
cuius sacra lugca

ad eius vicinia peruenit.

Capitulum XI.

Duxit g moyses ex e
gypto populū dei: no
uissimo tpe ceotropis
athenic nsiū regis cuz apud
assyrios regnaret astarades
apō sicyonios maratus apō
argiuos triopas. Educto at
populo in monte syna diui
nit. acceptā tradidit legem
qō vetus dicit testamētū: qz
pmisiones terrenas hz: z p
iesuz xpm futurū fuerat testa
mentū nouū: quo regnū ce
lorū pmitteret. Ihunc em or
dinē seruari oportebat: sicut
in vno qz homie qui in deuz
proficit: id agit qd ait aplūs:
vt nō sit prius qd spiritale ē:
sed qd aiāle: postea spirita
le: qm sicut dicit z verū est: p
mushomo de terra terren
secūdus homo de celo cele
stis. Rexit aut populū moy
ses p annos quadraginta i
deserto: z mortuus est ano
rū centū z viginti: cum xpm
etiā ipē pphetaffet p figurā
obseruationū carnaliū in ta
bernaculo z sacerdotio z sa
crificijs alijsqz mysticis pluri
misqz mandatis. Ahoysi suc
cessit iesus nauez: z in terra
promissionis introductū po
pulum collocauit: ex auctori
tate diuina: debellatis gen
tibus a quibus eadē loca re
nebant. Qui cū populū re
xisset post mortē moysi vigi
ti z septē annos etiāz ipē de
functus est: regnante apud
assyrios octauodecimo ani
uita: apō sicyonios sextode
cimo corace: apud argiuos
decimo danao: apud arbeni
enses quarto erichthonio.

Capitulum XII.

Er hec tempora: id ē
p ab exitu israel ex egypto
vsqz ad mortē iesu
naue: per quem populus
idem terram repromissionis
accepit: sacra sunt instituta

dijis falsis a regibus grecie:
q memoriam diluuij: z ab eo
liberationis hoim viteqz tūc
crumnose mō ad alta mō ad
plana migrantium solenni
celebritate reuocarunt. Rā
et lupercorum per sacraz vi
am ascensum atqz descensuz
sic interpretantur. vt ab eis
significare dicant homines
qui propter aque mundati
onem summa montium pe
tuerunt: et rursus eadez re
sidente ad yma redierunt.
Hic temporibus dionisium
qui etiam liberpater dicitur
est: et post mortem deusha
bitus: vitez ferunt ostendisse
in attica terra hospiti suo.
Tunc appollini delphico in
stituti sūt ludi musici: vt pla
cetur ira eius: qua puta
bant afflictas esse sterilitate
grecie regiones: quia non
defenderunt templum eius
quod rex danauz cuz eadē
terras bello inuasisset. incen
dit: hos autem ludos vt in
stitueret: oraculo sunt eius
admoniti. In attica vō rex
erichthonius ei ludos pm
instituit: nec ei tantum: sed
etiam minerue: vbi premū
victoribus oleum ponebat:
quod eius fructus inuentri
cem mineruam sicut vini li
berū tradit. Per eos ānos
a rege Xantho cretensium:
cuius apud alios aliud no
men inuenimus: rapta per
hibetur europa: et inde ge
niti rhadamant: sarpedoz
minos qz magi ex eadē mul
ere filios iouis esse vulgan
est: Sed talium deorum cul
tores illud quod de rege cre
tensuz diximus historice ve
ritati. hoc autem quod de
ioue poete cantant: theatra
cōcrepant: populi celebrāt:
vanitati deputant fabularū
vt esset vnde ludi fierēt pla
candis numinibus etiāz fal
sis eorum criminibus: hīs

dicū. z loz vbi
celebrabāt lugca
b. His tibus
dionysiu 2c. d
onysio qd er liber
pr di. dicit mgf
in historijs ipuz
ēē q bacch^o dicit^o
ē. q vbi cōdidit
q argos dicitur.
aliū dicit diony
sium deucaliōis
filium in atticaz
venisse. et vitem
inuenisse. et ho
spiti suo scena
leo ostendisse. et
pellem capre a
filito contrulisse.
c. Instituti sūt
ludi 2c. Quod b
dicitur de insti
tutione ludozum
appollinis. de q
nō legi alibi. cre
do acceptum a
varroē sicut alia
pertinētia ad sa
cra deorum.
d. Non defen
derunt templuz
2c. Quod dicit
templum appol
linis incensum
anno regi danai
xxij. a danao in
chronice anno
rarur a pblage
reo incensum.
Porest autē eē
q pblagerus il
lud incendit mi
nisterio. sed da
naus imperio.
e. Rhadaman
tus sarpedon 2c.
Quod dicit fili
os iouis esse vul
garum est. No
ta q fingit Qui
dicit libro secun
do de trāforma
tis iouez sub spe
cie rauri europā
transportasse in
cretam. et hos b
ea filios genuisse
Sed verius est
eos fuisse filios
xanthi regis cre
tensuz. qui alio
nomine dicitur
est asterius.

terposuit nubē. in quā cum irion semē effudisset. nati sunt centauri q̄ ex media pte sūt hoīes ⁊ ex media sūt equi. ⁊ dicti sūt centauri a nūero. q̄ cētā erāt ⁊ ab au ra. q̄ veloces erāt. Hui⁹ fabule occasio fuit. q̄ ixiō rex thessalio p̄parauit edētes armatos nūcro centū quos v̄t vidit ru stica multitudine. purauit v̄nū ant mal esse ex equo ⁊ homine sedēte super eum.

d De cerbero q̄ sit ⁊c. fabula est de cerbero qui fingit habere tria capita. ⁊ ē canis seruans ianuam inferni. quē hercules cum descēdit ad infernū vincum triplici catena adamanti na. v̄t fingit ou dius li. vii. d̄ trās formati traxit ad sugos. fingit cerberus triceps p̄pter tres etates infantia. iuuetu. tē. ⁊ senectutē. p̄ q̄s hō ad mortē detrahif.

e De phixō ⁊ helle ⁊c. fabula de phixō ⁊ helle sorore sua qui fingunt vecti ariete volante i. nauē depictā signo arietis ascendētes. velociter nocte insidias effugerūt. s̄ naufragū passi sunt phixō ⁊ helle euadēte ad terrā. helle submersa ē. ⁊ mari nomē dedit. q̄ vocauit hellepontū.

f De gorgōe ⁊c. fabula d̄ gorgōe d̄ q̄ fingit ouidius li. iiii. de trāsformati q̄ erat clarissima forma ⁊ capillis capitis p̄cipue ornata. sed neptun⁹ in tēplo minervae cubuit cū ea. v̄t irata minerva capillos ei⁹ mutauit in anguē. fingunt autē tres sorores fuisse gorgones dicte. quar noīa fuerūt s̄bēnio. curyale ⁊ medusa De medusa fingunt. q̄ dicta sūt. Erāt autē iste tres hūtes v̄nū oculū. q̄ fingebat q̄ erāt v̄nū forme ⁊ pulchritudis. quar tāta erat pulchritudo v̄t spectatores suos redderēt imobiles ⁊ ideo fingunt eos conuertisse in lapides.

g De bellerophōte ⁊c. fabula de bellerophōte de q̄ dicit papa. q̄ bellerophōte equ⁹ pennarū fingit q̄ ⁊ pegasus d̄. q̄ b̄ p̄z falsum. cū b̄ dicit pegasus fuisse equ⁹ bellerophōte. fingit autē bellerophōte domuisse chimērā. q̄ fingitur bestia triplex. leo in pte anteriori. capra in medio. ⁊ draco in fine. cui⁹ fictionē exponēs isidorus ethymologiā li. xj. ca. penl. dicit. Dicunt q̄daz phyiologi chimērā nō aīal. sed montē sicilie esse quē aiunt q̄bus dā locis leones ⁊ h̄prias nutriētē. q̄bus dā ardētē. ⁊ q̄bus dā locis plenū serpentū. Hūc mōtē bellerophōte habitabile fecit. cui⁹ equus alatus p̄pter velocitatem fingit pegasus. de q̄ dicit ouidius li. iiii. de trāsformati q̄ cū p̄seus āpurasset ca pur dāmentis gorgonis ex sanguine distillante in terrā nati⁹ est iste equ⁹ qui dicit pegasus.

b De amphione ⁊c. fabula d̄

amphione de quo fingit q̄ muros thebanos ⁊struit attrahendo ad muros eius lapides suauitate carbare eius. i De fabro dēdalo ⁊c. fabula de dēdalo quā ponit ouidius li. viii. de trāsformati dicit q̄ dēdalo periculus exiliū sui in creta cū non pateret sibi via nec p̄t terram necq̄ mare redēdi ad patriam suāz fecit sibi ac filio suo alas commun gēdo radices p̄narū in creta. dicit s̄ filio suo v̄t sequeretur. non nimis alte volando. nec nimis p̄ncō infimā. s̄ ne diocren viam tenendo qui p̄nt dicit non conētus dicitur v̄t laru in alrum cōscendens appropinquauit soli. cuius colore liq̄ facta cera p̄nas perdidit. sicq̄ cadens in mare nomen ei dedit v̄t icarium dicitur.

k De edipo ⁊c. fabula est de edipo. Tibi nota q̄ sp̄m̄ vel sp̄inga v̄t v̄t hic dicitur fingitur fuisse monstrum habens faciem humanam. ⁊ habitans in concauitate rupis iminentis mari. ⁊ quibusdam nauigantibus p̄ mare p̄ponbat enigma. v̄t p̄pore ostendens nunc se bipedem nunc quadrupedem quesiuit quale animal esset. quicūq̄ autem non soluebat questionem perirebant nauigans autem quodam tempore edip⁹ soluit enigma sibi p̄pōsitum. ⁊ interfecit monstrum proiecitq̄ in mare.

l De anteo ⁊c. fabula est de anteo qui genitus matre sua quortens super terram caderat. fortio resurgebat. quem necauit hercules. v̄t supra capitulo octauo patet.

m Raptum pulcherrimum puerum ⁊c. De raptu ganymedis facto s̄m̄ veritatem a rege p̄ntolo qui tribuit fabulas ioui v̄t p̄z decimo libro de trāsformati ⁊ supra libro quarto capitulo vicesimo quinto.

n Vel danaes per imbrem ⁊c. De danae cognita a ioue sub specie imbris aurei. de quo supra libro quarto capitulo. xxv. patet. de quo ⁊ Ouidius libro quarto de trāsformati loquens de perseo dicit. quē pluvio danae conceperat auro. o His temporibus latona peperit ⁊c. de latona que genuerat gemellos. apollinem ⁊ dianam v̄t p̄z per ouidium. v̄t de trāsformati. qui ⁊ istum apollinem caprum amox filie regis admeti eiscriuisse fingit in specie pastorens. Tūc de ad hunc apollinem quem deum esse ponunt dicit gens ouidius secundo de trāsformati sermonem dicit. Tempus erat quere pastora pelles. Tūc onufq̄ fugit baculus siluestris oliue.

P **L**uc et li
berpat. et uteli
berpat. et qd fit
mēto videt ali
fuisse ab illo libe
ro pre que. s. ca.
xij. vocavit dio/
nyfia. q. ille scōz
aliquos fuit tpe
moysi. iste aut fu
it tpe aiorb iudi/
cis israel. cur? sa
era cū ab aliqbus
nō recipent gra/
uiter vindicatur
in eos fingit out
dus yfus finem
terre libri. et in pñ
cipio libri. itq. de
trosto: mans. vbi
pmo ponit exem
plū de pentheo q
pucrus i apuz
dilacerat? e bac
chis intere ei p
mū violētā ma/
re sua.

q Per ea tēpa
pseus rē. de per
ico filio iouis et
donac. norag an
dromeda aliga/
rā saro in marili
beraur iter facto
monstro marino
qd voluit cā iua
dte. et duxit eam
postea yroze q
post mortem stel
liscati sunt. vñ
d pseo dicit sene
ca in pmo carmie
tragedie de hercu
le furere. per seuf
qz stellas habeat
aurcas.

La. XIII.
a Er idem
spis rē.
In hoc
ca. fit mentio de
trib. poens the
ologictis opheo
musco. et lino qz
opheus fingit d
scendisse ad ifer
nū p repetēdaye
ore sua curydice
quā rapuerat di
tis rex iferni que
intm placavit su
auitate arbare
sue qz yroze suaz

reum aperisse pcurbituz: vbi
intelligitur pudicitia mulie
ris auro fuisse corrupta que
illis temporibus vel facta vñ
ficta sunt. aut facta ab alijs
et ficta de ioue. dici non po
test quantū mali de hominū
presumpserunt cordibus. qz
possent ista patienter fer
re mendacia. que tamē eti
am libenter amplexi sunt. q
vriqz quāto deuotius iouez
colūt. rāto eos qd h de illo di
cere ausi sunt seueri? punire
debuerunt. Huc vero nō so
lum eis qui ista fingerūt ira
ti non sunt: s. nisi talia figmē
ta etiaz in theatris agerent:
ipos deos potius iratos hfe
timuerūt. Ibis tpiibus lato
na peperit apollinē: non illū
cui oracula solere pñli su
perius loquebamur: s. illum
quē cū hercule fuerūt adme
ti regis armenta pauisse: q
tū sic est deus credit? vt plu
rimi ac pene oēs vñū cundē
qz apollinē fuisse opinantur
P **L**uc et liberpater bellauit i
india: qui multas habuit in
exercitu feminas: q bacche
appellate sunt: nō tā virtute
nobiles qz furore. Aliqui sa
ne et victū scribūt istū liberū
et vincitū: nōnulli et occisum i
pugna a perseo: nec vbi iue
rit sepultus facent et tñ eius
velut dei nomic p imundos
demonas bacchanalia sacra
vel potius sacrilegia sūt isti
tuta. De quozū rabiosa tur
pitudine post tā multos an
nos sic senat? crubuit: vt in
yrbē romana esse phiberet.
q Per ea tpa perseus et yroz
ei? andromeda postea qz sūt
mortui: sic eos in celuz rece
ptos esse crediderūt vt ima
gines eozū stellis designare
eozumqz appellare nomini
bus non erubescerent nec ti
merent.

La. XVIII

Er idem temporis
p teruallū extiterūt po
ete qui etiam theolo
gidicerētur: quonā de dys
carmina faciebant s. talibus
dys qui quālibet magni ho
mines tñ hoies fuerunt: aut
mundi huius quez ver? de
fecit elemēta. Sunt ar in pñ
cipantibus et potestatibus p
voluntate creatoris: et nō lu
is meritis ordinati: et si quid
de vno vero deo inter multa
vana et falsa cecinerūt colen
do: cū illo alios qui dij nō sūt
eisqz exhibendo famulatum
qui vni tantum debetur deo
non ei vtiqz rite seruerunt:
nec a fabuloso deoz suoz de
decore etiaz ipi se abstinere
potuerunt. Ex quozum nu
mero fuisse perhibentur or
pheus: museus: linus. Uex
isti theologi deos coluerunt
non pro dys culti sunt: qz
orpeū nescio quō infernis
sacris vel potius sacrilegijs
preficere soleat ciuitas impi
ozum. **b** Uroz autem regis
athamantis que vocabatur
Ino: et eius filius Melicer
tes precipitio spontaneo in
mari perierunt: et opinione
hominum in deos relati sūt:
sicut et alij homines eozuz tē
porum inter quos fuerunt
castor et pollux. Illam sane
melicerte matrē leucortheaz
greci matutam latini voca
uerunt: vtiqz tamen putā
tes deam. **La. XV.**

Er ea tēpa regnū fi
p nitū est argiuoz: tras
latū ad micenas: vñ
de fuit agamemnon: et exoz
tū est regnū laurentuz. **b** vib
saturni filius picus regnum
primus accepit: iudicante
apud hebreos femina delbo
ra: s. pillam dei spiritus id a
gebat: nam et pphetissa erat
cuius pphetia minus apra ē
qz vt possumus eā sine diutur
na expofitione de xpo demō
str 2

ei cessit ea ddu
rōe q nō respice/
ret ea qadulqz ex
iret ifernū. s. nō
seuauit p dūoz p
pē qd pdidit vxo
re sua et forte pro
pē hāc cām pñci
tur sacris qz exbi
bens dñs inferni
b Uroz ar regē
rē. De rege atha
mate et yroze ei?
inone fingit out
diul li. uq. d. tras
formas qz ob cul
tū bacchi urara s
eos uno euoca
uit vñā d furhs i
ferni. et regem et
yroz ei? pñti i fu
riam. ita qz rex s
thamas filius su
um learchū occi
dit. yroz sō cum
alto filio melicer
ta fugies d rupe
qdā papirauit se
in mare. quā deu
ficauit neptun?
terpellatus a ve
nere. et ino facta
dca vocata eleu
cotea. s. grece. la
tie sō vt hō: ma
tura. i. auroza vt
maturina.

c Castor et pol
lux rē. Castor et
pollux frēs erāt
belene. qz nauī in
sequētes eam. vt
eam reducerēt s
mersi sūt i deos
traslati sūt vt p
p daretē phygū
Lap. XV.

a Er ea tē
p pora re
gnū rē.
Dienota qz āno
tas i chioncis a/
crisis vltio rege
argiuoz iffecio
a pseo traslatū cē
regnū ad micenas
iudicātū tūc i
rael delbora et ba
rach. vbi pmo re
gnauit p se? ānis
vij. scdo erichbe
us ānis. xliij. ter
tio reguēt atre?
et thicites annis

CVII nētū cū gustasset de sacrificio: qđ arcades imo
 Deo lato puero deo suo lyceo facere solēt: in lupuz
 var fuisse muratū. et āno decimo in figurā ppriā re
 ro. sturū ad pugillatū sese exercuisse: et olipiaco
 truar. vicisse certamine. Nec idē ppter aliud arbitra
 rota d. tur ab historiciis in arcadia tale nomē afflictuz
 rōe so. pamlyceo et ioulyceo nisi ppter hanc in lupos
 elyru. hoim mutationē: qđ ea nisi vidina si fieri puta
 rōt. rēt Lup^o em grece lycos dicit: vñ lycei nomē
 alfo. apparet inflexū. Romāos etiā lupos: ex illoz
 s. q. cu. mysterios veluti semie dicit exortos. La. XVIII
 s. i. na. Ed de ista tanta ludificatiōe demonū
 appo. nos quid dicamus quia hec legent for
 uit in. talis et expectat qđ xpīāi agere debeāt
 q. bira. quando inter idola gentiū miracula fieri asse
 rre p. runt: Et quid dicemus: nisi de medio babylo
 s. i. s. nis esse fugiendum: Quod pceptum prophe
 ebare. ticū ita spiritualiter intelligit: vt de hui^o seculi
 illoz. ciuitate que pfecto et angeloz et hominū socie
 r. loci. tas impioz ē: fidei passibus qđ dilectionē opa
 e. pmi. tur: in deū vīuū pficiendo fugiamus. Quāto
 potan. qui pe in hec ima potestatem demonum maia
 p. cu. uerū se rem videmus tanto tenacius mediatori est in
 r. t. herendū: p quem de imis ad sūma cōscendim^o
 de. c. Si em dixerimus ea non esse creden da: nō de
 nō bu. sunt etiam nunc qui eiusmodi quedam vel cer
 v. l. t. tissima audisse: vel etiam expro se esse asseue
 ruc. rent. Nam et nos cum essemus in italia audie
 urio. bamus talia de quadam regione iltarum priū
 pro flo. vbi stabularias muleres sbutas bis malis ar
 o. i. r. ribus: i caseo dare solere dicebant: quib^o vel
 d. circ. lent vel possent viatorib^o vñ in iumenta ilico
 offerē. verterentur: et necessaria queq; portarēt post
 d. a. re. qđ pfuncta opera iterū ad se redirent: nec tam
 i. r. y. in eis mentem fieri bestialem: sed rationalem
 v. r. g. humanamq; seruari: sicut apuleius in libris qđ
 ere ca. asini aurei titulo inscripsit: sūpsū accidisse: vt
 s. i. r. accepto veneno humano animo pmanente a
 ace fa. sinus fieret: aut indicauit aut finxit. Nec vel
 fide ac. falsa sunt: vel tam inusitata vt merito nō cre
 a. rece. dantur. Firmissime tamen credendum est oī
 i. r. bala. potentem deum omnia posse facere que volu
 p. d. e. erit: siue iudicando siue prestando. nec demo
 n. r. nes aliquid operari fm nature sue potentiam
 socio. quia et ipa angelica creatura est: licet proprio
 x. r. t. sit vīto maligna: nisi qđ ille permiserit: cuius
 uuit. iudicia occulta sunt multa: iniusta nulla. Nec
 Deo. s. fane demones naturas creant: si aliquid tale
 lico. r. g. p. faciant de qualib^o factis ista vertitur questio
 u. g. corū. sed spectetenus que a deo vero sunt creata cō
 t. do. e. mutant: vt videantur esse qđ non sunt. Ado
 minaf. do itaq; solū animū: sed nec corpus quidez vl
 r. facer. la ratione crediderim: demonum arte vel po
 s. ci. r. gnome

testate in membra vel lineamenta bestialia ve
 raciter posse conuerti: sed phantasticuz homi
 nis qđ etiam cogitando siue somniando p rex
 innumerabilium genera variatur: et cum cor
 pus non sit: corporum tamen similes mira ce
 leritate formas capit: sopitis aut oppressis cor
 poreis hominis sensibus: ad aliorum sensuum
 nescio quo ineffabili mō figura corporea pos
 se perducit: ita vt corpora ipa hominum alicu
 bi iaceant: viuētia quidem sed multo grau
 atq; vehementius qđ somno suis sensibus ob
 feratis. Phantasticum autem illud veluti cor
 poratum in alicuius animalis effigie apparet
 sensibus alienis: talisq; etiam sibi homo esse vi
 detur sicut talis sibi videri posset in somnis: et
 portare onera: que onera si vera sunt corpora
 portantur a demonibus vt illudatur homibus
 partim vera onerum corpora: partim iumen
 torum falsa cernentibus. Nam quidam nomi
 ne prestantius patri suo contigisse indicabat:
 vt venenum illud per caseum in domo sua su
 meret: et iaceret in lecto suo quasi dormiens:
 qui tamen nullo modo poterat excitari. Post
 aliquot aut dies eum velut euigilasse dicebat:
 et quasi somnia narraſſe que passus est: cabal
 lum se scilicet factum: annonam inter alia iu
 menta batulasse militibus que dicitur retica:
 quoniam ad retias deportauit. Quod ita vt
 narrauit factum fuisse compertum est: que ta
 men ei sua somnia videbantur: Indicauit et a
 liud se domui sue per noctez anteq; requiesce
 ret vidisse venintem ad se quendam philoso
 phum sibi notissimum: sibiq; exposuisse nōnul
 la platonica: que antea rogatus exponere nō
 luisset. Et cum ab eodem philosopho questū
 fuisset: cur in domo eius fecerit quod in domo
 sua petenti negauerat: non feci inquit: sed me
 fecisse somniaui. Ac per hoc alteri per imagi
 nem phantasticum exhibitum est vigilanti qđ
 alter vidit in somnis. hec ad nos non quibus
 cunq; qualibus credere putaremus indignū
 sed eis referentibus peruenērūt: quos nobis
 non existimarem fuisse mentitos. Proinde
 qđ homies dicuntur: mandatumq; est litteris
 a dijs vel potius demonib^o arcades in lupos
 solere conuerti: et qđ carmibus circe socios mu
 tauit vlyxis: fm istum modum mihi videtur fi
 eri potuisse qđ dixi: si tamen factum est. Dio
 medeas autem volucres quando quidem ge
 nus earum per successionem propaginis du
 rare perhibetur non mutatis hominibus scās
 sed subtractis credo fuisse suppositas sicut cer
 ua pro iphigenia regis agamemnonis filia.
 Ik 3

lucet acco
 perit rē.
 L. XVII.
 Ed d
 f ista rē
 s diligēter
 notand^o est
 modus pos
 sibilis.
 quā ponit
 aug^o i tras
 formatio
 boim et be
 stiarū quia
 nun^o studio
 sis vt diffi
 culte ad intel
 ligendum.

Libe

Dige 22. nota qd menestheo. xi. rex athenien
 e suz erat qui eode anno qd troia cuncta est mortu
 est polymphides sicyoniorum rex. xxiij. erat. cu
 tus anno. xxix. cuncta e troia. Athanis vero regis as
 syrioz. xxvj. Quibz vocat lapidon. nob abdon. diam
 cuius ano tertio
 ponit troia cun
 sam. quod aliqui
 bus factuz videt
 anno. xxvij. iep
 re. Item nota qd
 videt aug^o hic di
 scordare ab euse
 bio fm que apud
 athenienses mor
 tuo latino. regna
 ur. xi. demopho
 vnde non tantuz
 sicyoniorum sed
 et atheniensium
 rex mutatus est.
 Cum autem die
 encam regnasse
 tempore sanfo /
 nis. hoc dicit se
 quendo eusebiuz
 qui in annorum
 annotatione seq
 tur interpretatio
 nem. lxx. Sequen
 tes autem anno
 rum fm translati
 onem bicronymi
 ponunt eneaz ce
 pisse regnare pri
 mo anno ab hely
 b Sed 2 eneaz
 quonia 22. quod
 dicitur de deifi
 catione eneaz pa
 ter supra libro. x.
 capitulo. v.
 c Sabini etiaz
 22. De xantho ve
 ro rege sabinozi
 non legi alibi. s3
 puto hoc accep
 tum de libas var a
 ronis.
 d Per idem te
 pus codrus 22.
 De codro atheni
 ensium rege te
 fert iustinus li.
 secundo. qd erat
 inter athenienses
 et dorenses quos hic dicit peloponenses simulrater
 veteris offensa. quas vindicatum bello dorenses de
 euentu pxiu oracula consuluerunt. responsum est ip
 sos supiores fore nisi regem atheniensium occidissent
 Cum puentu esset ad bellum. militibus ante omnia cu

stodia regis precipit. atheniensium eo tempore rex co
 drus erat qui 2 responso dei 2 preceptis hostium co
 gnitis gmutato regis habitu pannosis sarmenis col
 lo impositis. castra hostiu ingredit vbi in turba obli
 stentum a milite que falce couultrauerat hasta inf
 fici. Cognito re
 gis interitu doxi
 ses sine prelio di
 scedit. atqz abe
 nianes hunc du
 cis p salute prie
 mori se offeren
 tis bello liberant
 de hoc dicit hic.
 per idem temp
 codr^o 22. allegas
 ad hoc illud h3
 li in bucolico cy
 gloga. v. Et ur
 gia codri 22.
 c Quarto la. 22
 nota. 3 regib^o la
 tinorū qd primus
 fuit latinus. scilicet
 dus eneas. sicut
 ascanius quoz m
 lus. quez genuit
 eneas ce creusa
 vxore troiana. qd
 rus erat siluius
 posthum^o. qd fil
 ius dicitur 2. qd
 in silus casuati
 natus est. a quo
 succedens reges
 cognominati sūt
 silui. dicit^o est ce
 posthum^o. qd p
 morte patris na
 tus est. dunc ge
 nuit eneas ce la
 uinia filia latin
 f Assyrioz 22
 Nota qd iste rex
 assyrioz que vo
 cat eneaz in dno
 meis vocat ibi
 meus cui^o anno
 vij. defunctus e
 speculipus viti
 mus ita sicronio
 rum. qd anno ince
 pit melant^o re
 gnare atqz enan
 bus. qd dicit^o vij
 2 erat pater codri
 qd aut hic dicit d
 fuisse tpe hely co
 sonat cum eusebio. alij tñ qd in annotatione annorum se
 quunt^o translatione biero. dicit^o h fuisse tpe sanfontis.
 Or eisdē 22. In h ca. forsan consonat cu euse
 bio tñ sequens translatione biero. penit^o autē re
 gnare cepisse. xxix. anno doruli. qd erat. xxx. rex

bb Regem enim demonibus iudi
 cio dei permittis huiusmodi
 prestigia difficilia esse possunt
 sed quia illa virgo postea vi
 ua reperta est: suppositam p
 illa ceruam esse facile cogni
 tum est. Socij vero diome
 dis quia nusqz subito compa
 ruerunt: et postea nullo loco
 apparuerunt p dentibus eos
 vltoribus angelis malis: Et
 pro eis aues occulte ex alijs
 locis vbi est hoc genus auu
 ad ea loca perducte sunt: ac
 repente supposite ideo credū
 tur esse conuersi. Quod au
 tem diomedis in templum
 aquā rostris afferūt 2 asper
 gunt 2 q blandiuntur greci
 genis: atqz alienigenas per
 sequuntur: mirandum non e
 fieri demonuz instinctu: quo
 rum interest: id est ad quos
 persuadere pertinet deuz fa
 ctum esse diomedem ad de
 cipiendos homines: vt falsos
 deos cum veri dei iniuria ml
 tos colant: et hominib^o mor
 tuis qui nec cuz viuerent ve
 re vixerunt: templis: altari
 bus: sacrificijs sacerdotibus
 que omnia cum recta sūt nō
 nisi vni deo viuo 2 vero debē
 tur inseruiāt.

Lapitulum XIX.

o tempore post ca
 ptam troiam atqz de
 letā eneas cum vigin
 ti nauibus quibus portaban
 tur reliquie troianorū in ita
 liam venit: regnante ibi lari
 no: 2 apud athenienses me

300.4

301.10

Assyrioz. regnan-
tib⁹ ap⁹ latinos
v. rege a latino ci-
nea silio r ap⁹
arbenieses codro
b Dauid successit
re. Hora etiā
q⁹ hic vult faulez
regnasse. xl. ānis
cū die dauid suc-
cessit p⁹ annos a
faulis impio. xl.
anno. cūz tū euse-
bius nō. ascribat
ei nisi annos. xx.
r littera regū tū
duos.
c Lū⁹ tpe rē.
q⁹ dicit tēpe salo-
monis albā cōdi-
tā mīrū videt. qz
fm tēpū lūiū albā
cōdita ē. xxx. āno
ab initio regni e-
nee r a cōditiōne
lauiq⁹ ab ascanio
Lū igit in pcedē
tī capitulo dicit
aug⁹ q⁹ ascanius
regnauerit ān sil-
uū apparer q⁹ al-
ba condita fuerit
ānq⁹ siluū regna-
ret Lū sūz vrbōi
citur siluū regna-
uerit tpe hely con-
dita est alba ante
illō tps q⁹ hely po-
nit contigē⁹ re-
gni ei⁹. cū quo nō
stat q⁹ cōdita fue-
rit alba tpe salo-
monis de cōditi-
ōne autēz albe ab
ascanio cōsonat
titus lūi⁹ cutro-
pius et oēs chro-
nographi q⁹ ego
vidi.

Reg. 1.

Antū p⁹
I eneā rē.
hic dicit q⁹
latiū. id ē latinoz
regnū vel albāoz
habuisse p⁹ eneā
xj. reges quozum
null⁹ de⁹ fact⁹ ē
q⁹ rū fm⁹ erat asca-
ni⁹. scōs siluius
posthum⁹. tert⁹
eneas silu⁹. q⁹ r⁹
latin⁹ silu⁹. q⁹ n⁹
tus alba silu⁹. se

lantho atheniensium sexto
decimo: iudice autem hebre-
orum hely sacerdote: regnū
scyoniōrum consumptum ē
quod per annos nongentos
quingenta et nouem tra-
ditur fuisse porrectum.

De eis dē p La. XX
m longa tempora mēo-
rata regnantib⁹ israe-
litarū regnū finito tpe iudi-
cuz a faule rege sūpsit exordi-
um q⁹ tpe fuit samuel ppheta
Ab illo igit tpe hi reges lati-
norū esse ceperunt: quos co-
gnominabant siluios: ab eo
qui filius enee primus dictus
est siluius: ceteris subsecutis
et propria nomina impone-
bantur: r hoc non defuit co-
gnomen tum: sicut longe po-
stea cesares cognominati
sunt qui successerunt cesari:
Julio. Reprobato autēz fau-
le ne quisq⁹ ex eius stirpe re-
gnaret: eoq⁹ defuncto. **Da-**
uid successit in regnum post
annos a faulis impio q⁹ dragi-
ta. Tunc athenienses habe-
re deinde reges post codri-
teritū destiterūt: r magistra-
tus habere ceperunt admi-
nistrande reipublice. Post
dauid qui etiāz ipse quadra-
ginta regnauit annos: filius
eius salomon rex israelitarū
fuit: qui templum illud nobi-
lissimū dei hierosolymitanū
condidit Lūius tempore a-
pud latinos condita est alba
ex qua deinceps non latino-
rū: s⁹ albanoz reges appella-
ri in eodem tamē latio cepe-
rūt. Salomoni autēz successit
filius ei⁹ roboā: sub q⁹ i duo re-
gna p⁹ ille diuisus ē r singu-
le ptes suos singulos reges
habere ceperūt. **La. XXI**
a **Antū post eneā quez**
I deum fecerūt. xj. reges
habuit: quozum nul-
lus deus factus est. Auenti-
nus autem qui duodecimo
loco eneā sequitur: cum

esset prostratus in bello: r se-
pultus in eo monte qui eti-
am nunc eius nomine nun-
cupatur: deorum talium qua-
les sibi faciebāt numero est
additus. Alij sane noluerūt
eum in prelo scribere occisū
sed non comperuisse dixerūt
nec ex eius vocabulo appella-
tum montem: sed ab aduen-
tu auium dictum esse auenti-
num. Post hunc non est de-
factus in latio nisi romulus
conditor rome. Inter istum
autem r illum reges reperiū-
tur duo: quozum primus est
vt virgiliano eum versu elo-
quar. Proximus ille procas
troiane gloria gentis. **Lū⁹**
tempore quia iam quodam-
modo roma perturiebatur.
illud omnium regnozū ma-
ximū assyriozū finem tan-
te diuturnitatis accepit. Ad
medos quippe tran statū est.
post annos ferme mille tre-
centos quinq⁹: vt etiā belli q⁹
ninum genuit: et illic paruo
contentus imperio primus
rex fuit: tempora cōputent⁹.
Procas autē regnauit ante
amulū. Porro amulius fra-
tris sui numitoris filiam rhe-
am nomie que etiā illa voca-
batur romuli matrē vestalez
virginē fecerat qua volūt de-
marte geminos concepisse:
istomodo stuprū eius hono-
rantes vel excusantes: r ad-
hibentes argumentū qd in-
santes expositos lupa nutri-
uerit. Hoc est genus bestie
ad martem existimant perti-
nere: vt videlicet ideo lupa
credatur admouisse vbera
paruulis: quia filios domi-
ni sui martis agnouit quos
non desinit qui dicant cum
expositi vagientes iacerent
a nescio qua primuz meretri-
ce fuisse collectos: et primas
eius luxisse mammillas. **Athe-**
retrices autē lupas vocabāt vñ
etiā nūc turpia loca earū lu-
k 4

re⁹ ap⁹ fm tēpū
liuū. fm cutropē
um eulip⁹ vñ an-
semus. septimus
apis. octau⁹ car-
peric⁹. non⁹ tybe-
ri⁹. Decim⁹ agrip-
pa. vñ decim⁹ are-
mus. p⁹ que duo
decim⁹ auerinus
regnauit. de q⁹ di-
cit q⁹ fm aliq⁹ de
ozū numero: ascri-
ptus ē. p⁹ hūc. p⁹
rimo regnauit p-
cas de q⁹ allegat
psalmi virgilij. vñ
eneid. prim⁹ ille
pcas troiane glo-
ria gentis.
b Lū⁹ tpe rē.
dicit aug⁹ r mina-
rū regnū assyrioz
r translatum ad
medos regnante
pcas fm alio a-
chronographos
annotat hec trāsl-
latio facta anno
c rrvj. auerini.
c Post annos
ferme rē. hic die
regnū assyrioz
durasse. M. ccc
v. ānis cōputan-
do ab initio regni
beli. Cōputādo
ho ab initio regni
nini fuerunt fm
bedā ān. M. cc
xl.
d Procas autē
rē. Hora etiā q⁹
post procā regna-
uit amul⁹ expul-
so fm tēpū liuū
numitore fratre
ei⁹ matore. **etiā**
oem plē masculi-
nā occidit amul-
us. filiā hō eius
rbeā. vt ei spes p-
lis adimeret hōi-
nē vestalē fec⁹ vt
hōz hōz tū liuū
abyzē dita. li. j
cōpssa vestalē ad
aq⁹ geminū p⁹
cū cōdidit hō ita
rata. seu q⁹ deus
auctor: r p⁹ hō est
ozerat marzē cō-
cepte stirp⁹ piez

Eneid. 7

hec sane erythrea sibylla q̄dā de x̄po manife-
 sta conscripfit: que etiā nos prius in latina lin-
 gua versibus male latinis et nō stantibus legi-
 mus: p̄nes. s̄o cuius interpretis imp̄tiaz sic post
 cognouimus. Nam vir clarissim⁹ flaccianus q̄
 etiā p̄consul fuit: hō facillime facundie multe
 q̄ doctrine: cū de x̄po colloqueremur: grecuz
 nobis codicem p̄tulit: carmina esse dicens si-
 bylle erythreē ubi ostendit quodā loco in capi-
 tibus versuum ordinē litterarū ita se h̄ntē: vt h̄ i eo
 verba legerent. Ihsus: ch̄stos: theuyos: so-
 ter: q̄ est latine: iesus x̄pus dei filius saluator.
 Hi autem versus quoz prime l̄e istum sensuz
 quoz diximus reddūt: sicut eos quidam latin⁹
 ex tantibus versibus interpretatus hec continēt
 Iudicij signum tellus sudore madescet
 E celo rex adueniet p̄ secula futur⁹.
 Scilicet in carnē p̄ciens vt iudicet orbem.
 Unde deum cernent incredulus atq̄ fidelis.
 Iesum cum sanctis: cui iam termino in ipso.
 Sic anime cuz carne aderunt q̄s iudicet ipse.
 Lum iacet incultus densis in vep̄ibus orbis.
 Reuicent simulacra viri: cunctamq̄ gazam.
 Exuret terras ignis: pontumq̄ potumq̄.
 Inquiretis: tetti portas effringet auerni.
 Sanctoz sed em̄ cuncte lux libera carni.
 Tradentur: fontes eterna flamma cremabit.
 Occultos actus reagens: tūc quisq̄ loquet̄
 Secreta: atq̄ deus relerabit peccora luci.
 Tunc erit et luctus: stridebunt dentibus oēs.
 Erp̄itur solis iubar: et chorus interit astris.
 Soluetur celum: lunaris splendor obibit.
 Deijcet colles: valles extollat ab imo.
 Non erit in rebus hominū sublime vel altum.
 Jam equantur campis montes et cerula p̄ōti.
 Omnia cessabunt: tellus contracta peribit.
 Sic pariter fontes torrentur: fluminaq̄ igni.
 Et tuba tunc sonitū trissem dimittet ab alto.
 Orbe: gemēs facinus misex variosq̄ labores
 Tartareūq̄ chaos monstrabit terra dehiscēs
 Et coram hic d̄no reges sistens ad vnum.
 Recidet e celo: ignisq̄ et sulphuris amnis.
 ¶ In his latinis versibus de greco v̄tūq̄ trās-
 latis: ubi non potuit ille sensus occurrere q̄ sit
 cum littere q̄ sunt i eoz capitibus connectunt̄
 vbi. y. littera in greco posita est: quia nō potue-
 runt latina verba inueniri que ab eadem litte-
 ra inciperent: et sententie cōuenirent. Hi autē
 sunt versus tres: q̄ntus et octauusdecimus et
 nonusdecimus. Deinde l̄as que sunt in capi-
 tibus oim versuum p̄necentes: hoz triū q̄ scrip-
 tū nō legam⁹. s̄ p̄eis. y. l̄am tanq̄ in eisdē lo-
 cis ip̄a sit posita: reco: demur et exp̄m̄ in q̄nq̄
 verbis iesus x̄pus dei filius saluator: sed cum gre-

ce h̄ dicit nō latine. Et sunt versus viginti et
 septē: q̄ nūc⁹ quadratū ternariū solidū red-
 dit. Tria em̄ ter ducta sūt nouē. Et ip̄a nouē
 si ter ducant: vt ex lato in altū figura p̄surgat:
 ad viginti et septē pueniūt. Hoz autē grecoz q̄n-
 q̄ verborū q̄ sunt iesus cristos theuyos soter:
 quod est latine: iesus x̄pus dei filius saluator: si pri-
 mas litteras iūgas: erit ichthys. i. piscis: i quo
 nomine mystice intelligit̄ x̄pus: eo q̄ in hui⁹ mor-
 talitatis abyssō velut in aquarum profundita-
 te viuus: hoc est sine peccato eē potuerit. Hec
 autem sibylla siue erythrea: siue vt quedam
 magis credunt cumana: ita nihil habet in to-
 to carmine suo cuius exigua ista particula ē: q̄
 ad deozum falozum siue fictozum cultuz per-
 tineat: quinimo ita etiam contra eos et con-
 tra cultozes eozum loquitur: vt in eozum nu-
 mero deputanda videatur. qui pertinent ad
 ciuitatem dei. Inserit etiam lactantius operi
 suo quedam de ch̄sto vaticinia sibylle: q̄uis
 non exprimat cuius. Sed que sigillatim ipse
 posuit: ego arbitratus sum coniunctim eē po-
 nenda: tanq̄ vnū sit p̄lixū: q̄ ille plura cōmēo-
 rauit et breuia. In manus iniquas inq̄ infideli-
 um postea veniet: et dabunt deo alapas ma-
 nibus incestis: et impurato ore expuent vene-
 ratos sp̄tos. Dabit d̄o ad verbera simpliciter
 sanctum dorsum: et colaphos accipiens tace-
 bit: ne q̄s agnoscat q̄ verbū vel vñ venit vt in
 feris loquat̄: et corona spinea coronet̄. Ad ci-
 bum autē fel: et ad sitim acetum dederunt: i ho-
 spitalitate hanc monstrabunt mensam. Ipsa
 em̄ insipiens gens tuū deum non intellexit:
 ludentem mortuum mentibus: sed sp̄nis co-
 ronasti: et horridum fel miscuisti. Templi vero
 velum scindetur: et medio die nox erit tenebro-
 sa nimis in tribus horis: et morte morietur tri-
 bus diebus somno suscepto. Et tunc ab inferis
 regressus ad lucem letam veniet: primus res-
 surrectionis principio reuocatus ostēso. Ista
 lactantius carptim p̄ interualla disputationis
 sue: sicut ea poscere videbantur: que probare
 intēderat: adhibuit testimonia sibyllina: que
 nos nihil interponentes: sed in vnam seriem
 connexa ponentes: solis capitibus: si t̄i sc̄pto-
 res deinceps ea seruire non negligant: dislin-
 guenda curauimus. Nonnulli sane erythreaz
 sibyllam non romuli sed belli troiani tempore
 fuisse scripserunt. La. XXIII
 ¶ De romulo regnate thales milēsi
 fuisse p̄hibet: vñ e septē sapiētib⁹: q̄
 p̄ theologos poetas in q̄b⁹ orpheus
 maxime oim nobilitat⁹ est: sophos appellatus
 est: q̄ est latine sapiens. Per idem ipsos decem
 esse nota

Abat. 27

Capitulus XIII

De romulo regnate thales milēsi
 fuisse p̄hibet: vñ e septē sapiētib⁹: q̄
 p̄ theologos poetas in q̄b⁹ orpheus
 maxime oim nobilitat⁹ est: sophos appellatus
 est: q̄ est latine sapiens. Per idem ipsos decem
 esse nota

Er idē tps cyrus rex persaz q̄ etiā chal
 deis r assyrijs ipabat: relaxata aliquan
 ra captiuitate iudeoz: q̄nq̄ginta milia
 hoim ex eis ad istaurādū tēpluz regredi fecit.
 A q̄b' tñ p̄ma cepta fundamina r altare p̄stru
 etiā ē. Incurfantib' at hostib' neq̄q̄ p̄gredie
 dūcādo valuerit: dilātūq̄ op' est vsq̄ ad dar
 riu. Per idē tps etiā illa sūt gesta q̄ p̄sc̄pta sūt
 in libro iudith: quē sane in canone sc̄pturaz iu
 dei nō recepisse dicūt. Sub dario ḡ rege psaz
 ipletis septuaginta ānis q̄s hieremias p̄pha p̄
 dixerat: reddita ē iudeis soluta captiuitate li
 bertas: regnāte romāoz septio rege tarq̄nio.
 Quo expulso etiā ipi a regū suoz dñatiōe libe
 ri eē ceperūt: Usq̄ ad h' tps p̄phas habuit po
 pul' israel: q̄ cū multi fuerint: paucoz r apd iu
 deos: r apud nos canonica scripta fr̄inentur.
 de q̄bus me aliq̄ posuiz p̄missi i h' libro cū clau
 derē supior: q̄b' iā vido eē faciēdū. Ca. XXVII
 Empa igr' eoz vt possim' aditē i an
 teriora paululū recurrā. In capi
 te libri osee p̄phete q̄m' in duodeci
 ponit: ita scriptū ē. Verbū dñi q̄b' factū ē ad o
 see i dieb' ozie: ionathā r achaz: r ezechie fgū
 i rege iuda. Amos q̄ in dieb' ozie regis p̄phasse se
 scribit. Addit etiā hieroboā regē israel q̄ p̄ eos
 p̄phetas: nec nō esaias fili' amos sue sup
 dicti p̄phete: q̄b' magi p̄hibet alteri: q̄ nō p̄
 pheta eodē noie vocabat: eosdē reges q̄ruoz
 q̄s posuit osee i capite libri sui ponit: q̄z dieb'
 se p̄phasse ploq̄tur. Adicheas etiā eadē sue p̄
 pherie cōmēorat tpa p̄ dies osee. Hā tres q̄ se
 quūt reges noiat: q̄s r osee noiauit. Joathan
 r achā r ezechia. Hī sunt q̄s eodem tēpe silpro
 phetasse ex eoz litteris inuenitur. Hīs adiun
 gatur ionas eodez ozia rege regnante r iohel
 cum iam regnaret ioathan qui successit ozie.
 Sed istorum prophetaz duoz tempora i chro
 nicis non in eozum libris poruimus inuenire:
 quoniam de suis diebus tacent. Tēdunē autē
 hī dies a rege latioz p̄ca siue supioze auentino
 vsq̄ ad regē romulū iā romanū vel etiā vsq̄ ad
 regni p̄mordia successoris eius nume pompilij
 Ezechias quippe rex iuda ad eius tempa vsq̄
 regnauit: ac p̄ hoc per ea tpa isti velut fontes
 prophetie pariter eruperunt: q̄n regnuz defec
 as filij assyrioz: cepitq̄ romanoz: vt sc̄z quē admodū
 regni assyrioz primo tpe extitit abraam: cui p̄
 missiones aptissime fierent in eius semine bñ
 dictionis omniū gentium: ita in occidentalis
 babylonis exordio: qua fuerat christus impe
 rante regnaturus: in quo impleuerunt illa pro
 missa oracula prophetaz: non solū loquentiū
 verū etiā scribentiū in tante rei future testi

moniū soluerent. Luz em̄ prophete nunq̄ se
 re defuissent populo israel ex quo ibi reges eē
 ceperūt: in vsū tantū modo eoz fuere nō gē
 tium. Quando autē scriptura manifestius p̄
 phetica condebat que gentibus quādoq̄ pro
 desset: tunc oportebat incipere: quando con
 debat h' ciuitas q̄ gētib' iparet. Ca. XXVIII
 See igr' p̄pha q̄to p̄fundius q̄dez
 loquit: tanto op̄rosius penetratur.
 Sz aliquid inde sumēdū est: et hic ex
 nostra promissione ponendū. Et erit inquit in
 loco quod dictū est eis. Hō popul' me' vos: vo
 cabunt r ipi filij dei viui. Hoc testimoniū p̄phe
 ticū de vocatiōe p̄li gentiū: q̄ p̄ nō p̄tinebat
 ad deū: etiā apli intellexerūt. Et q̄ ipē q̄ p̄
 gentiū spiritualiter est in filiis abrae: ac p̄ hoc re
 cte dicitur israel: p̄pterea sequit' r dicit. Et cō
 gregabunt filij iuda: r filij israel in idipm: r po
 nent sibi principatū vnū: r ascendent a terra.
 hoc si adhuc velimus exponere: eloquij p̄phe
 tici obtundet sapor. Recolat tñ lapis ille āgu
 laris: r duo illi parietes: vnus ex iudeis: alter
 ex gentibus: ille nomie filioz iuda: iste nomie
 filioz israel eidē vni principatui suo in idipm
 inuentes: r ascendentes agnoscant in terra.
 Istos autē carnalit' israelitas: q̄ nūc nolūt cre
 dere in xpm postea credituros. i. filios eoz: nā
 vtiq̄ isti i suū locū moriēdo trāsbūt. idē p̄pha
 testat dicens. Quā dieb' multis sedebūt filij is
 rael sine rege: sine p̄cipe: sine sacrificio: sū al
 tari: sine sacerdotio: sine māifestatiōib'. Quis
 nō videat nūc sine istis eē iudeos? Sz q̄d adiu
 gat audiam'. Et postea inq̄t reuertēt filij isra
 el r inq̄rēt dñm deū suū: r dauid regē suū: r sta
 p̄scēt in dño r in bōis ipi' in nouissimis dieb'.
 Hībil ē ista p̄pheta māifesti: q̄ dauid regis no
 mie significat' intelligit' xps: q̄ fact' ē sicut dicit
 apls ex semie dauid fm carnem. P̄nunciāuit
 iste propheta etiā tertia die christi resurrexio
 nem futurā: sicut eā p̄phetica altitudine p̄nun
 ciari optebat: vbi ait. Sanabit nos post biduū
 r in die tertio resurgemus. Scdm hoc em̄ nob
 dicit apostolus. Si confurrexistis cū xpo: que
 sursum sunt querite. Amos quoq̄ de reb' ta
 libus sic prophetat: P̄para inquit te vt iuo
 ces deū tuū israel: quia ecce ego firmans: toni
 truum: r creans spm: r annuncians in hoibus
 xpm suū. Et in alio loco. In illa die inq̄t resu
 scitabo tabernaculū dauid q̄b' cecidit r reedifi
 cabo que ceciderūt ei: et destructa ei' resusci
 rabo: r reedificabo ea sic dies sc̄li: ita vt exqui
 rant me residui hoim: r oēs gentes in quib' in
 uocatū est nomen meū sup eos dicit dominus
 faciens hec.

re p̄be illi
 q̄ nō tm po
 pulo p̄t o
 sed etiā gen
 tibus saluez
 p̄herabāt
 Nota q̄ re
 gnū assirio
 rum defecit
 āno. xxvij.
 regis auen
 tino.
 Osee. f.
 Ibidem.

Saiaſ ppha nō eſt in La-XXIX
 libro duodecim pphaz: qui ppter ea
 dicuntur minores: quia ſermōes eorū
 ſunt breues: in eorū comparatione qui maiores
 idco vocantur: quia proluxa volumina cōdiderunt
 Ex quibus eſt hic eſaias: quē ppter eadē pphē-
 tie ſpā ſubiungo ſupradictis duob⁹. Eſaias er-
 go in illa q̄ iniqua arguit: et iuſta ſcipit: et pec-
 catori populo mala futura p̄dixit etiā de xp̄o et
 eccleſia: hoc eſt de rege et ea quā cōdidit ciuita-
 te: multo plura q̄ ceteri pphauit: ita vt a quibus-
 dam euāgelīſta q̄ ppha poti⁹ diceret. S; pro-
 pter rōnē op̄is terminādi: vnū de multis h̄ lo-
 co ponā. Et p̄ſona q̄ p̄ dei patris loquēs. Ec-
 ce inquit intelliget puer meus: exaltabit et glo-
 riabit valde: quē ad modū ſtupescēt ſup te mul-
 ti: ita gloria p̄uabit ab hoibus ſpecies tua: et
 gloria tua ab hoibus: ita mirabunt gētes mul-
 te ſup eū: et cōtinebunt reges os ſuum: quā q̄-
 bus nō ē annūciatū de illo videbūt: et qui non
 audierunt intelligēt. Vñe q̄s credidit auditui
 n̄ſo: et brachiū dñi cui reuelatū eſt. Annūciabi-
 mus corā illo vt infirm⁹: vt radix in terra ſitē-
 ti: nō eſt ſpecies illi neq; gloria: et vidim⁹ euz et
 nō habebat ſpeciē neq; decorē: ſed ſpecies ei⁹
 ſine honore deficiens: p̄ omib⁹ hoibus. Homo
 in plaga poſit⁹: et ſciens ferre infirmitatē: quo-
 niā auerſa eſt facies ei⁹: abhonorat⁹ eſt: nec ma-
 gni exiſtimat⁹ eſt. Hic pctā n̄ſa portat: et p̄ no-
 bis dolet: et nos exiſtimauim⁹ illum eſſe in dolo-
 re et i plaga et in afflictioe. Ip̄e aut̄ vulneratus
 ē ppter iniquitates n̄ſas: et infirmat⁹ eſt ppter pec-
 cata n̄ſa. Eruditio pacis n̄ſe in eo: liuore eius
 nos ſanati ſum⁹. Om̄es vt oues errauim⁹: hō
 a via ſua errauit: et dñs tradidit illū p peccatū
 n̄ſo: et ip̄e ppter quod afflictus eſt: nō aperu-
 it os. Ut ouis ad imolandū duct⁹ eſt: et vt ag-
 nus ante eum qui ſe tonderet ſine voce: ſic nō
 apuit os ſuū. In humilitate q̄ p̄ iudiciū eius
 ſublātū ē: generationē ei⁹ q̄s enarrabit. Quā
 tolleſ de terra vita eius. Ab iniquitatib⁹ populi
 mei duct⁹ eſt ad mortē: et dabo malignos pro ſe-
 pultura eius: et diuites p morte ſua: quā iniqui-
 tatem nō fecit: nec dol⁹ inuent⁹ eſt in ore ſuo:
 et dñs vult purgare eū de plaga. Si dederit⁹ p
 peccato aiām veſtrā: videbit⁹ ſemē longeuum
 et dñs vult auferre a dolore aiām eius: oſtēde-
 re illi lucē: et formare itellectū: iuſtificare iuſtus
 bñ ſeruientem plurib⁹: et peccata eorū ip̄e por-
 tauit. Propterea ip̄e hereditabit plures: et for-
 tiū diuidet ſpolia: ppter qd̄ tradita ē ad mortē
 anima eius: et inter iniquos eſtimat⁹ eſt: et ip̄e
 peccata multorū portabit: et ppter pctā eorum
 traditus ē. Hec de xp̄o: Jā vero de ecclia qd̄ ſe

Esa. 52.

Esaie. 53

Ibidem.

Ibidem.

quif audiamus. Letare ſterilis in q̄ nō parit. Et
 erumpe et exclama que nō pturis: quā multiſ-
 lij de ſerte magis q̄ eius que habet virū. Dila-
 ta locū tabernaculi tui: et palos caularum tuarū
 fige. Noli parcere: plōga funiculos tuos: et pa-
 los tuos conforta. Adhuc in dexterā et ſinistrā
 partem extende: et ſemen tuū hereditabit gen-
 tes: et ciuitates deſertas inhabitabis. Ne time-
 as quā confuſa es: neq; reuerearis: quia expo-
 brata es: quā cōfuſionem eternā obliuifceris: et
 opprobrij viduitatis tue nō eris memor: quoni-
 am dñs faciens te: dñs ſabaoth nomen eius: et
 qui eruit te ip̄e deus iſrael vnuerſe terre vo-
 catur: et cetera. Tl̄erū iſta ſint ſatis: et in eis ſūt
 exponenda nōnulla. Sed ſufficere arbitror: quia
 ita ſunt apta: vt etiā inimici intelligere cogan-
 tur inuiti. La-XXX
 Iſcheas ppheta chriſtum in figura po-
 m nens cuiusdam magni montis hec lo-
 quif. Erit in nouiſſimis diebus man-
 feſtus mons dom⁹ dñi: pparat⁹ ſuper vertices
 montiū: et exaltabit ſup colles: et feſtinabūt ad
 eum plebes: et gentes multe ibūt et dicent. Ve-
 nite aſcendamus ad montē dñi: et in domū dei
 iacob: et oſtendet nobis viā ſuā: et ibimus in ſe-
 mitis eius: quia ex ſyon pcedet lex: et verbum
 dñi de hieruſalem: et iudicabit inſ plebes mul-
 tas: et redarguet gentes potentes vſq; in lon-
 ginquū. P̄dicens iſte ppheta: et locū in quo
 natus eſt xp̄s. Et tu in q̄t bethleē domus eſt
 ta nequa q̄ minima es vt ſis in milibus iude: et
 te mihi p̄dicit dux vt ſit in p̄ncipē iſrael: egreſ-
 ſus eius ab initio: et ex diebus eternitatis: pro-
 pterea dabit eos vſq; ad tps quo parturiet pa-
 riet: et reſidui fratres eius cōuertent ad filios
 iſrael: et ſtabit et videbit: et paſcet gregem ſuum
 in virtute dñi: et in honore nois dñi dei ſui erūt
 quā nūc magnificabit vſq; ad ſummū terre. Jo-
 nas aut̄ ppheta nō tam ſermōe xp̄m q̄ ſua q̄
 dam paſſioe pphetauit: p̄fecto ap̄tus q̄ ſi ei⁹
 mortem et reſurrectionem voce clamaret. Et
 qd̄ n̄ except⁹ ē ventre beluino et die tertio red-
 ditus: niſi vt ſignificaret xp̄m de p̄fundo infer-
 ni die tertio rediturū. Iob̄el oīa q̄ pphat mul-
 tis verbis cōpellit exponi: vt q̄ ptinet ad chri-
 ſtum et eccleſiā diluceſcant. Tñū tñ qd̄ etiam
 ap̄li cōmemorauerūt quā in cōgregatos credē-
 tes ſpūſ ſanctus ſicut a xp̄o p̄miſſus fuerat de-
 ſuper uenit: nō p̄termittā. Et erit inquit poſt
 hec: et effundā de ſpū meo ſup oēm carnē: et p-
 phetabit filij vſi et filie vſe: et ſeniores vſi ſom-
 nia ſomnia bñt: et iuuenes vſi viſa videbūt: et q̄
 dem in ſuos meos: et ancillas meas: in illis die-
 bus effundam de ſpiritu meo. La-XXXI

Job. 4

Job. 5

Job. 6

Actu. 2

Job. 6

Res prophete de morib' abdias: nau
 r tabachuc: nec sua tpa dicit ipi: nec in
 chronicis eusebij r hieronymi qñ ppha
 uerint iuenit. Abdias quidē posit' ē ab eis cū
 michea: s' nō eo locovbi notant tpa: qñ miche
 am pphasse ex ei' lris pstat qd errore negligē
 ter describentū labores alienos existio conti
 gisse: Duos vō alios cōmemoratos in codici
 bus chronicorū qsbabuim' nō potuimus sue
 nire: tñ qz in canone cōtinent: nec ipi oportet
 pterean' a nobis. Abdias qñtū ad scripturaz
 eius attinet oim brcuissim' pphaz aduersus
 bydumeā gentē loquit scz esau vni' ex duob'
 geminis filijs isaac nepotib' abrae: maioris il
 lius reprobati. Porro si bydumeā mō locutio
 nis q̄ intelligit a pte totū accipiam' positā esse
 pro gentib': de xpo agnoscere possum' qd ait
 die f. inter cetera: In montē autē syon erit sal' r erit
 sanctū. Et paulopost in fine ipius prophetie:
 dem. Et ascendent inquit saluati ex mōte syon: vt
 defendāt montē esau r erit dñio regnū. Appa
 ret q̄ppe id eē cōpletū: cū saluati ex mōte syō:
 id ē ex iudea credentes in xpm q̄ p̄cipue agno
 scunt apli: ascēdēt vt defenderēt nomē esau.
 Quō defendēt: nisi p euāgelij p̄dicationē sal
 uos faciēdo cos q̄ crediderūt vt eruerent de
 ptate tenebrarū: r trāsferret i regnū dī. Quos
 dem. p̄ter exp̄ssit addēdo: et erit dñio regnū. Adōs
 em syon iudeā significat: vbi futura p̄dicta ē:
 salus r sanctū qd ē xps iesus. Adōs vō esau by
 dumeā ē p quā significata ē ecclia gentiū quaz
 defenderūt sic exposui saluati de mōte syō vt
 esset dñio regnū. Hoc obscurū erat anq̄ fieret
 s' factū qd nō fidelis agnoscat: Ita vō ppha
 um f. imo pillū de: Exterminabo idē sculptilia r cō
 statilia ponā sculpturā tuā: qz ecce veloces su
 per mōtes pedes euāgelizātis r ānūciāt̄ pas
 cem. Celebra iuda dies festos tuos: redde vo
 ta tua: qz iā nō adijciēt vltra: vt trāscāt in ve
 stustatē: cōsūmatū ē: cōsūptū ē: ablatū ē. Ascē
 dit q̄ insufflat in faciē tuā: eripiēs te ex tribula
 tiōe. Quis ascenderit ab inferis: r insufflaue
 rit in faciē iude: h̄ ē iudeorū discipulorū spm̄ re
 colit sanctū: q̄ meminit euāgelij. Ad nouū ei
 testamētū p̄tinēt: q̄ p̄ dies festi ita spiritualiter i
 nouant vt i vetustatē trāsire n̄ possint. Porro
 p euāgelijū extmāta sculptibilia r statilia: id
 ē idola deorū falzorū: r obliuioi tanq̄ sepulture
 tradita iā videm': r hāc etiā in hacre pphetiā
 cōpletā eē cogscim'. Abacuc d̄ q̄ alio q̄ de xpi
 aduētū q̄ futur' erat intelligit dicit. Et respon
 dit dñs ad me et dixit. Scribe yisū apte i buxo
 vt assequat q̄ legit ea qz ad huc visio ad tps: et
 oriet in fine: r nō iuacuū ibit: si tardauerit su

stine est: qz venies v̄iet: r n̄ morabit. La. XX
 A oratiōe autē sua cū cātico: cui XII.
 i nisi xpo dño dicit: Dñe audiui audiuo: Abac. 3.
 nez tuā r timui: domine p̄sideraui opa
 tua r expaui: qd n. h̄ ē: nisi p̄cognite noue ac
 repētine saluris hoim ineffabilis admiratio.
 In medio duorū aialijū cogsceris: qd ē nisi aut
 in medio duorū testamtorū: aut i medio duorū
 latronū: aut in medio moysi r helie cū eo i mō
 te sermocinātū: Dū appropiquāt āni cogscer
 ris: i aduētū t̄pis oñderis: h̄ qz p se p̄t̄ nō ē ex
 ponendū. Qd vō sequit exponendū: in eo dū
 p̄turbata fuerit ania mea: in ira miscōie mēoz
 er: qd ē nisi q̄ iudeos in se trāsfigurauit d̄ q̄rū
 gēte fuit: q̄ cū magna ira turbati crucifigerēt
 xpm: ille misericōdie mēoz dixit. Par' iḡsce illis
 qz nesciūt qd faciūt. De' de theman veniet: r
 sanct' de mōte ymbroso: r p̄denso. Qd h̄ dcm
 ē de themā v̄iet: alij it̄ptati sūt ab austro vt
 ab africo: p qd significat meridies. i. feruoz ca
 ritatis r splendo: v̄itatis. Adontē vō ymbro
 suz atqz p̄denso: q̄uis multis mōis possit itelli
 gi: libenti' acceperit sc̄pturaz altitudinē dina
 rū: qd' pphatus ē xps. Adultra ibi q̄ppe ymbro
 sa atqz p̄denso sūt: q̄ mentē q̄rētes exerceāt. In
 de aut veniet: cū ibi eū q̄ itelligit iuenit. Spuit
 celos xtus ei': r laudis ei' plena ē fra: qd ē nisi
 qd etiā in psalmo d̄: Exaltare sup celos deus
 r sup oēm frā gloria tua: Splēdo: ei' vt lumē
 erit: qd ē nisi fama ei' credētes illūinabit: cor
 nua in māib' ei' sūt: qd ē nisi tropheū crucis.
 Et posuit caritatē firmā fortitudinis sue: nec
 exponendū ē. An faciē ei' ibit verbū: r pdiet i
 cāpū post pedes ei': qd ē nisi qz r antea q̄ huc
 veniret p̄nūciatus ē: r postea q̄ h̄c reus est
 annūciat' ē: Sterit r fra cōmota ē: qd ē nisi qz
 stetit ad subueniendū: r fra cōmota ē ad cre
 dendū: Respexit r tabuerūt gētes: h̄ ē miseri
 tus ē: r fec' p̄p̄os penitētes. Lotriti sūt mōres
 violētia: h̄ ē vim faciētib' miraculis: elatorum
 p̄trita ē supbia. Desluxerūt colles eternales:
 h̄ ē hūiliati sūt ad tps: vt erigerent i eternum.
 Ingressus est nos ei' p̄ laborib' vidit: h̄ ē: nō si
 ne mercede est nitat' laborē caritat' as: cxi Ta
 bernacula etiopū expauescēt: et tabernacula
 ire madiā: h̄ ē gētes repēte p̄territe nūcio mi
 rabiliū tuorū: etiā q̄ nō sūt in iure romāo: erūt
 in p̄lo xpiano. Rū qd in flumib' irat' es dñe:
 aut i flumib' furo: tu' vel i mari p̄petus tuus:
 hoc iō dictū ē: qz nō venit nūc vt iudicet mū
 dū: s' vt saluet mūd' p̄ ipm. Qui ascēdes sup
 eqs tuos: r eq̄tatio tua sal': h̄ ē euāgeliste tui
 portabūt te: qz regunt a te: r euāgelijū tuū sa
 lus ē eis q̄ credūt in te. Intēdēs intēdēs arcū Ibidem.
 2

die f.
dem.
um f.
um 2.
ac 2.

Abac. 3.
Abac. 3.
Luce. 23
Ps. 107.
Abac. 3.
Job. 3.
Abac. 3.
Ibidem.

tuū sup̄ scepra: dicit dñs: h̄ cōmīaberis iudici
 um tuū etiā regib⁹ tre. Flumib⁹ scindet fra: h̄
 ē in fluentib⁹ sermonib⁹ pdicātiū te apient ad
 Jobel. 2. cōfitendū hoim corda quib⁹ dicitū ē. Scindere
 corda vestra: et nō vestimēta vestra. Quid est
 videbūt te et dolebūt: p̄li nisi vt luendo sint be
 ati. Quid ē: disp̄gēs aq̄s incessu: nisi ambulā
 do in eis q̄ te vsq̄: quāq̄ annūciant: hac atq̄ il
 lac disp̄gēs fluēta doctrine. Quid ē: abyssus
 dedit vocē suā: An p̄fūditas cordis h̄siam qd
 ei videt̄ exp̄ssit: Altitudo ph̄arise sue tanq̄
 versus sup̄ioris ē expositio: alitudo ei ē aby
 sus. Qd̄ aut̄ ait ph̄arise sue: subaudiendū est
 vocē dedit: h̄ ē qd̄ dixim⁹ qd̄ ei videt̄ exp̄ssit.
 Ph̄arisa q̄pe visio est quā nō tenuit: nō ope
 ruit: h̄ p̄fūdō eructavit. Eleuat⁹ ē sol et lūa ste
 tit in ordie suo: h̄ ē ascēdit x̄ps in celū: et ordia
 ta ē eccl̄ia s̄b rege suo. In lucē iacula tua ibūt
 h̄ ē nō in occultū: h̄ in manifestus: v̄ba tua mi
 tent. In splendorē choruscatis armorū tuorū
 s̄baudiendū ē: iacula tua ibūt. Dixerat ei suis
 Que dico vob in tenebris dicite in lumie. In
 cōmīatiōe miorabis fr̄a: i. cōminādo hūilia
 hoies. Et in furore deijcies gētes: qz eos q̄ se
 exaltāt vindicando collides. Existi in salutē
 p̄li tui vt saluos faceres x̄pos tuos: misisti i ca
 pita iniquorū mortē: nihil horū ē exponendū.
 Excitasti vincula vsq̄ ad collū. Et bōa h̄ p̄it
 intelligi vincula sapie: vt vinciant pedes i cō
 pedes ei: et collē in torquē ei. Precidisti i stu
 pore mētis: s̄baudiam⁹ vincula. Excitavit em̄
 bona: p̄cidit mala. De quib⁹ ei d̄: Dirupisti vi
 cula mea: et h̄ in stupore mētis: i. mirabilis. La
 pita potentiū mouebunt in ea: scz admiratio
 ne. Adaperiet mor̄sus suos: sic edēs paup̄i ab
 sconsō. Potētes em̄ qd̄ iudeorū veniebāt ad
 dñm facta ei: et verba mirati: et esurientes pa
 nē doctrie manducabāt absōse p̄pter metuz
 iudeorū: sic eos pdidit euāgelīū. Et imisisti in
 Job. 12. mare cōs tuos turbātes aq̄s multas: q̄ nihil
 sūt aliud q̄ p̄li multi. Nō em̄ alij timore p̄uer
 terent alij furore p̄sequent: nisi oēs turbaren
 tur. Obseruavi et expaui venter me⁹ a voce
 oratiōis labiorū meorū. Et introiuit tremor in
 ossa mea: et subtrus me turbata ē bitudo mea.
 Intēdit in ea q̄ dicebat: et ip̄e sua in oratiōe est
 p̄teritus: quā p̄pheticē fundebat: et in q̄ futu
 ra cernebat. Turbatis em̄ p̄lis multis vidit i
 minentes eccl̄ie tribulationes: p̄tinuoq̄ se
 Rom. 12. mebrū ei⁹ agnouit atq̄ ait. Requēscā in die tri
 bulatiōis: tāq̄ ad eos p̄tinēs q̄ si ip̄e gaudēs
 Xba. 3. i tribulatōe patiētes. Et ascēdā inq̄t ad p̄lm
 pegrinatiōis mee. Recedēs vtiq̄ a p̄lo mali
 gno carnalis cognatiōis mee nō pegrināte in

hac fra neq̄ sup̄nā patriā req̄rēte: qm̄ ficus in
 quit nō afferret fruct⁹: et nō erūt natiuitates
 in vincis mentief op⁹ oliue: et capi nō facient
 esca. Defecerūt ab esca oues: et nō sup̄sūt in p̄
 sepib⁹ boues. Quid est gentē q̄ x̄pm̄ fuerat oc
 clisura: vbertatē copiarū spiritaliū pditurā: q̄p
 frenā secūditatē more p̄pheticō figurant: et
 qz irā dei talē p̄p̄ea passa ē illa gēs qz dei igno
 rās iusticiā suā voluit p̄tinere: iste p̄tinuo: Ego
 aut̄ inq̄t in dñō exultabo: gaudebo in deo salu
 tari meo: dñe de⁹ x̄m̄ mea statuit pedes meos
 i p̄sumationē: sup̄ excelsa iponet me vt vicari
 cātico ei⁹. I. illo cātico d̄ q̄ filia qd̄ dñi i psalmo
 Statuit sup̄ petrā pedes meos: et direxit gre
 P̄. 19. fus meos: et imisit in os meū cātici nouū: h̄m
 nū deo n̄sō. Ip̄e q̄ vincit in cantico dñi q̄ placz
 in ei⁹ laude nō sua: vt q̄ gloriā in dñō gloriē
 Ab̄. 1. aut̄ mihi videt̄ qd̄ codices h̄s: gau
 debo in deo iesu meo q̄ h̄i q̄ volētes id lane po
 nere: nomē ip̄m nō posuerūt: qd̄ ē nob̄ amian⁹
 et dulci⁹ nominare. La. XXXIII
 Jeremias p̄pheta de maiorib⁹ ē sic
 b. esaias: nō de minorib⁹ sic ceteride q̄
 rū scriptis nōnulla iā posui. Prop̄e
 tavit aut̄ regnāte iofia in hierl̄m: et apō roma
 nos anco marcio: iā p̄pinquāte captiuita
 te iudeorū. Terēdit aut̄ p̄pheta suā vsq̄ ad q̄n
 tū m̄sem captiuitatis: sic in ei⁹ l̄ris iuenit. So
 phonias aut̄ vn⁹ de minorib⁹ adūgit ei. Nam
 et ip̄e in dieb⁹ iofie p̄phatasse se dicit h̄ q̄lq̄ nō
 die p̄phatavit h̄ hieremias nō solū anco marci
 verū etiā tarq̄nū p̄sci t̄p̄ib⁹: quē romāi habue
 rūt q̄ntū regē. Ip̄e ei qm̄ illa captiuitas facta
 regnare iā cepat. Prop̄etas aut̄ de x̄po hie
 remias. Sp̄s inq̄t oris n̄sī dñs x̄ps captus ē i
 p̄ctis n̄sīs: sic breuit̄ ostēdēs et dñm n̄m x̄pm̄ et
 passum eē p̄ nob̄. Itē alio loco. Hic de⁹ me⁹ in
 quit: et nō estimabit̄ alter ad es: q̄ iuenit om̄nē
 viā prudētie: et dedit eā iacob puero suo: et iul
 dilecto suo: post h̄ in terr̄ visus ē: et cū hoib⁹ cō
 uersat⁹ ē. Hoc testimoniū qd̄ nō hieremie h̄
 scribe ei⁹ attribuit: q̄ vocabat̄ baruch: h̄ hier
 mie celebrat⁹ habet. Rursus idē p̄pheta de ip̄o
 Ecce inq̄t dies veniūt ait dñs: et suscitabo da
 uid germē iustū: et regnabit rex et sapiēs erit: et
 faciet iudiciū et iusticiā in terra. In dieb⁹ illis
 saluabit̄ iuda: et israel habitabit̄ p̄sident: et hoc
 ē nomē qd̄ vocabūt eū: dñs iust⁹ n̄s. De voca
 tione aut̄ gentiū q̄ futura fuerat: et eā nūciple
 tam cernim⁹: sic locut⁹ ē. Dñe de⁹ me⁹ et resu
 gū meū in die malorū ad te gētes veniēt ab ex
 tremo terre et dicēt. Clere mēdacia coluerunt
 p̄ses n̄sī simulacra: et nō ē in eis vtilitas. Quā
 yero nō erāt eū agnitori iudei a q̄b⁹ eū et occi

Rob. 10
 Ab̄. 3
 P̄. 19
 Hiero. 1
 Soph. 1
 Jer. 4
 Bar. 3
 Hiero. 13
 Hiero. 16

di optebat: sic idē ppha significat. Graue cor p
 oia r hō ē: r qd cogitcet eū: hui' ē etiā illd qd in
 lib: septimodecimo posui de testamēto nouo:
 cui' est mediator: xps: ipse q̄ppe hieremias ait.
 31. Ecce dies veniūt dicō dñs: r plūmabo sup do-
 mū iacob testamētū nouū: r cetera q̄ ibi legunt:
 Sophonie autē pphē q̄ cū hieremia pphabat
 32. hec p̄dicta interi de xpo in p̄ponā. Expecta me
 dicō dñs in die resurrectiōis mee in futurū: q̄
 iudiciū meū vt p̄gregē gentes r colligā regna
 Et itē: horribilis inq̄t dñs sup eos: r eximia
 bit oēs deos tre: r adorabit eū vir de loco suo
 oīes in sule gentiū. Et paulopost. Tūc inq̄t
 rā suertā in populos ligūā: r p̄genis eius vt
 oīes innocēt nōmen dñi: r seruiāt ei s̄ vno
 iugo. a sinib' fluminū ethiopiae afferent mibi
 hostias. in illo die nō p̄funderis ex oib' adin-
 uentiōib' tuis q̄s ipse egisti p̄tra me: q̄ tūc au-
 ferā abs te p̄uitates iniurie tue. r tā nō adijci-
 es vt magnificeris sup montes sanctū meū. r
 s̄relinquā in te populū mansuetū r hūile: r
 yerebunt in noīe dñi. q̄ reliq̄ fuerit israel. hē
 sūt req̄e de quib' alibi pphat. qd apostol' etiā
 113-9 commemorat. Si fuerit nūer' filioꝝ israel sicut
 114-10 harena maris: reliq̄e salue s̄nt. hē q̄ppe i xpm
 illi' gentis reliq̄e credidest. La. XXXIII.
 In ipa poro captiuitate babilonie da-
 niel r ezechiel pphauerūt p̄us alij scz
 duo ex pphētis maiorib'. Quoz da-
 niel etiā tps q̄ ventur' fuerat xps atq; p̄asur'
 nūero diffiniuit annoꝝ qd longū ē cōputādo
 mōstrare: r ab alijs factitatū ē aū nos. De po-
 115-5 testate vō ei' r gloria sic locut' est. Glidēbā in
 q̄t in visu noctis. r ecce cū nubib' celi fili' hoīs
 veniens erat. r vsq; ad vetustū dieꝝ puenit i
 p̄spectu ei' p̄lat' est r ip̄dat' est p̄ncipat' r ho-
 nor r regnū. r oīes populi trib' r ligue ipsi
 seruiēt. Potestas ei' p̄tās p̄petua q̄ nō trās-
 bit: r regnū ei' qd nō corrumpet. Ezechiel q̄
 more pphētico p̄ dauid xpm significās. qz car-
 nem de dauid semie assūpsit. p̄p̄ quā formaꝝ
 serui q̄ fact' est hō etiā seru' dei d̄: idē dei fili'
 sic eū pphētando p̄nūciat ex p̄sona dei patris
 Et suscitabo inq̄t sup pecora mea pastore vniū
 34. q̄ pascat ea. seruū meū dauid. r ipse pascet ea r
 ipse erit bis in pastore. Ego autē dñs ero cis in
 deū r seru' me' dauid p̄nceps in medio eozū:
 37. ego dñs locut' sū. Et alio loco Et rex inq̄t vn'
 erit oib' ip̄erās: r nō erūt vltra due gētes: nec
 diuidēt. ampl' in duo regna: neq; polluent
 vltra in idolis suis: r abomiatiōibus suis: r i
 cūctis iniquitatib' suis: r saluos eos faciā d̄ vni-
 uerf sedib' suis in q̄b' peccauerūt: r mūdabo
 eos: r erūt mibi p̄s: r ego ero illis de' r fu'

me' rex dauid sup eos: r pascet: vn' erit omni
 um eorum. La. XXXV.
 r Estāt tres miores pphē q̄ pphauerūt i
 sine captiuitatē: agge' zacharias mala-
 chias. q̄z agge' xps r ecclia hac ap̄t' b̄re uita
 te pphētat. hēc dicō dñs exercitū Adhuc vnū
 Agg. 1. 2 modicū: r ego cōmouebo celū r trā r mare
 r aridā: r mouebo oēs gētes: r veniet deside-
 rat' cūctis gētib'. hēc pphētia p̄tāz cōpleta
 cernit: p̄tā sperat' in tunc cōpleta. Adhuc ei
 celū āgeloz r sider' testimoniō: qm̄ incarnatus ē
 xps. Adhuc trā ingēti miraculo de ip̄o v̄ginis
 p̄ru. Adhuc mare r aridāz r in isulis r in orbe
 toto xps ānūciat. Ita moueri oēs gētes vide-
 mus ad fidē. Itā vō qd sequit'. Et v̄iet deside-
 rat' cūctis gētib': de nouissimo eius expectat'
 3. Ibidem. aduētū. Et em̄ desiderat' cēt r expectat' cun-
 ctis gētib': p̄us optuit eū dilectū eē credētib'
 Zacharias de xpo r ecclia. Exulta inq̄t valde
 Zach. 9. filia syō: iubila filia hierlm: ecce rex tu' veniet
 tibi iust' r saluator: ipse paup' r ascendens sup
 asinū: r sup pullū filiuꝝ asine: r p̄tās ei' a mari
 vsq; ad mare: r a flumib' vsq; ad fines tre. hoc
 4. Abat. 2. 1. qm̄ factū sit: vt dñs xps in itinē iumētō hui' gē-
 ner' v̄teret in euāgelio legit: vbi r h' pphētia
 cōmēorat' ex p̄te: q̄tū illi loco sufficē v̄tum est.
 Alio loco ad ip̄m xpm in spū pphētie loq̄ns d̄
 remissioe peccatoꝝ p̄ ei' sanguinē. Tu q̄ inq̄t
 Zach. 9. in sanguine testamēti tui emisisti victos tuos de
 lacu in q̄ nō ē aqua. Quid p̄huc lacū velit itel-
 ligi: p̄tā diuersa sentiri: etiā fm̄ rectā fidē. Ad
 hi tū videt' nō eo significari melius nisi hūane
 miserie sicā p̄funditatē quodā mō r sterilitē:
 vbi nō sūt fluēta iusticie: s̄ iniquitatis lutuz. De
 h' q̄ppe lacu etiā in psalmo d̄: Et eduxit me de
 lacu miserie r de luto luti. Malachias pphē-
 1. ps. 39. tās eccliaz quā p̄ xpm iā cernim' p̄pagatā iu-
 deis aptissime dic' ex p̄sona dei. hō ē mibi d̄ oīū
 2. Abat. 1. ras in vob' r mun' nō suscipiā de manu vestra
 Ab ortu em̄ solis vsq; ad occasū magnū ē no-
 mē meū i gētib': r in oī loco sacrificabil' r offe-
 ref' noi meo oblatio mūda: qz magnū nomen
 meū i gētib' dicō dñs. hōc sacrificiū p̄ sacer do-
 tū xpi fm̄ ordinē melchisedech cū in oī loco a
 solis ortu vsq; ad occasū deo iā videam' offer-
 ri: sacrificiū autē iudeoz: q̄b' dictū ē. hō ē mibi
 volūtas in vob': nec accipiā de māib' v̄ris mu-
 nus: cessasse negare si p̄t' q̄ adhuc expectāt
 aliū xpm: cū h' qd pphētatū k' gāt r ipletū v̄s
 dēt: ipleri nō potuerit nisi p̄ ip̄m. Dic' ei paulo
 2. Abat. 2. post de ip̄o ex p̄sona dei. Testamētū meū erit
 cū eo v̄te r pacē: r dedi ei timore: r vt me time-
 ret: r a facie hoīs mei reuereret. Lex v̄itatis
 erit in ore ip̄i: in pace dirigēs ābulabit meū:
 L 2

Liber

et multos conuertet ab iniquitate: quoniam labia sacerdotis custodiet sciam et lege in quibus ex ore eius quoniam angelus domini omnipotens est. Nec mirandum est quod omnipotens dei angelus dicitur esse Christus Iesus. Sicut enim seruus propter formam serui: in qua venit ad homines: sic et angelus propter euangelium quod nuntiavit hominibus. Nam et sic grece ista ita interpretemur. et euangelium bona nuntiatio est: et angelus nuntius. De ipso quippe ite dicitur. Ecce mitto angelum meum: et prospiciet viam a facie mea: et subito veniet in templum suum dominus quem vos queritis et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce veniet dicit dominus deus omnipotens et quod sustinebit diem introitus eius: aut quod sisset in aspectu eius: hoc loco primo et secundum christi pronuntiavit aduentum. Primum scilicet de quo ait. Et subito veniet in templum suum dominus: id est in carne sua: de quo dicit in euangelio. Soluite templum hoc et in triduo resuscitabo illud. Secundum vero ubi ait. Ecce veniet dicit dominus omnipotens et quod sustinebit diem introitus eius: aut quod sisset in aspectu eius.

Mal. 3.

Job. 2.

Malach.

Ibidem.

Ibidem.

Mal. 4.

Quomodo dicitur dicit dominus deus omnipotens et quod sustinebit diem introitus eius: aut quod sisset in aspectu eius: hoc loco primo et secundum christi pronuntiavit aduentum. Primum scilicet de quo ait. Et subito veniet in templum suum dominus: id est in carne sua: de quo dicit in euangelio. Soluite templum hoc et in triduo resuscitabo illud. Secundum vero ubi ait. Ecce veniet dicit dominus omnipotens et quod sustinebit diem introitus eius: aut quod sisset in aspectu eius. Quod autem dicit dominus quod vos queritis: et angelus testamenti quem vos vultis: significauit utique etiam de eo secundum scripturas quod legitur christum querere et velle. Sed multi eorum que querierunt et voluerunt: venisse non agnouerunt: ex cetero in cordibus suis precedebatibus meritis suis. Quod sane hic nominat testamentum vel super ubi ait. Testamentum meum erit cum eo: vel hic ubi cum dicit angelus testamenti. non uero proculdubio testamentum debemus accipere ubi semper: non uero ubi temporalia sunt promissa: quod pro magno hic habentes plurimum infirmi et deo vero tantum reze mercede seruientes quoniam vident impios ab utroque turbant. Propter quod idem propheta ubi noui testamenti beatitudinem eternam quod non dabit nisi bonis distingueret a veteris frena felicitate quod plerumque datur et malis. Ingrauastis inquit super me verba vestra dicit dominus et dixistis: in qua detrahimus de te. Dixistis. Etiam est ois quod seruit deo: et quod plerumque nobis quod custodiimus obseruantes eius: et quod ab ulauimus supplicantes a facie eius omnes. Et nunc nos beatificamus alios et reedificamus ois quod faciunt iniquum: et aduersari sunt deo: et salui facti sunt. Et oblocuti sunt: quod timebant dominum: unum quod ad primum suum: et auertit dominus et audiuit: et scripsit librum memorie in conspectu suo eis quod timet dominum: et reuerentem nomen eius. Per istum librum significatum est testamentum nouum. Denique quod sequi audiamus. Et erunt mihi dicit dominus omnipotens in die quam ego facio in acquisitione: et eligam eos sicut homo eligit filium suum seruientem sibi: et uertim et uidebitis me iustum et iniustum: et inter seruientem deo et non seruientem. Quomodo ecce dicitur dicit dominus: et non seruientem sicut clibanus et concremabit eos: et est ois alienigena: et ois facientem iniquitatem sicut stipulam: et incidet illos dicit dominus qui adueniet: dicit dominus omnipotens: et non derelinquet eorum radicem neque sarmentum: et orientes uos timoribus nomen meum solius iusticie: et sanitas in pennis eius: et exultabitis: et exultabitis sicut vituli ex uiuculis resoluti: et conculcabitur iniquos et erunt cinis sub pedibus vestris in die in quo ego facio: dicit dominus omnipotens. Hic est quod dicit dicit dominus de quo suo loco si de uo luerit loquemur uerius. La. XXXVI.

la: et incidet illos dicit dominus qui adueniet: dicit dominus omnipotens: et non derelinquet eorum radicem neque sarmentum: et orientes uos timoribus nomen meum solius iusticie: et sanitas in pennis eius: et exultabitis: et exultabitis sicut vituli ex uiuculis resoluti: et conculcabitur iniquos et erunt cinis sub pedibus vestris in die in quo ego facio: dicit dominus omnipotens. Hic est quod dicit dicit dominus de quo suo loco si de uo luerit loquemur uerius. La. XXXVI.

Est hos tres prophetas aggeum: zachariam et malachiam: per idem tempus liberationis populi ex babilonica seruitute: scripsit etiam esdras qui magis rerum gestarum scriptor: et babilus: et propheta: sicut est liber qui appellatur babilus: cuius res gesta in laudem dei non longe ab his temporibus inuenit: nisi forte esdras in eorum prophetasse intelligendus est: quod inter iuuenes quodam orta questione: quid amplius ualeret in rebus: cum reges unus dixisset: alter uinum: tertius mulieres que plerumque regibus imparat: idem tunc tertius ueritatem super omnia demonstrauit esse uicticem. Constat autem euangelio christum cognoscimus esse ueritatem. Ab hoc tempore apud iudeos restitutum templo non reges et principes fuerunt usque ad aristobolum: quorum suppuratio regum non in scripturis sanctis que canonicè appellatur sed in alijs inuenit in quibus sunt et machabeorum libri: quod non iudei in ecclesia pro canonicis habent: propter quod undam martyrum passiones uehementes atque mirabiles: quod ante christum uenisset in carne usque ad mortem: prode lege certauerunt: et mala grauissima atque horribilia pertulit.

La. XXXVII. Empe igitur nfox prophetarum que in scripta ad noticiam fere omnium gentium uenerunt: per gentium non dicitur: quod etiam nomen uocarent: quod cepit a samio pythagora: quod eo ipse quod iudeorum soluta est captiuitas cepit excellere atque cognosci. Aperto ergo magister christi post prophetas perierunt fuisse. Nam ipse socrates athenensis magister omnium quod tunc maxime claruit: tenens ea parte quod moralis uel actiua et principatum: post esdras in chronice iuenit. Non multo post est plato natus est quod longe ceteros socraticos discipulos anteciret: quod bus si addamus etiam superiores quod non dicitur per uocabant: septem scilicet sapientes ac deinde philisophi.

Job. 14.

Empe igitur nfox pro... pte a samio... ra samio qui fuit princeps ptoz... nerj itatici... pte a samio... ra samio qui fuit princeps ptoz... nerj itatici... pte a samio... ra samio qui fuit princeps ptoz... nerj itatici...

z pma die ment
 sis qn ti vicit hie
 rusalē. Artaxer
 xis hō āno .iiij. na
 tus ē socrates. s3
 xv. āno eius de3
 fm eusebiū p mōe
 plimo celebrat
 qāno mortu^o est
 ortaxerxes. post
 quē imediare re/
 gnauit dāri^o no
 tibus rec p solum
 octauus.
 c Post etiā zē
 plato hō nar^o ē
 āno .iiij. hui^o da
 rī fm eusebiū.
 d Qui thaleti
 zē. de thalere ml
 lēio dictum ē su
 pra. ca. xxiij.
 e Anaximan
 drū zē. De anaxi
 mandro z anaxi
 mene dictū ē su
 pra. ca. xxv. Ana
 xagoras audito:
 fuit anaximēnis
 epibus cyri vt in
 ebionē. anoraf
 f Anā p̄tha
 goras zē. De py
 thagoro dictus ē
 supra. ca. xxv.
 g Theologitē
 De poetis tribus
 theologis or
 p̄beo. lino z mu
 seo vult aug^o p
 fuerint p^o moy
 sen s3 an tpa pro
 phetaz. fm eniz
 mgrm i bistorijs
 fuerunt tpe gede
 onis. muse^o autē
 discipul^o orphei
 lin^o hō mgr ber/
 culis.
 b Iſis poro
 inachi zē. Ina
 chus p̄mus argi
 uozū rex regnare
 cepit. lx. āno era
 tis isaac. Lxi^o fi
 lis isis. xl. anno
 erat iacob i egypto
 nauigās vt
 annotaf a qbus
 dam quaf dā tra
 didit eis s3 arum
 apices.

cos q thaleti successerūt in
 p̄scrutāda natura rex studi
 e um ei^o imitati. anaximādrū
 sc3 z anaximēnē z anaxago
 f rā aliosq nōnullos anq^o py
 thagoras p̄m^o p̄biam p̄fiterē
 tur: nec illi p̄phas n̄fos: vel
 vniuersos tpm antiq̄tate p̄
 cedūt: qñ quidē thales post
 quē ceteri fuerūt regnante
 romulo eminuisse fertur: qñ
 de fontib^o israel in eis litter^o
 q̄ toto orbe manarent p̄phe
 tie flumē erupit Soli igit illi
 s^o theologo poete orphei^o lin^o
 museus: z siqs al^o apud gre
 cos fuit: his p̄phet^o hebreis
 q̄z sc̄pta in aucte hēm^o: ānis
 repiunt p̄ores. S3 nec ip̄ve
 rū theologū n̄m moysen q̄
 vni^o vey deū veracit^o p̄dica
 uit: cui^o nūc scripta in aucte
 canone p̄ma sūt tpe p̄uene
 rūt. ac p̄ h^o q̄ntuz ad grecos
 attinet in qua lingua lre hui^o
 seculi maxie floruerūt: nihil
 hūc vñ sapientiā suā iactent
 q̄ religioe n̄fa vbi vera sapia
 ē: si nō supior: saltē videat an
 tiq̄o: Tlex q̄d fatendū ē: nō
 quidē in grecia: s3 in barbar^o
 gentib^o sc̄iā in egypto fue
 rat an moysē nōn illa doctri
 na q̄ illoz sapia diceret: alio
 qñ nō sc̄ptū cēt in libr^o sc̄tis:
 moysen eruditū fuisse oi sa
 piētia egyptioz: tunc vtiq̄
 qū ibi nar^o ē z a filia pharao
 nis adoptat^o atq̄ nutritus:
 etiā liberalit^o educat^o ē. Sed
 nec sapia egyptioz sapiam
 p̄phaz n̄foz tpe ancedē po
 tuit: vñ qdē z abraā p̄pha fu
 it. Quid autē sapie cē potuit
 in egypto: anq̄ eis isis quaz
 mortuā tāq̄ deā magnā co
 lendā putauerūt lras trade
 ret^o Iſis poro inachi filia fu
 ille p̄dif: q̄ p̄m^o regnare ce
 pit argiuis qñ abrae iā nepo
 tes reperiuntur exorti.

La. XXXVIII.

Am vero si longe antiq̄ora repetam: z
 i an illō grāde diluuiū n̄ erat vtiq̄ noc

p̄farcha: quē p̄pham q̄ nō imerito dixerit. Si
 quidē ip̄a arca quā fecit: z in q̄ cū suis euasit: p̄
 phetia n̄foz tpm fuit. Quid enoch septim^o ab
 adā: hōne etiā in canonica eplā apli iude p̄
 phetasse p̄dicat: q̄z sc̄pta vt ap̄d iudeos z ap̄d
 nos in aucte nō cēt: nimia fecit antiq̄tas: pro
 pter qd videbant hūda eē suspecta: ne profe
 rent falsa pro ver^o. Hā z proferunt qdā q̄ ip̄o
 rū eē dicunt ab eis q̄ pro suo sensu passiz qd vo
 lūt credūt. S3 ea castitas canonis nō recepit:
 nō qd eoz hōim q̄ deo placuerūt reprobet au
 croitas: s3 qd ista eē nō credant ip̄oz. Nec mi
 rū debet videri q̄ suspecta habent q̄ s3 tate ā
 tiq̄tatis noie proferunt: qñ quidē in ip̄a histo
 ria regū iude z regū israel q̄ res gestas p̄met
 de q̄b^o eidē sc̄pture canonice credim^o: cōmēo
 rāf pluria q̄ ibi nō explicat: z in libris alijs iuci
 ri dicūt q̄s prop̄he sc̄pserūt: z alicubi eoz q̄s
 prop̄haz noia nō tacent: nec tñ iueniūt in ca
 none quē p̄ls dei recipit. Lxi^o rei fateor: cau
 sa me later: nisi qd existio etiā ip̄os qd^o ea q̄ in
 aucte religiois eē deberēt sanct^o vtiq̄ spūs re
 uelabat: alia sic hōies historica diligentia: alia
 sic prop̄has inspiratiōe dīna scribere potuisse
 atq̄ hec ita fuisse distincta: vt illa tanq̄ ip̄is: ista
 vero tanq̄ deo p̄ ip̄os loq̄nti iudicaret eē tri
 buenda: ac sic illa p̄tinerēt ad vbertatē cogni
 tiōis: hec ad religiois auctē: in q̄ aucte custo
 dif canon: p̄ter q̄ si q̄ iā etiā sub nomie vero: s3
 prop̄haz sc̄pta proferunt: nec ad ip̄am copiā
 sc̄ie valēt: qñ vtz eoz sint q̄z eē dicunt icertū
 ē: z ob h^o eis nō adhibet fides: maxie his in q̄
 bus etiā p̄tra fidē libroz canonicoz quedā le
 gun^o: prop̄ qd ea pro: sus illoz nō eē apparet:

En itaq̄ creden^o La. XXXIX.

n dū ē: qz nōnulli arbitrant^o hebreā tātuz
 linguā p̄ illū q̄ vocabat heber vñ hebre
 ozū vocabulū ē fuisse seruata: atq̄ inde p̄vā
 se ad abraaz: hebreas autē lras a lege cepisse q̄
 data ē p̄ moysen: s3 poti^o p̄ illā successione patz
 mēozatā linguā cū suis lris custoditā. Deniq̄
 moyses in p̄lo dei p̄stituit qui docendis lris p̄
 essent: p̄sc̄p̄ dīne legis vllas lras nōssent. hos
 appellat sc̄ptura grāmatos isagogos: q̄ latine
 dici p̄t lraz inductores vñ introductores: eo
 q̄ eas inducāt. i. introducant qdāmō in corda
 discentiū: vel in eas poti^o ip̄os q̄s docēt. Nul
 la igit gēs de ātiq̄tate sapie sue sup̄p̄farchas
 z prop̄has n̄fos q̄bus inerat dīna sapia vlla se
 vanitate iniq̄ iactauerit: qñ nec egypt^o iuenit
 q̄ solet falso z inaniter de suaz doctrinaz anti
 q̄tate gliari: q̄licūq̄ sapia sua p̄farchaz n̄foz
 tpe p̄uenisse sapiam. Hecq̄ em q̄sc̄p̄ dice aude
 bit mirabiliū disciplinaz eos p̄tissimos fuisse

L 3

Gene. 7.
Jude. 6.

rui esse philosophorum: quos vnus philosophus: quos senatus: quos patres
 vel dignitas publica ipse ciuitatis diiudican-
 das: et alias pbandas ac recipiendas: alias im-
 pbandas repudiandasque curauit: ac non passim
 sine vllio iudicio puseque habuit in gremio suo
 et domibus vel quacumque pecuniaria rone: sed de
 his rebus quibus aut misere viuere aut bene: et ubi
 et si aliquid vera dicebant: eadem et falsa puse licet
 tia dicebant: vt non frustra talis ciuitas mysti-
 ca vocabulum babilonis acceperit. Babylon
 que interpretatur confusio: quod nos tam dixisse
 meminimus. Nec interest diabolo regi eius: quod
 strarijs inter se rixent erroribus: quos merito
 multe varietate impietatis piter possidet. At vero
 gens illa: ille philosophus: illa ciuitas: illa respublica:
 illi israelite: quibus credita sunt eloquia dei: nul-
 lo modo pseudo prophetas cum veris prophetis pari
 licentia confunderetur: sed concordet inter se atque in
 nullo dissentientes: sacrarum scripturarum veraces ab-
 eis agnoscebant et tenebant auctores. Ipsi eis
 erant philosophi: bene amatores sapientie: ipsi sapientes ipsi
 theologorum: ipsi prophete: ipsi doctores pbatis at-
 que pietatis. Quicquid enim illos sapuit et vixit non
 finit in homines sed finit in deum quod per eos locutus est sapuit et vi-
 xit. Ibi si prohibetur est sacrilegium deo prohibuit. Si
 dicitur est honoraria psem tuam et matrem tuam: deo ius-
 sit. Si dicitur est non mechaberis: non homicidium
 facies: non furaberis: et cetera huiusmodi: non huiusmodi
 mana: sed oracula diuina fudeat. Quicquid philosophi qui
 de infirma opinati sunt vixit videri potuerunt: et
 laboriosius disputantibus persuadere moliti sunt quod
 mundum istum fecerit deus: eiusque ipse puidetissimus
 administraret: de honestate virtutum: de amore pa-
 tris: de fide amicitie: de bonis operibus atque omnibus
 ad mores pbos pertinentibus rebus: quibus nesciret
 ad quem finem et quod non modo eent: ista omnia referenda sunt
 prophetis: bene dinis vocibus: quibus philosophus in illa
 ciuitate pso comedata sunt: non arguminationum
 pccerrantibus iculcata: vt non homines ingenium: sed diu
 quum ptenere formidaret: quod illa cognosceret.
 La. XLII.
 As sacras litteras etiam vnus prole-
 h meorum regum egypti nosse studuit et ha-
 bere. Nam p alexandri macedonis quod est magnus co-
 gnoscat est mirificatissima minieque diuina potest
 tia quod vniuersa asia: imo pene totum orbem pti vi-
 etiam iudea igressus obtinuit eo mortuo comites
 ei cum regnum illud amplissimum non pacifice inter
 se possessuri diuisissent: vel potius dissipassent.
 bellis omnia vastaturus: prolemeos reges habere
 cepit egyptus. Quorum pmi lagus filius multos ex
 iudea captiuos in egyptum trastulit. Huic autem

succedens alius ptolomeus quod est appellatus philadel-
 phus: omnes quos ille adduxerat subiugatos: li-
 beros redire permisit: insuper et dona regia in tem-
 plum dei misit: petiuitque ab eleazaro tunc ponti-
 fice dari sibi scripturas que pfecto audierat fa-
 ma predicante diuinas: et ideo pcupuerat bene in bi-
 bliotheca quam nobilissima fecerat: libras ei cum
 idem pontifex misisset hebreas: p etiam ille inter-
 ptes postulauit: et dati sunt ei septuaginta duo
 de singulis duodecim tribubus septem homines: ligue-
 vtriusque doctissimi: hebrei scilicet atque grece. Quo-
 rum interpretatio vt septuaginta vocetur: iam obtinu-
 it puetudo. Tradit sane tam mirabile ac stupen-
 dum pleneque diuinum in eorum verbis fuisse consen-
 sum: vt cum ad huiusmodi operam singuli sederint:
 ita cum eorum fide ptolomeo regi placuit explo-
 rare in nullo verbo quod idem significaret et tamen de-
 valeret: et in eorum ordine alter ab altero di-
 scere pareretur: sed tanquam vnus esset interpretes ita quod omnes
 interpretati sunt: vnus erat: quoniam reuera spūs erat
 vnus in omnibus. Et ideo tam mirabile dei munus acce-
 perat: vt illarum scripturarum non tamquam huiusmodi: sed si-
 cut erat tanquam diuinarum etiam isto modo comedare-
 tur auctas: credituris quibus gentibus pfutura:
 quod iam videmus effectum. La. XLIII.
 Am cum fuerint et alij interpretes quod ex he-
 breica lingua in grecam sacra illa eloquia
 trastulerunt: sicut ad quod la: symmachus theo-
 dotion: sic etiam illa est interpretatio cuius auctor non
 apparet: et ob hoc sine nomine interpretis quanta edi-
 tio nuncupatur: hanc tamen quod septuaginta est tanquam so-
 la esset: sic recepit ecclesia eorum vtuntur greci populi
 xpiani: quorum plerique vtriusque alia sit aliqua igno-
 rant. Et hac septuaginta interpretatio etiam in
 latinam linguam interpretatum est: quod ecclesie latine te-
 nent: quibus non defuerit quibus nris psbyter hie-
 ronimus homo doctissimus et omnium trium linguarum pe-
 ritus: quod non ex greco sed ex hebreo in latinum elo-
 quium eadem scripturas couerterit. Sed et in ista
 labore quibus iudei fateantur esse veracem: septuagi-
 ta vero interpretes in multis errasse pcedant:
 tamen ecclesie xpiani tot hominum auctoritati ab eleaza-
 ro tunc pontifice ad huiusmodi operam electorum: neminem
 iudicat preferendum: quod et si non in eis vnus apparuit
 ser spūs sine dubitatione diuinus: sed inter se ver-
 ba interpretatiois sue: septuaginta docti mo-
 re hominum contulissent: vt quod placuisset omnibus huiusmodi
 neret: nullus eis vnus interpretes debuit antepo-
 ni. Et vero tamen in eis signum diuinitatis apparuit:
 pfecto quod quis alius illarum scripturarum ex hebreo in
 quolibet alia lingua interpretes verax: aut congru-
 it illis septuaginta interpretibus: aut si congruere
 non videretur: altitudo ibi pphica esse credenda est. Spūs
 enim quod in pphis erat quoniam illa dixerunt: idem ipse erat

es. non vnus
 ptolomeo/
 ra. h. l. e. c. u. o.
 Panus
 erat ptol/
 me. filius
 lagus. c. o. u. s.
 ptolomeus
 philadeli-
 phus. J. l. l.
 dicitur te
 ges egyptij
 vel alexans
 dunt. q. d. is
 uilo regno
 alexandi in
 multos. in
 ter ceteros
 ponores et
 rante.

etiā in septuaginta viris: qñ illa interpretati sūt. Qui pfecto quāte dina r aliud dicere potuit: tanq̄ ppba ille vtrūq; dixisset: q; vtrūq; idēz spūs diceret: r hīpm aliter: vt si nō eadē xba idē m̄ sensus bene intelligētib⁹ dilucesceret r aliqd p̄mittere r aliqd addere etiā vt hinc oñderet si hūanā fuisse i illo ope fuitutē: quāz verbis debebat interpreos: f̄ dinā poti⁹ p̄tatez q̄ mentē replebat r regebat interpretis. Nōnulli autē codices grecos interpretatiōis septuaginta r ex hebreis codicib⁹ emēdādos putarunt: nec tñ ausi sūt detrabere qd̄ hebrei nō habebāt r septuaginta posuerūt: f̄ nīmō addiderūt q̄ iū hebreis inuēta: apd̄ septuaginta nō erāt: ea q; signis q̄busdā in stellaz modū factis: ad capita eorundē versuū notauerūt: q̄ signa asteriscos vocāt. Illa xō q̄ nō hnt̄ hebrei habēt at̄ septuaginta: similif ad capita versuū iacētib⁹ xgulis sic scribunt vncie signauerūt: r mlti codices grecos notas hnt̄es vsq; quaq; diffusū sūt r latini. Que autē nō p̄missa vel addita f̄ alif̄ dicta sūt: siue aliū sensū faciāt etiā ipm̄ si abhorrentē siue alio mō eundē sensūz explicare monstrēt: nisi vtrifq; codicib⁹ inspectis nequeūf̄ repiri. Sic igif̄ vt optet nihil aliud intueamur in sc̄pturis illis nisi qd̄ phoies dixerit de spūs: qd̄ qd̄ ē in hebreis codicib⁹ r nō ē apd̄ interpretes septuaginta: noluit h̄ p̄ istos f̄ p̄ illos ppbas dei spūs dicere. Quicqd̄ xō ē apud septuaginta in hebreis autē codicib⁹ nō est: p̄ istos maluit: q̄ p̄ illos idē spūs dicē: sic ostēdēs vtrifq; fuisse ppbas. Istō em̄ mō alia p̄ esaiāz alia p̄ hieremiā: alia p̄ aliū atq; aliū ppbaz: v̄ aliter eadē ph̄ic ac pillū dixit vt voluit. Quicqd̄ poro apd̄ vtrifq; inuenit: p̄ vtrifq; dicere voluit vnus atq; idē spūs: f̄ ita vt illi p̄cederēt p̄betādo: isti sequerent̄ p̄betice illos interpretando: q; sic in illis xba r p̄cordātia dicētibus vn⁹ p̄cis spūs fuit: sic r in istis nō secū p̄ferentib⁹ r tñ tanq̄ vno ore cūcta interpretantib⁹ idē spūs vn⁹ apparuit.

L. a. XLIII.

Ed ait aliq;: quō sciaz qd̄ ionas ppba dixerit niniuitis: vtz triduum r niniue euertet an q̄draginta dies? Quis n. nō videat nō potuisse vtrūq; tūc dici a ppba qui missus fuerat terrere cōmiatiōe iminēt̄ exiij ciuitatē? Qui si tertio die fuerat futur⁹ interit⁹ nō vtiq; q̄dragesimo die. Si autē q̄dragesimo nō vtiq; tertio. Si ḡ a me q̄rif̄ qd̄ horū ionas dixerit: h̄ puto poti⁹ qd̄ legis in hebreo: q̄draginta dies r niniue sbuertet. Septuaginta q̄p̄pe lōge posteri⁹ interpretati aliud dicē potuef̄t qd̄ tñ ad rē p̄tineret: r in vnū eūdēz sensū: q̄ vnus sb̄ altera significatiōe p̄curreret: admone

Jone. 3

retos lectorē vtrāq; auctē si sp̄reta ab historia sese attollere: ad ea req̄rēda pp̄ q̄ significāda historia ipa p̄sc̄pta ē. Sesta sūt q̄ppe illa in niniue ciuitate: f̄ aliqd̄ etiā significauerūt qd̄ modū illi⁹ ciuitatē excedat: sic gestū ē: q; ip̄e ppba in v̄tre ceti triduo fuit: r tñ alium significauit in pfundū inferni triduo futur⁹: q̄ dñs est oim̄ ppbaz. Quaprof̄ si p̄ illā ciuitatē recre accipit̄ ecclia gētiuz p̄betice figurat̄: enīsa: f̄ p̄ penitētiā: vt q̄lis fuerat iā si cēt: h̄ qm̄ p̄ xpm̄ factū ē in ecclia gētiū: cui⁹ illa niniue figurōz gerebat: siue p̄ q̄draginta dies siue p̄ triduum: idē ip̄e significat⁹ ē x̄p̄s: p̄ q̄draginta sc̄z q; tot dies pegit cū discipulis suis post resurrectiōnem suā: r ascēdit in cellū: p̄ triduum xō q; die tertio resurrexit: tāq; lectorē nihil aliud q̄ historiē rez gestaz inherere cupientē: d̄ somno excirauerit septuaginta interpretes: idēz q̄ ad p̄scrutandū altitudinez p̄betice: r q̄dāmō dixerit: in xl dieb⁹ ipm̄ q̄rere in q̄ r triduum poteris inuenire: illud in ascēsiōe: h̄ in ei⁹ resurrexiōe reperies. Prop̄ qd̄ vtrifq; nūero significari cōueniēt̄ sime potuit: q̄ vnū p̄ ionā p̄phetā: aliter p̄ septuaginta interpretū p̄betiaz tñ vn⁹ atq; idē spūs dixit. Logitudinez fugio: vt nō hec p̄ multa dem̄f̄are in q̄b⁹ ab hebraica veritate putant̄ septuaginta interpretes discrepare: r h̄ intellectu inueniunt̄ eē p̄cordes. Tñ etiā ego p̄ meo modulo vestigia seq̄ns ap̄loz q; r ip̄i ex vtrifq; i ex hebreis: r ex septuaginta testioma p̄betica posuerunt: vtrāq; auctē v̄rēdū putauit: qm̄ vtrāq; vna atq; dinā ē. Sed iā q̄ restat vt possim⁹ exēq̄mur.

L. a. XLV.

Q̄stea q̄ gens iudea cepit nō h̄re p̄ p̄betas: p̄culdubio deterior: facta ē: eo sc̄z tpe q̄ se sperabat̄ iustaurato tēplo p̄ captiuitatē q̄ fuit in babilonia futurā eē meli⁹ orē. Sic q̄ppe itelligebat̄ ip̄s ille carnalis qd̄ p̄ nūciatū ē p̄ aggeū ppbaz dicētē. Adagna erit glia dom⁹ ist⁹ nouissime plusq; p̄ me. Qd̄ d̄ no uo testam̄to dcm̄ eē paulo sup̄ dem̄f̄auit: vbi ait agte xpm̄ p̄mittēs. Et mouebo oēs gētes v̄ciēt̄ desiderat⁹ cūctis gētib⁹. Quo loco septuaginta interpretes aliū sensū magi corpi q; capite: h̄ ē magi ecclie q̄ x̄p̄o p̄ciētē p̄betica auctē dixerūt. Venient q̄ electa sūt dñi de cunctis gētib⁹: id ē homies de quib⁹ ip̄e iclus in euangelio. Adulti inquit vocati: pauci xō electi. Libus em̄ electis gētiū: domus dei edificatur p̄ testamētū nouū lapidib⁹ viuīs: longe gloriōsior q̄ templū illud fuit qd̄ a rege salomone constructū est: r post captiuitatē iustauratum. Prop̄ter h̄ ḡ nec prophetas ex illo tpe habuit illa gens: f̄ multis cladibus afflicta ē ab alieni

Agg. 1

ibidem

Mat. 10

Alexa
r ano
cho
ubiu
tude
no ab
p dicit
ry q
an el
ig a se
anno
f iugbi
il quo
liccia
t iudei
sc qref
icatioz
i ad co
nen su
h ann
abedi
cccccij
r ando
difica
r pple
muro
i uitar
ann q
ugara
sa a rr
o arra
is q lu
or nec
s cepar
are mu
ctura
cip Re
q dicit
ca pa
intucri
m i bi
ga.

genis regib⁹ ipisq⁹ romais: ne hanc aggei pro
phetia in illa instauratione tēpli opinaret im
pletā. Nō multo em post adueniēte alexandro
sbiugata est qm̄ r si nulla facta ē vastatio: qm̄ n̄
sūt ausici resisterē: r iō placatū facillime s̄bdi
ti receperūt: nō erat tñ gloria rāta dom⁹ illi:
q̄ta fuit in suoꝝ reguz libera prāte. Hostias
sane alexander imolauit i dei tēplo: nō ad ei⁹
cultū vera pietate cōuersus: s̄ inopia vanitate
cū dijs eū falsis colendū putās. Deinde prolo
meus lagi filius: qd̄ sup̄ cōmēto: aui: post alexan
dri morte captiuos inde i egyptū trāstulit: q̄s
ei⁹ successoz: ptolome⁹ philadelph⁹ beniuolē
tissime inde dimisit: p̄ que factū est: qd̄ paulo
te narraui: vt septuaginta interptuz sc̄pturas
haberem⁹. Deinde p̄trui sūt bellis: q̄ i macha
beoz: libri explicāt: Post h̄ capti a rege alexa
ndre ptolomeo q̄ ē appellat⁹ epiphaneos: ind̄ ab
anthiocho rege syrie mult⁹ r grauissimis ma
lis ad idola colenda cōpuls⁹: tēplūq⁹ ipm̄ reple
tū sacrileg⁹ sup̄stitionib⁹ gentiū: qd̄ tñ dux eoꝝ
rū strenuissim⁹ iudas q̄ etiā machabe⁹ dicit⁹ ē
anthiochi ducib⁹ puls⁹: ab oi illa idolatrie cō
taminatiōe mūdauit. Nō aut̄ multo post alchi
mus qd̄ā p̄ abitionē cuz a genere sacerdotali
eēt alien⁹: qd̄ nefas erat: p̄tifer fact⁹ ē. Hic iā
post ānos ferme q̄inquaginta: in q̄b⁹ eis tñ pa
x nō fuit: q̄uis aliq̄ r p̄ipe gesserit: p̄mus apud
eos aristobob⁹ assūpto diadēate: r rex r p̄tifi
cer fact⁹ ē. Anrea q̄ppe ex q̄ d̄ babylōie captiui
tate reuersi sūt tēplūq⁹ instaurationē: nō reges
s̄ duces vel p̄ncipes habuerūt: q̄uis r q̄ rex ē
possit dici p̄nceps a p̄ncipatu impandi: et dux
eo q̄ sit ductor: exercit⁹: s̄ nō p̄tinuo q̄cūq⁹ p̄i
cipes vel duces sūt: etiā reges dici p̄tūt: qd̄ iste
aristobol⁹ fuit. Qui successit alexander etiā ipse
rex r p̄tifer q̄ crudelis i suos regnasse tradit⁹.
Post hūc vxoz ei⁹ alexandra regina iudeozuz
fuit: ex cui⁹ deinceps tpe mala sunt eos secura
grauiora. Filij q̄ppe hui⁹ alexandre aristobol⁹
r hyrcan⁹ int̄ se de impio dimicātes: viros ad
uersus israeliticā gentē puocauere romanas
hyrcan⁹ nāq⁹ ab eis p̄tra frat̄e poposcit auxi
liū. Tūc iā roma s̄biugauerat africa r grecia r
lateq⁹ etiā alijs orbis p̄tib⁹ i perās: rāq⁹ seipaz
ferre nō valens: se suaq⁹ quodā mō magnitu
dine fregerat. Peruenerat q̄ppe ad seditiōes
domesticas graues: atq⁹ ide ad bella socialia:
mozq⁹ ciuilia: tñq⁹ se cōminuerat atq⁹ attri
uerat: vt ei mutād̄ reipublice stat⁹: q̄ regere
regib⁹ imineret. Pompei⁹ ḡ p̄li romani p̄ela
rissim⁹ p̄nceps iudeā cū exercitu ingressus: ci
uitatem capit: templū referat: nō deuotione
supplicis s̄ iure victoris: r ad scā scōꝝ q̄ nisi sum

mū sacerdotē nō licebat intrare: non vt vene
rator: sed vt p̄phanator: accedit. Lōfirmatoq⁹
hyrcani pontificatu: r s̄biugate genti: imposi
te custode antipatro: q̄s tūc p̄curator: c̄ voca
bant: vincitū secū aristobolū ducē. Et ex illo die
iudei etiā tributarij romanoz eē ceperūt. Po
stea cassius etiā templuz expoltauit. Deinde
post paucos ānos etiam herodem alienigenā
regem h̄se meruerūt: quo regnate nar⁹ ē xps.
Iam em̄ venerat plenitudo t̄pis significata p̄
phético spū p̄ os patriarche iacob: vbi ait. Nō
deficiet p̄nceps ex iuda neq⁹ dux de femozibus
ei⁹: donec veniat cui repositū ē: r ipse erit expe
ctatio gentiū. Nō ḡ defuit iudeozū p̄nceps ex
iudeis: vsq⁹ ad istum herodē que p̄mū acce
perunt alienigenā regē. Tēp⁹ ḡ erat vt veniret
ille cui repositū erat: qd̄ nouo p̄missum ē testa
mento: vt ipse eēt expectatio gentiū. Fieri aut̄
nō posset vt expectaret̄ gētes eū vcturū sic eū
cernim⁹ expectari vt veniat: ad faciendū iudi
cium in claritate potētie: nisi p̄us in eū credes
rent cū venit ad patendū iudiciū in humilita
te patientie.

Abat⁹ 2
Scij. 49.

La. XLVI

Regnate ergo herode in iudea: apud
romāos aut̄ iā mutato reipublice sta
tu: impante cesare augusto: r p̄ eū oz
be terre pacato: nar⁹ est xps fm̄ p̄cedentē pro
phetiā in bethleem iude: hō manifest⁹ ex boie
xgine: de⁹ occulte ex deo patre. Sic em̄ p̄phe
ta p̄dixerat. Ecce xgo in viro accipiet r pari
et filii: r vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel: qd̄ est in
terptatū nobiscū de⁹. Qui vt se cōmēdaret de
um miracula multa fecit: ex q̄b⁹ quedā q̄tū ad
eū p̄dicandū satis visum ē esse: scriptura euan
gelica cōtinet. Quozū p̄mū ē q̄ tā mirabiliter
natus ē vltimū aut̄ q̄ cū suo resuscitato a moꝝ
tuis cozpe ascēdit in celū. Iudet aut̄ q̄ eū occi
derūt: r in eū credere noluerūt: qz optebat eū
mori r resurgere: vastati infeliet⁹ a romanis
funditusq⁹ a suo regno vbi iam eis alienigene
dñabant eradicali sunt: disp̄siq⁹ p̄ terras. Q̄n̄
qd̄ vbiq⁹ nō defunt p̄ sc̄pturas suas testimo
nio nob̄ sunt: p̄phetias nos nō sinxisse de xpo:
quas p̄limi eoꝝ p̄siderātes: r añ passionē: r ma
xime post ei⁹ resurrectionē crediderūt in eum
de q̄b⁹ p̄dictū ē. Si fuerit numer⁹ filioꝝ israel
sicut arena maris: reliq̄e salue fient. Leteri ve
ro excecari sunt: de q̄b⁹ p̄dictū ē. Fiat mēsa eo
rū cozā ipis i laqueū: r in retributionē r i scan
dalū. Obscurent̄ oculi eoꝝ ne videāt: r doꝝfuz
eoꝝ sp̄ incurua. Proinde cū scriptur⁹ n̄tis nō
credūt: cōplent̄ in eis sue q̄s ceci legunt. Nisi
forte q̄s dixerit illas p̄phetias xp̄ianos sinxisse
de xpo: que s̄bylle nomine: vel alioꝝ p̄ferunt

Esaiē. 7.

Esaiē. 10

Ps. 68.
Ibidem.

si que sunt que no ptinent ad pplm iudeorum. Nobis qd ille sufficiunt: q de noz inimicorum codicib' pferunt. qd agnoscam' p'p' b' testio- niu' qd nob' iuri phibet: eosd' codices habedo atq' seruado: p' oes geres etia' ipos e' dispso: quaquerfu' xpi ecclia dilataf. Haz p'phetia in psalmis qd etia' legut de hac re p'missa est: vbi sc'ptu' est. De' me' miscdia ei' p'ciat me. De' me' dem' aut' mihi de inimicis meis. Ne occi- deris eos nequ' obliuiscant leg' tuā. Dispge illos in x'rite tua. Dem' fuit g' de' ecclie i' ei' inimicis iudeis gram miscdia sue: qm' sic dicit

P's. 58.

Rom. 11.

P's. 58.

ap'ls. Delictu' illoz sal' e' in genib'. Et io' n' eos occidit. i. no' in ei' pdidit q' s'nt iudei: q' a ro- manis fuerit deuicti t' opp'li: ne obliu' leg' d' ad h' de q' agim' testimoniu' nihil valeret. Ido parū fuit vt diceret. Ne occideris eos nequā- do obliuiscant leg' tuā: nisi etia' adderet. Disp- ge illos: qm' si cū isto testionio sc'pturaz in sua m'no' tra no' vbiq' e'nt: p'fecto ecclia q' vbiq' e' eos p'phetiaz q' de xpo p'misse s'nt testes i' oi- bus genib'. h'c no' posset. La. XLVII.

Clap' p'pter q'sq's alienigena. i. no' ex is- rael p'genit': nec ab illo p'lo in canone sacraz l'az recept' legif' aliqd' p'p'asse de xpo si in n'ram noticiā venit aut venerit: ad cumu- lū a nob' cōmōrari pōt: nō q' necari' sit etia' si desit: q' nō incongrue credi' fuisse t' in alijs genib' hoies q' b' mysteriu' reuelatū e' t' q' b' etia' p'dicere i' pulli s'nt: siue p'ncipes eiusd' gra- tie fuerit siue exptes: siue p' malos āglos docti s'nt: q's p'ntē xpm quē iudei n' ag'scebāt scim' fu- isse p'fessos. Nec ipos iudeos existio audere cō- tendē neminē p'tinuisse ad deū p'ter israelitas ex q' p'pagatio israel cepit eē: reprobato ei' f'fe maioze. P'pls em' reuera q' p'p'ie dei p'pls dice- ret: null' ali' fuit. Hoies aut' q'sdā nō t'rena: s'z celestū societate ad veros israelitas sup'ne ci- ues patrie p'tinētes etia' i' alijs genib' fuisse ne- gare nō p'nt: qm' si negāt: facillime quincunf' d' scō t' mirabili viro iob: q' nec indigena nec p- seut'. i. aduena p'li israel fuit: s' ex gente bydu mea gen' ducēs: ibi or' t' ibidē mortu' e': q' d'no sic laudat eloq'o: vt qd' ad iusticiā pietatēq' at- tinet: etia' null' ei' hō suoz t'p'm coequet. Que t'pa ei' q' quis nō iueniam' i' chronic': colligim' tū ex libro ei' quē pro sui merito israelite in au- crotatē canonicā receperit: tertia generatio- ne postiorē fuisse q' israel. Diuinit' aut' pro- misū fuisse nō dubito: vt ex h' vno scarem' etia' p' alias geres eē potuisse: q' fm deū vixerūt: ei- q' placuerit: p'tinētes ad spiritalē hierosolymā. Qd' nemi' p'cessū fuisse credēdū e': nisi cui d'ni- tus reuelat' e' v' mediator dei t' hoim' homo

1. Tbi. 2.

xps iesus: q' vētur' in carne: sic antiq's sanctis p'nūciabat quē admodū nob' venisse nūciat' e' vt vna eadēq' fides p' ipm oēs in dei ciuitatez in domū dei: in dei tēplū: p'destinos p'ducat ad deū. S'z q' cūq' alioz p'phetie de d'i xpm iesū gra' p'ferunt: p'nt putari a xpianis eē p'f' ete. Iō nihil e' cōfirmi' ad quicēdos q'libet ali- enos si de hac re p'tederit: n' ofq' fulciendos si recte sapuerit: q' vt dina p'dicta de xpo ea pro- ferant' q' in iudeoz sc'pta s'nt codicib'. Quib' auulsis de sedib' p'p'rijs: t' p'p'ri' b' testionijz toto orbe disp'sis: xpi v'sq'q'z creuit ecclesia.

Edom' dei maioris e' La. XLVIII. b' glie: q' fuerat illa p'ia ligus t' lapidib' ceterisq' p'ciosis rebus metallisq' stru- cta. Hō itaq' aggei p'phetia in templi illius instauratiōe cōpleta e'. Et q' ei' instauratū e' nū- q' on'dif' habuisse tantā gliaz q'ntā habuit t'pe salomōis: amo p'nt' on'dif' p'mū cessatiōe p'ro- pheticē fuisse dom' illi' gl'am diminutā: deinde ipi' gētis cladib' tātis v'sq' ad vltimū excludū qd' factū e' a romāis: sic ea q' sup' s'nt cōmōra- ta testant'. Hec ar dom' ad nouā p'tinēs testamētū: tāto vtiq' maior' e' glorie: q' to meliores s'nt lapides viui quib' credentib' renouat' q' struit. S'z iō p' instauratiōe tēpli illi' signifi- cata e': q'z ipa renouatiō illi' edificij significat e' loquos p'pheticos atq'z testamētū qd' apel- lat' nouū. Qd' g' de' dixit p' mōratū p'phetā Et dabo pacē in loco isto: p' significat' locū ille q' eo significat' intelligend' e': vt q'z illo loco in- staurato significata e' ecclia q' fuerat edifican- da p' xpm: nihil accipiat qd' dictū e'. Dabo pacē in loco isto: nisi dabo pacē i' loco quē significat loc' iste: q' qdāmō oia significata vident' eaz- rex q's significat' sustinere p'fonas: sic dictū est ab ap'lo. Petra erat xps: qm' petra illa de q' b' dictū e': significabat vtiq' xpm. Ad hō: e' itaq' gloria dom' illi' noui testamti: q' dom' p'or' ye- teris testamti: t' tūc app'ebit maior' cum dedi- cabitur. Tunc em' veniet desiderat' cunctis gentibus: sicut legit' in hebreo. Hā p'mus eius aduentus nondū erat desideratus omnibus gentibus. Non em' quez debebant desiderare sciebant: in quem non crediderant. Tūc etia' fm septuaginta interpretes: quia et ipse pro- pheticus sensus est: venient que electa s'nt do- mini de cunctis gentibus: Tunc em' vere nō venient nisi electa de quibus dicit apostolus. Sicut elegit nos in ipso ante mūdi constitutio- nem. Ipse quippe architect' q' dixit. Multi s'nt vocati pauci x'o electi: nō de his dicit q' vocati sic venerūt vt de cōmūio p'ojcerent: s' de ele- ctis demonstraturus e' edificatā domum: que

Aggei.

1. Tbi.

1. Cor. 10.

Aggei.

1. Tbi.

1. Tbi.

nulla deinceps formidabit rursam. Nunc autē
et hi qui replent ecclesias quasi tanta in areayētilla
tio sepabit: nō apparet tāta gloria domus huius
quāta nunc appēbit: quā dīctis ibi erit: sp̄ erit.

In hoc & maligno seculo Ca. XLIX.

in his diebus malis ubi per hūilitatē p̄ntez
futurā cōpat ecclesie cellitudinē et timorū
stimulis: doloꝝ tormētis: laboꝝ molestijs:
tēptationū piculis eruditur: sola spe gaudēs:
quā sane gaudet: multi reprobi miscēt bonis
et vtriusq; tanq̄ in fagenā euāgelicā colligunt:
et in hū mundo tāq̄ in mari vtriusq; iclusu renb̄ in
discrete natat: donec pueniat ad litt̄ ubi ma-

37-38-
39-
at. 3-
et. 4
at. 10-

lis segregent a bonis: et in bonis tāq̄ in tēplo suo
sit deo oia in oibus. Proinde vocē nūc agnos-
scim̄ et impleri: q̄ loquebat̄ in psalmo atq; dice-
bat. Annūciaui et locut̄ sū: multiplicati sūt sup
nūes. Hoc fit nūc: ex q̄ p̄muꝝ pos p̄cursor̄ sui
ioānis: deinde pos p̄p̄riū annūciauit: et locut̄

et dīctis. Agite penitentiā: appropinquabit enim
regnū celoz. Legit discipulos q̄s et ap̄los no-

miavit: hūiliter natos: inhonoratos: illittera-

tos: vt q̄cqd magnū eēt et facerēt: ipse in eis
eēt et faceret. Habuit inf̄ eos vnū q̄ malo vtēs

bene: et sue passiōis dispositū ipleret: et ecclesie
sue tolerandoꝝ maloꝝ p̄beret exēplū. Semi-

nato q̄stū peius optebat p̄ntiā corpale sancto
euāgelio pass̄ ē: mortuū ē: resurrexit: passiōe

onidēs qd sustinere p̄vitate: resurrexiōe qd
sperare in ermitate debeam̄: excepta altitudi-

ne sacri qua sanguis ei in remissionē peccato-
rū suffus ē. Lōuerat̄ ē in fra q̄dragita dies cū
discipulis suis: atq; ip̄s vidētib̄ ascēdit in ce-

lū: et post dies decē p̄missū sp̄m̄ sc̄m̄ misit pat̄s
sui: cui adueniētis i eos q̄ crediderāt: tūc s̄-

gnū erat maximū et maxie necessariū: vt vnus
q̄sq; eoz liguis oim̄ gētū loq̄ref: ita significās

vnitatē catholice ecclesie p̄ oēs gētes futurā: ac
selliguis oibus locuturā. **Ca. L.**

Et inde s̄m̄ illā p̄phetiā. Ex syon lex p̄-
dier: et dñū dñi de hierlm̄: et s̄m̄ ip̄s do-

mini xp̄i p̄dicta: ubi post resurrectionē stupen-
tib̄ eū discipulis suis apuit sensū: vt intelligen-

Act. 1-
12-24-
tuū-3-

ria plurimi credidissent: et in alias gētes semina-
natū ē: eis annūciatib̄ euāgelii: q̄s ip̄e sicut lu-

miaria: coaptauerat: verbo et accenderat sp̄ri-

tus sancto. Dixerat enim eis. Nolite timere eos

q̄ corp̄ occidūt: aiām autē nō p̄nt occidē. Qui

vt frigidū timore nō eēt: igne caritatis ardē-

bāt. Deniq; p̄ ip̄os nō solū q̄ eū an̄ passiōe et

post resurrectionē suā viderāt et audierāt: ve-

rūctiā et post obitū eoz p̄ posterōs eoz inf̄ hor-

rendas p̄secutiōes: et varios cruciat̄: ac fune-

ra martyriū: p̄dicatū ē toto orbe euāgelii: p̄te-

stante dño signis et ostentis: et varijs virtutibus

et sp̄s sancti munerib̄: vt populi gētū credē-

tes in eū q̄ p̄ eoz redēptiōe crucifix̄ ē: xp̄iano

amore venerarent sanguinē martyꝝ: quē dia-

bolico furore fuderūt: ip̄s reges q̄q; legibus

vastabat ecclesia: ei nō salubriter s̄derent:

q̄d de fra crudelit̄ auferre conati sūt: et falsos

deos inciperēt p̄secq;: quoz cā cultores dei veri

Mat. 10-
Mat. 27-

Ca. LI-
v

Roma. 8

Ps. 93-
Rom. 12-
1. 2. 3-

Idem autē diabol̄ tēpla demonū dese-

ri: et ad nomē liberātis mediatoris cur-

rere gen̄ hūanū: hereticos mouit: q̄ subvoca-

bulo xp̄iano doctrine resisterēt xp̄iane: q̄si pos-

sent in differēt sine vlla correptiōe h̄ti in ciui-

tate dei: sic ciuitas p̄fusiōis ind̄fni habuit phi-

losophos inf̄ se diuersa et adūsa sentiētēs. Qui

q̄i ecclesia xp̄i morbidiū aliqd̄ prauūq; sapiūt-

si correpti vt sanū rectūq; sapiāt resistūt p̄tūa-

ci: suaq; pestifera et mortifera dogmata emē-

dare nolūt s̄ defensare p̄sistūt: heretici sūt: et

foras excūtes habent in exercētib̄ inimiciō:

etiā si q̄piā ver̄ illis catholicis mēbr̄ xp̄i malo

suo profūt. Dū em̄ deo vtr̄ et malis bene et dili-

gentib̄ euz oia coopant in bonū: inimici oēs

ecclesie: quolibet errore cecent̄ vel malicia de-

prauent̄: si accipiūt p̄tātē corpalit̄ affligēdi ex-

ercēt ei patiētiā: si t̄m̄ō male sentiēdo ad-

uersant̄: exercēt ei sapiam̄: vt autē etiā inimici

diligāt: exercēt ei beniuolētiā: aut etiā b̄nificē-

tiam: siue suasibili doctrina cum eis agat̄: siue

tribili disciplina. Ac p̄ h̄ diabol̄ p̄nceps ip̄ic ci-

uitatis aduersus peregrinantes in hoc mūdo

ciuitatē dei vasa p̄p̄ria cōmouēdo: nihil ei no-

cere permitit: cui proculdubio et rebus p̄spe-

ris cōsolatio vt nō frangat̄ aduersis: et rebus

aduersis exercitatio vt non corrumpat̄ p̄spe-

ris: p̄ diuinā prouidentiam procurat̄: atq; ita

temperat̄ vtrūq; ab alterutro: vt in psalmo il-

lā vocē nō aliunde cognoscām̄ exortā. Scdm̄

multitudinē doloꝝ meoz in corde meo: cōso-

latiōes tue iocundauerūt aiām meā. h̄inc est

et illud apostoli. Spe gaudentes i tribulatiōe

patientes. Nam et id quod ait idem doctor.

Quicūq; volūt in xpo pie viuere: psecutionē pa-
 tiunt: nullis putandū ē deccē posse tpiū: q; et
 cū ab eis: q; fons sūt nō seuitib; videf eē tran-
 qllitas: r reuera ē plurimūq; p solatōis aufert
 maxime infirmis: nō tñ desūt: imo multi sūt in-
 tus q; corda pie viuētū suis pditiis morib; cru-
 ciāt: qm p eos blasphemaf xpianū r catholicū
 nomē. Qd qnto cari ē eis q; volūt pie viuere i
 xpo: tāto magi dolēt qd p malos intus positos
 sit vt min; q; pioz mētes desiderāt diligatur.
 Ipsi q; heretici cū xpianū cogitant hfe nomē
 r sacra xpiana: r scpturas r pfectionē: magnū
 dolorē faciūt in cordib; pioz: q; r multi volen-
 tes eē xpiani ppf eoz dissensiones hesitare co-
 gunf: r multi maledicti etiā in his iueniūt ma-
 teriā blasphemā di xpianū nomē: q; r ipi quoq;
 mō xpiani apellant. His atq; hmoi pūis mori-
 bus r errorib; hoim psecutionē patiunt q; vo-
 lūt in xpo pie viuere: etiā nullo infestāte neq;
 vexate corp; illoz. Patiunt q; p hanc psecutio-
 nē: nō i corpib; s i cordib;. Tñ illa vox ē: Scdm
 multitudinē dolor meoz in corde meo. Pō ei
 ait in corpe meo. Sz rursus qm cogitant innu-
 tabilia dīna pmīssa: r qd ait apłs. Houit dñs q;
 sūt ei: q; ei psciuit r pdestinauit: pformes fieri
 imaginis filij sui: ex eis piri null; pōt: iō sequif
 in illo psalmo. Solatiōes tue iocūdauerunt
 aiām meā. Dolor autē ipē q; sit in cordib; pioz
 q; psequunt mores xpianoz maloz siue falso-
 rū pdest dolētib;: qm de caritate descēdit: q;
 eos pīre nolūt: nec ipedire salutē alioz. Deni-
 q; magne solatiōes sūt etiā de correctōib;
 eoz q; pioz aiās tāra iocūditate pfundūt: qn-
 tis dolorib; de sua pditiōe cruciauerāt. Sic in
 h seculo in his dieb; malis: nō solū a tpe corpa-
 lis pñtie xpi r apłoz ei: s ab ipō abel quē pmū
 iustū ipius frater occidit: r deinceps vsq; ad
 hui; seculi finē int psecutiōes mūdi r solatio-
 nes dei pegrinādo pcurrit ecclia.

Pō. 93.
 2. Thi. 2.
 Pō. 93.
 Gene. 4.

Roinderē
 p In bocca
 nora q; ru-
 finus r enseb; in
 eccliafca histoy-
 ria. r orol; li. vij.
 de omēsta mūdi
 numez psecutio-
 nū q; passa est ec-
 clēsa nitunt pēle
 ad denariū fm nu-
 merū plagaz egy-
 pti reducere q; ra-
 men in b oruculo
 nō approbat aug;
 b Lur g eis rē.
 De nerone qdē q;

La. Lii.
 Roinde nec illō qdē
 p temere puro eē dicē-
 dū siue credēdū: qd nō
 nullis visū ē vel videf: nō am-
 pli; eccliaz suā passuraz pse-
 cutiōes vsq; ad tps anti xpi
 q; q; iā passa ē. i. deccē: r vnde
 cia eadē q; sit ab anti xpo no-
 uissima. Primaz q; pē cōpu-
 tāt a nerone. scdm a domici-
 ano: tertiā a traiano: qrtam
 ab antonino: qntā a seuro
 sextā a maximino: septimā a
 decio: octauā a valeriano: no-

nā ab aureliano: decimam a
 diocletiano r maxiano. Pla-
 gas ei egyptioz qm deccē fu-
 erūt a hō; inde exte incipet
 ppls dei: putāt ad hūc itelle-
 ctū eē referēdas: vt nouissi-
 ma anti xpi psecutio similis
 videaf vndecie plage q; egy-
 ptij dū hostilit psequant he-
 breos: in mari rubro p lodei
 p siccū trāseūte periefr. Sz
 ego illa re gesta in egypto
 istas psecutiōes ppheticē si-
 gnificatas eē nō arbitror: q;
 uis ab eis q; h putāt ex qsi-
 te r ingeniose illa singula his
 singulis cōparata videaf: non
 ppheticō spū s; p iectura mē-
 tis hūane: q; aliqui ad vey p-
 uenif: aliqui fallif. Quid em
 q; h sentiūt dicturi sūt de pse-
 cutiōe q; ipē dñs crucifix; est
 In q; eā sūt nūero posituri:
 Si at hac excepta existimāt
 cōputādū tāq; ille nūerāde
 sint: q; ad corp; pñtē: nō qua
 ipm caput ē appetitū r occi-
 sum: qd agēt de illa q; postea
 q; xps ascēdit in celū hieroso-
 lymis facta est: vbi btūs ste-
 phan; lapidat; ē: vbi iacob;
 frater ioānis gladio truida-
 tus ē: vbi apłs petr; vt occi-
 deref inclusus ē: r p angelū
 libat;: vbi fugati atq; dispfi
 d hierosolymis frēs: vbi sau-
 lus q; postea paul; apłs fact;
 ē vastabat eccliaz: vbi ipē q;
 iā fidē quā psequēbat euan-
 gelizans qualia faciebat est
 passus: siue p iudeā: siue per
 alias gentes quacūq; xpm
 feruētissime pdicabat. Lur
 g eis a nerone videf ordien-
 dū cū ad nerōis tpa int atro-
 cissimas psecutiōes: de qb;
 nimis longū est cuncta dice-
 re ecclēsa crescēdo p uene-
 rit: Qd si a regibus factas
 psecutiones in numero exi-
 stimant esse debere: rex fuit
 herodes qui etiā post ascē-
 sum domini grauissimam se-
 cit. Deinde quid respondēt

qnt; ab augusto
 impauit. scribit
 orolius vbi supra
 q; pñ; rome xpia-
 nos supplicio et
 moribus affecti:
 ac pōis puincia
 pari psecutiōe ex-
 cruciari impauit.
 ism; nomen co-
 rirpare conatū.
 trisimos xpi apo-
 stolos petrū cru-
 ce pauluz gladio
 occidit. De do-
 miciano q; nonus
 ab augusto impa-
 uit. scribit q; pōf
 grad; seclerū cro-
 uit. vt r firmat;
 simā toto obedēti
 ecclēsiā dat; vbi
 q; crudelissime p-
 secutiōis edictis
 cōuellerē auderet
 Dic in tantā pla-
 pūs ē infamia vt
 dñm se ac deū vo-
 cari scribi coliq;
 iusserit. De tra-
 iano hō q; vndeci-
 mus ab augusto i-
 perauit. scribit q;
 in psecutiōe xpi
 ni nois error de-
 cept; rati; a nero
 ne cū passim inter
 ceptos cogi ad la-
 crificandū idolis
 ac detrahētes int
 fici iussisset plimā
 interirent. por-
 linis secūdi q; int
 ceteros iudices p
 secutor; datus fue-
 rat relam admo-
 nit; hoies eos p-
 ter pfectionē xpi
 r honesta p uenti-
 cula nihil contra-
 rium romanis la-
 gim; facere. fidu-
 cia sane inno cen-
 tis pfectionis no-
 mini mox gra-
 uem formidolosā
 q; i ferri. referēti
 ilico leuionibus rē
 perauit edictum.
 De marco an-
 tonio imperatore
 decimo quarto ab
 augusto scribit q;
 psecutiōes dñi
 stianoz graues

quarra iam post nerone vice in asia z in gallia et p/ cepto exiterit multas scōp martyrio coronati sunt. De fevero aut impator. xvij. ab augusto scribit q/ q/ post nerone psecutio xpianos cruciavit. pluri mīq scōp p/ diuersas puicias martyrio coronati sūt

De maximo vo impator. xxij. ab augusto scribit q/ psecutioes in xpianos sex p/ nerone exerceat.

De decio qui xxv. impavit ab augusto scribit q/ ipse continuo in quo etia se ob hoc philippū infecisse docuit ad psequēdos interficiendos xpianos. vij. post nerone feralia disp/ sit edicta pluriol q/ scōp ad cordas xpī de suis cruci arib/ misit.

De valeriano cuz galieno q. xx vij. impavit ab augusto scribit q/ morit arripu it impus. vij. a Nerone adigt p/ romēta xpianos ad idolatriaz ne gantes interfici iussit.

De aureliano q. xxix. impavit ab augusto scribit q/ nouissime psecutioes aduer sus xpianos. ix. a nerone decre / uit rē.

De diolecta/ no z maximiano q. xxxij. impa/ bant ab augusto scribit q/ diole/ ctian/ in oriente. maximian/ her / cul/ in occidēte vastari ecclesias affligi iherficioz xpianos decio post nerone loco pceperūt. q/ psecutio oib/ fere añ actis diuturnio: atq/ imantio: fuit. nam p/ decē ānos in cēdētia eccliaz. psecutioib/ innocētum cedib/ martyru/ incessanter acta ē. c De iuliano rē.

De iuliano vo q. xxxvj. impavit ab augusto scribit q/ xpiana r/ligione arte pot/ q/ p/ tate iherficio. vt xpī fids negare z idolozā cult/ recipere. honozib/ magis puo care q/ tormētis cogere studuit. ap/ro tū pceptū edicto ne xpianis do cēdaz artū liberaliū p/ fessio: eēt. Bellū

etiā de iuliano: quē nō nūe rār in decē. An ipse nō est eccliaz psecutus: q/ xpianos li berales lras docere ac disce re vetuit. Sub q/ valentini anus maior q/ post eū tertio impator fuit: fidei xpiane cō fessor extitit: militiaz puas tus est. Ut omittā q/ apd an thiochia facere ceperat: nisi vnus fidelissimū z constāti/ simū iuuenis q/ cū multis vt torquerent apphensus per totā diem p/ m/ est tortus: in ter vngulas cruciat/ q/ p/ sal lentis: libertatē atq/ hilari/ tatē miratus exhorruisset: z in ceteris de formis crube/ scere timuisset. Postremo nostra memoria valens sup/ dicti valentiniani frater ar/ rianus: nōne magna psecu/ tioe p/ orientis ptes catholi/ cam vastauit ecclesiā. Qua le est aut nō considerare eccliaz p/ totū mūdūz fructif/ cantē atq/ crescentē: possei aliquib/ gentib/ psecutionē pati a regib/ z q/ in alijs nō pati. Nisi forte nō est perse cutio cōputāda: q/ rex go/ thoz in ipa gothia psecut/ ē xpianos crudelitate mirabi li: cū ibi nō essent nisi catho/ lici: q/ plurimi martyrio co/ ronati sūt: sic a quibusdā fra trib/ q/ tūc illic pueri fuerant z se ista vidisse icuyctanter recordabant audiuim/ qd mō in p/ side: Rōne ita in xpī

anos feruuit persecutio si tū tā q/ cuit: vt fugiētes inde nō nulli vsq/ ad romana oppi/ da puenirent: Iherc atq/ ba/ iulmōi mibi cogitanti: nō vi def eē diffiniendus nūerus psecutionū: quibus exerceri optet eccliam. Sed rursus affirmare aliquas futuras a regibus p/ter illā nouissimaz de qua nullus ambigit xpia/ nus: nō minoris est temerit/ tatis. Itaq/ hoc in medio re liquam/ : neutrā p/te q/ stōis h/ astruētes siue destruētes f/ rārum modo ab affirmādi quodlibet horum audacem p/sumptionez reuocātes.

ho aduersus parthos parās cū romanas vires tra/ ctas ad destinatā secū traheret p/ditionē. xpianozum sanguinē dīs suis dououit palā p/curur eccliam. si victoriā adipsa potuisset. Na z amphitheatrū i b/ie/ rolymis extruxit. in q/ reuerus a parthib/ ipos mo/ nachos ocsq/ lo/ cter/ scōs beitus arce feutorib/ ob/ uerere spectaret q/ lamandos.

Sub q/ valē tinian/ rē. De va lentiniano autē de q/ b/ scribit q/ cū xpian/ iregra fids iherm milite gereret. sub iulita no Augusto tri but/ scutarioz z iulius ab impa toze sacrilego aut imolare dīs aut militia cedere. si dclit scōs graut oza eēt iudicia di/ z melior a p/missa sponre discessit. ita pua iherficio moza interfecit iuliano. ac mor/ iouiniano mor/ tuo q/ p/ p/ noie amiterat tribu/ narū. retribuēte xpō in loco p/ se. z iherf. z. cutois sut acce/ pte impū. z im/ p/ aut. xxxvij. ab augusto.

Ca. LIII.

Ulam sane nouissimā i psecutionez q/ ab anti/ xpō futura est: p/ sentia sua ipse extinguet ielus. Sic em/ scptū ē: q/ euz interficiet spiritu oris sui: et euacuabit illū inatiōe p/ sentie sue. Hic q/ ri solet: q/ istud erit: ipozu ne oino. Si em/ hoc nob/ nos se prodesset: a quo meli/ q/ ab ipō deo magistro interro gantib/ discipulis disceret. Non em/ siluerūt inde apud eū: sed a p/ sente quæserunt dicentes. Domine si hoc in tpe representabis regnū isrl/ At ille: Nō est inquit vestrū nosse tempa que pater i sua posuit potestate. Non vtiq/ illi de horaz el die vel anno: s/ de tempe interrogauerāt:

rite ne voluptati p/ tate admiseret. q/ ad huc viuēt/ fra tris auconitate cōp/ rissus ē. S/ eo mortuo cū etiā im pie agere potuisset nō erubesceret. Ilico effrenata libe ra audacia legē dedit vt monachi b/ xpiani q/ ad vniū fidei op/ dimissa seculariū rez mltimoda actiōe se re digūt. ad militiā cogent. vastas illas egypti tūc so litudines arenasq/ diffusas apd q/ s/ p/ r/ ac steri litatē p/ culosissimāq/ serpētū abūdantiā. uersario hu mana nō eēt. magna habitātū monachoz mltitudo

Act. i. f. De valēte valēt mian/ f/ q/ p/ fra trē. xxxix. impa/ uit ab augusto. si cur scribit q/ ois/ viuēte f/ rē in soci eratē imp/ assū/ p/ ē ab eudoxio epō arriant dog matis assertore baptizaz/ z p/ sua sus in seussimaz heresim declina uit. s/ malignā i sectationē diu te

Act. i. f.

cōplenerat quando illud accepere rñsum. Frustra igitur
 tribunt ac annos qui huic seculo remanent cōputare ac
 milites mī definire conamur: cū h̄ scire nō eē n̄m ex ore
 si sunt q̄ s̄a veritatis audiam. Quos tñ alij q̄dringentos
 ctos ac ve/ alij q̄ngentos: alij etiā mille ab ascēsiōe dñi v̄
 res alio no q̄ ad eius v̄timū aduentū cōpleri posse dixe-
 m̄ se p̄secuti sūt. Quēadmodū aut̄ q̄sq; eorū astruat opini-
 onis abstra onē suā: longū est demonstrare: et nō necessa-
 berē. inf fe rñū. Lōiectur! q̄ppe v̄tū h̄ūanis: nō ab eis cer-
 ta sunt ibi tū aliqd̄ de scriptūre canonice auēte. p̄fertur.
 m̄tra agmi Om̄ x̄o de hac re calculantiū digitos resoluit
 na scōz. tā q̄ q̄scere iubet ille q̄ dicit: Nō est vestrū scire tē
 git ar aug. 2 q̄scere iubet ille q̄ dicit: Nō est vestrū scire tē
 duas p̄ncu pora q̄ pater in sua posuit p̄tate. S̄ h̄ q̄z cuan
 lares ecclē gelica sentētia ē: mirū ē nō ea rēpsos fuisse de
 p̄secutōes. oꝝ multoz falsozūq; cultozes: q̄ min⁹ fingerēt
 q̄ suo tpe 2 demonū rñsis quos tanq̄ deos colūt definitū
 tigeit. vna esse: q̄to tpe mātura eēt religio xp̄iana. L̄um
 an gothia a em̄ viderēt nec tot tātisq; p̄secutiōib⁹ eā potu-
 lia i p̄sida ille cōsumi: s̄ his poti⁹ mira icremēta sūpsisse:
 de q̄bo alibi excogitauerūt nescio q̄s versus grecos tanq̄
 nusq; legi. p̄sulti cūidaz dīno oraculo effusos: ybi xp̄m
 quidē ab hui⁹ tanq̄ sacrilegij crimie faciūt in-
 nocentē: petrū aut̄ maleficia fecisse s̄biungūt

o Dic sit
 mēto d̄ oꝝ
 cula quodā
 a d̄is p̄ ma
 gicas artes
 obtēto 2 ex
 p̄m̄bas s̄si
 bus grecis
 q̄s nō poit
 q̄ solēbant
 tales d̄i me
 tricerndere
 vt plimuz
 p̄z in rñsis
 spolintz
 tnebas aut̄
 in b̄ oraclo
 q̄ fides xp̄i
 quā petrus
 p̄ maleficiū
 induerat
 duxerat tā
 nū. ccc. lxx.
 āntis fm̄ di
 etū in āno
 solari.

vt coleret xp̄i nomē p̄ trecētos sexaginta q̄n-
 q; annos: deinde cōpleto m̄ozato nūero ēno-
 rū: sine mora sumeret finez. O hoīm corda do-
 ctōz: o ingemā litterata digna credere ista de
 xp̄o q̄ credere nō vultis in xp̄m: q̄ ei⁹ discipu-
 lus petrus ab eo magicas artes non didice-
 rit: s̄ ab ip̄o innocēte: tñ ei⁹ discipul⁹ maleficus
 fuerit: nomēq; illi⁹ q̄ suū colī maluerit magicis
 artib⁹ suis: magnis laborib⁹ 2 piculis suis: pos-
 tremo etiā effusiōe sanguis sui. Si petr⁹ ma-
 leficus fecit: vt xp̄m sic diligeret mūd⁹: qd̄ fecit
 innocēs xp̄s vt eū sic diligeret petr⁹? R̄ndēat
 igit̄ s̄bi ip̄s: et si p̄t̄ intelligant illa sup̄na gratia
 factū eē vt pp̄i eternā vitā xp̄m diligeret mūd⁹:
 quā gr̄a factū est vt pp̄i eternā vitā ab
 illo accipiendā: 2 vsq; ad t̄pariā mortē pro illo
 patiendam xp̄m diligeret petrus. Deinde isti
 d̄i qui sunt qui possunt ista p̄dicere: nec p̄t̄
 auertere ita succumbētes vni malefico: 2 vni
 sceleri magico quo puer vt dicit̄ anniculis ec-
 cisus 2 dilaniatus 2 ritu nefario sepult⁹ ē: vt se-
 ctā sibi aduersariā tā prolixo tpe cōualefcere:
 tot tantarūq; p̄secutionū horrendas crudeli-
 rates nō resistendo sed patiendo sup̄are et ad
 fuoz simulacroz temploz sacroz oraculozuz
 euerfionē puenire pmitterēt. Quis postre-
 mo ē deus nō noster vtiq; s̄ ip̄oz: qui vel ille-
 ctus tāto scelere vel ipulsus est ista p̄stare: nō
 em̄ alicui demoni hoc ascribif: s̄ deo dicūt illi
 versus: hec petrū arte magica definisse. Talē
 deū h̄nt: qui xp̄m nō h̄nt. L̄o. LIII.

Ec atq; h̄mōi multa colligerē: si nō duz
 b̄ annus iste transisset: quoz diuinatio si-
 cta promisit: 2 decepta vanitas credi-
 dit. Cū vero ex quo nomis xp̄i cultus p̄ eius in
 carne p̄ntiam 2 p̄ apostolos institut⁹ est ante
 aliquot annos: anni trecēti sexaginta quoz
 completi sint: quid aliud querim⁹ vñ ista falli-
 tas refellat? Ut em̄ in xp̄i natiuitate hui⁹ rei
 non ponam⁹ initiū: quia infans 2 puer discipu-
 los non habebat: tñ qñ h̄se cepit proculdubio
 tūc innotuit p̄ eius corpālē p̄ntiā doctrina 2 re-
 ligio xp̄iana: id ē postea q̄ in fluuio iordane mi-
 nisterio ioānis ē baptizatus. Propter hoc em̄
 de illo propheta illa p̄cellerat. Dnabyl a mari
 vsq; ad mare: 2 a flumine vsq; ad terminos or-
 bisterre: s̄ qñ p̄usq; passus eēt: 2 resurrexissz
 a mortuis nōdū fides oibus fuerat definita in
 resurrectiōe q̄ppe xp̄i definita est. B̄ā sic ap̄luz
 paulus athēnensib⁹ loquit̄ dicēs. B̄ā nunc an-
 nunciat homibus: oēs vbiq; agere penitētiāz
 eo q̄ statuit diem iudicare orbem in equitate
 in viro quo definiuit fidē omnibus resuscitans
 illū a mortuis: meli⁹ in hac q̄stioe soluenda in
 de initiū sumim⁹: p̄ferim q̄ tūc datus ē etiāz
 sp̄s sanct⁹: sic eū dari post resurrectiōē d̄z-
 sti optebat in ea ciuitate ex qua debuit incipe-
 lex secūda: h̄ ē testamētū nouū. P̄ima enīz
 data fuit lex in monte syna p̄ moysen qd̄ testa-
 mentū vocat̄ vetus. De hac aut̄ q̄ p̄ xp̄m dan-
 da erat p̄dictū est. Ex syon lex prodit: 2 ver-
 bum dñi ex hierusalē. Unde 2 tpe p̄ oēs gētes
 dixit p̄dicari optere in noīe suo penitentiā sed
 tñ incipientibus ab hierusalē. Ibi ergo xp̄oz
 est hui⁹ noīs cult⁹: vt in xp̄m iesum qui crucifi-
 xus fuerat 2 resurrexerat: credere. Vbi h̄s
 des tam in signibus inijt̄o incanduit: vt aliq̄
 hoīm milia in xp̄i noīe mirabili alacritate cō-
 uersa: venditis suis rebus vt egenis distribu-
 erent: p̄posito sanctorū ardentissima caritate
 ad paupertatē voluntariam puenirent: atq; in-
 ter fremētes 2 sanguinē sitientes iudeos se
 vsq; ad mortē pro veritate certare: non arma-
 ta potentia: sed potentiore potentia prepara-
 rent. Hoc si nullis magicis artib⁹ factū est: cur
 credere dubitat eadem virtute diuina p̄ totū
 mundū idem fieri potuisse quā hic factū ē? Si
 aut̄ vt in hierosolymis: sic ad cultū h̄ noīs xp̄i
 accendere tāta hoīm multitudo q̄ illum in
 cruce vel fixerat p̄nsūm vel miserat fixū: iāz
 maleficiū illud fecerat petrus: ex ip̄o āno que-
 rendū ē qñ trecēti sexaginta q̄nq; cōpleti sint.
 Āortu⁹ ē s̄ xp̄s duob⁹ geminis cōsulib⁹ octa-
 uo kalendas Ap̄llis. Resurrexit tertia die: si-
 cur apostoli sui etiā sensibus p̄baucit. De m̄

Act. 7.
 Act. 17.
 Act. 17.
 Act. 17.

de post quadraginta dies ascendit in celum: post de-
 cem dies. i. quinquagesimo post suam resurrectionem
 die misit spiritum sanctum. Tunc tria milia hominum
 apostolis eius predicantibus crediderunt. Tunc itaque nomi-
 nis illius cultus exortus est sic nos credimus et veritas
 habet: efficacia spiritus sancti. Sic autem finxit vani-
 tates ipsa vel putavit: magicis artibus petri. Pau-
 lo post etiam signo mirabili facto: quoniam ad verbum
 ipsius petri quidam mendicatus ab utero matris ita
 claudus vel ab alijs portaretur: et ad portam templi
 ubi stipem peteret poneretur: in nomine iesu christi
 saluatus exiit: quoniam milia hominum crediderunt. Ac
 deinde alijs atque alijs accessibus credentium cre-
 vit ecclesia. Ac per hoc colligitur etiam dies ex quo an-
 nus ipse supersit initium scilicet quoniam missus est spiritus sanctus
 id est per idus maias. Numeratis perinde consulti-
 bus trecenti sexaginta quoniam anni reperiuntur im-
 pletis: per eandem idus maias: consulatu honoris et eu-
 ticiani. Porro sequenti anno cum socium accepisset
 honoris consulatum maurelianum theodorum: quoniam itaque finem
 illud oraculum demonum aut figmentum homi-
 num nulla esse debet religio christiana: quid per
 alias terrarum partes forsitan factum sit: non fuit
 necesse perquirere. Interim quod scimus in ci-
 vitate notissima et eminentissima carthagine
 africani gaudentius et iulius comites imperatoris
 honoris: quarta decimo kalendas Aprilis fal-
 sos: deorum templum euerterunt: et simulacra fre-
 gerunt. Et quo versus ad hoc tempus per trigin-
 ta ferme annos quis non videat quantum creue-
 rit cultus nominis christi: presertim postquam multi eo-
 rum christiani facti sunt: qui tanquam vera illa diuina
 ratione reuocabantur a fide: eamque completo eos-
 dem annorum numero inanem irridendamque vi-
 derunt. Nos ergo qui sumus vocamurque christiani
 non in petrum credimus: sed in quem credidit
 petrus: petri de christo edificati sermonibus non
 carnis beneficis nec decepti maleficis sed bene-
 ficis eius adiuti. Ille petri magister christus in doctri-
 na que ad vitam ducit eternam: ipse est magis-
 ter noster. Sed aliquando iam claudamus
 hunc librum: hucusque differentes: et quantum
 satis visum est demonstrantes: quoniam non sit du-
 arum civitatum celestis atque terrene ab initio
 versus in finem permixtarum mortalium excursus
 Quarum illa que terrena est fecit sibi quos vo-
 luit: vel undecunquam vel etiam ex hominibus fal-
 sos deos: quibus sacrificando seruiret. Illa au-
 tem celestis que peregrinatur in terra: falsos
 deos non facit: sed a vero deo ipsa sit: cuius verum
 sacrificium ipsa sit. Ambe tamen temporalibus:
 vel bonis vtuntur pariter vel magis pa-
 riter affliguntur: diuersa fide: diuersa spe: di-
 uerso amore: donec ultimo iudicio separentur.

et percipiat vnaqueque suum finem: cuius nul-
 lus est finis: De quibus ambarum finibus de-
 inceps differendum est.

Explicitus est liber
 decimus octauus.

Incipiunt capitula
 libri decim noni.

- i. **Q**uoniam in questione quam de finibus bono-
 rum et malorum philosophica disputatio
 veritauerit: ducentas octoginta et octo
 sectas esse Marcus Varro perspexerit.
- ii. **Q**uoniam remotis omnibus differentiis que
 non sectarum questionibus sunt: ad tripartis
 tam summi boni definitionem Varro
 perueniat: quare tamen vna sit eligenda.
- iii. **D**e tribus sectis summum bonum bonorum
 querentibus quam eligendam Varro diffi-
 niat: sequens veteris academican-
 ticocho auctore sententiam.
- iiii. **D**e summo bono et summo malo quid christi-
 ani sentiant contra philosophos: qui summum
 bonum in se sibi esse dixerunt.
- v. **D**e sociali vita: que cum maxime expectanda
 sit: multis offensionibus sepe sub-
 uertitur.
- vi. **D**e errore humanorum iudiciorum cum
 veritas latet.
- vii. **D**e diuersitate linguarum qua societas
 hominum dirimitur: et de miseria bel-
 lorum etiam que iusta dicuntur.
- viii. **Q**uoniam amicitia bonorum secura esse non possit
 dum a periculis presentis vite trepidari
 necesse sit.
- ix. **D**e amicitia sanctorum angelorum que ho-
 mini in hoc mundo non potest esse ma-
 nifesta propter fallaciam demonum
 in quos inciderunt qui multos sibi
 deos colendos putauerunt.
- x. **Q**uis fructus sanctis deus superata huius vite
 temptatione pariatur.
- xi. **D**e beatitudine pacis eterne: in qua san-
 ctis finis est: id est vera perfectio.
- xii. **Q**uoniam etiam bellantium seuitia omnesque ho-
 minum inquietudines ad pacis finem
 cupiant peruenire: sine cuius appetitu
 nulla natura sit.
- xiii. **D**e pace vniuersali: que inter quaslibet
 perturbationes priuari non potest le-
 ge nature: dum sub iusto iudice ad id
 quicquid peruenit ordinatione quod me-